

ALCINA

Operativni plan razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije od 2017. do 2020. godine

Alcina d.o.o.
A.Štrbana 4
Zagreb
T: 01/3771817
F: 01/7771213
M: 0915623094
E: alcina@alcina.hr

Zagreb

Rujan-studeni 2017. godine

Naručitelj: Bjelovarsko-bilogorska županija

Za naručitelja: župan Damir Bajs, dipl. iur.

Sufinancirano: sredstvima Ministarstva turizma Vlade Republike Hrvatske

Izvršitelj: Alcina d.o.o.

Autor: Saša-Ivan Vrdoljak MBA Sloan Fellow et al.

Datum: rujan –listopad 2017

Mjesto: Zagreb

Oznaka dokumenta: Operativni plan razvoja cikloturizma

Naziv projekta: “Operativni plan razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije od 2017. do 2020. godine”

Broj primjeraka: 3 tiskana primjerka + CD

Sadržaj

1.	Projektni zadatak (ugovor)	5
2.	Predgovor	8
2.1.	O turizmu i ekonomskim trendovima	9
3.	Uvod	10
4.	Osvrt na strategiju prometnog razvoja RH za razdoblje od 2014. do 2030. godine.....	14
5.	Osvrt na strategiju razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine	14
6.	Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011. – 2013. godine	15
7.	Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta.....	19
8.	Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi	19
9.	Analiza postojećeg stanja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije	20
9.1.	Ponuda smještajnih kapaciteta.....	20
9.2.	Procjena stanja cikloturističke potražnje.....	23
10.	Analiza postojeće biciklističke mreže u BBŽ	27
11.	Postojeće stanje cikloturističkih ruta u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji	29
12.	Lokalne rute u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.....	41
12.1.	Lokalne rute na području Bjelovara.....	41
12.2.	Rute tzv. Bilodravskog turističkog trokuta	43
12.3.	Biciklističke staze na području Daruvara.....	44
12.4.	Rute na području grada Čazma.....	48
13.	Manifestacije za bicikliste na području Bjelovarsko-bilogorske županije	51
14.	Cikloturističke rute Bjelovarsko-bilogorske županije.....	51
15.	Osvrt na stanje suradnje između glavnih dionika razvoja cikloturizma	52
15.2.	Javna ustanova zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije	53
16.	SWOT analiza za Bjelovarsko-bilogorsku županiju	54
16.1.	Prednosti	56
16.2.	Snaga.....	56
16.3.	Nedostaci (slabosti, engl. Weakness).....	57
16.4.	Prilike.....	58
16.5.	Prijetnje.....	60
17.	Vizija i ciljevi razvoja cikloturizma na području županije do 2020. godine	62
17.1.	Vizija razvoja cikloturizma	62
17.2.	Ciljevi razvoja	63
17.3.	Međuzupanijska suradnja.....	65
18.	Definirani standardi za razvoj cikloturističke infrastrukture i ponude cikloturizma u županiji ..	69
18.1.	Važeća zakonska rješenja koja se odnose na cikloturizam	69
18.2.	Cikloturistička ponuda u BBŽ	73

19.	Razvojni projekti s operativnim planovima razvoja	77
19.1.	Infrastrukturni projekti.....	77
19.2.	Edukacija.....	78
19.3.	Unaprjeđenje cikloturističke ponude	79
19.4.	Informiranje i marketing	80
20.	Popis projekata razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije u razdoblju 2017.-2020.....	81
20.1.	Infrastrukturni projekti	81
20.2.	Projekti vezani uz zakonsku regulativu	86
20.3.	Projekti vezani uz edukaciju.....	86
20.4.	Projekti koji se odnose na unapređenje cikloturističke ponude	87
20.5.	Informiranje i marketing	90
21.	Popis literature i izvora:	92
22.	Popis tablica.....	93
23.	Popis slika	93
24.	Fotografije iz arhive Alcina d.o.o	95

1. Projektni zadatak (ugovor)

Bjelovarsko-bilogorska županija, Dr. A. Starčevića 8, Bjelovar, OIB: 12928625880, zastupana po županu Damiru Bajsu (u daljem tekstu: Naručitelj) i

ALCINA d.o.o., A. Štrbana 4, Zagreb, OIB: 57771029795, zastupan po direktoru Ivanu Vrdoljak (u daljem tekstu: Dobavljač)

sklapaju sljedeći

U G O V O R

ZA IZRADU OPERATIVNOG PLANA RAZVOJA CIKLOTURIZMA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE SA STANDARDIMA

Članak 1.

Ovaj Ugovor sklapa se temeljem provedenog postupka jednostavne nabave sukladno Pravilniku o postupanju u predmetima jednostavne nabave (KLASA: 406-01/17-01/14, URBROJ: 2103/1-01-17-4).

Dobavljač je u obvezi izraditi operativni plan na hrvatskom jeziku na način kako je predviđeno projektnim zadatkom i predati ga Naručitelju u četiri primjerka u tiskanom, uvezanom obliku te jednom primjerku u elektronskom obliku (CD, DVD).

Članak 2.

Nakon izrade i predaje operativnog plana, dokumentacija predana u tiskanom obliku, kao i dokumentacija predana na elektronskom mediju, predstavlja vlasništvo Naručitelja, te ju Naručitelj može, bez dodatnih suglasnosti Dobavljača, umnožavati i koristiti za svoje potrebe.

Članak 3.

Ugovorne strane suglasno utvrđuju da je predmet Ugovora izrada operativnog plana razvoja cikloturizma sukladno Projektnom zadatku Naručitelja i Ponudi koju je Dobavljač dostavio Naručitelju.

Članak 4.

Prilozi ovog Ugovora su Projektni zadatak i Ponuda iz članka 1. koja sadrži popunjeni Ponudbeni list, te čine sastavni dio Ugovora.

Članak 5.

Predmet nabave obuhvaća izradu operativnog plana razvoja cikloturizma za Bjelovarsko-bilogorsku županiju sukladno Projektnom zadatku. Projektni zadatak sadrži obvezne elemente operativnog plana.

Članak 6.

Obvezni elementi operativnog plana su:

1. Uvod
2. Analiza postojećeg stanja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije
3. SWOT analiza
4. Vizija i ciljevi razvoja do 2020. godine
5. Standardi za razvoj cikloturističke infrastrukture i ponude cikloturizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji
6. Razvojni projekti s operativnim planovima razvoja.

Članak 7.

Ugovorne strane utvrđuju ukupnu procijenjenu vrijednost nabave:

UKUPNO: 32.000,00 kn
+ PDV (25%): 8.000,00 kn

SVEUKUPNO: 40.000,00 kn

Cijena tijekom trajanja ovoga Ugovora mora odgovarati cijeni istaknutoj u ponudi Dobavljača i nepromjenjiva je za vrijeme trajanja ovoga Ugovora.

U cijenu su uračunati svi troškovi koji nastaju prilikom izrade operativnog plana kao i dostava na adresu: Bjelovarsko-bilogorska županija, Dr. Ante Starčevića 8, Bjelovar.

Članak 8.

Dobavljač potpisom ovoga Ugovora potvrđuje da su mu poznati svi uvjeti za izradu operativnog plana iz članka 1. ovoga Ugovora te da mu je poznata tehnička složenost.

Dobavljač se potpisom ovoga Ugovora odrice prava na moguće prigovore s osnova nepoznavanja uvjeta i načina izrade operativnog plana.

Članak 9.

Rok za izradu operativnog plana je 45 radnih dana od dana potpisivanja ugovora.

Članak 10.

Naručitelj se obavezuje da će Dobavljaču za izrađen i predan operativni plan iz članka 1. ovoga Ugovora u roku od 30 dana od dana primanja računa na IBAN Dobavljača HR3123400091110166902 uplatiti:

- 32.000,00 kuna (80% ukupne cijene ponude) nakon usvajanja operativnog plana od strane ključnih dionika
- 8.000,00 kuna (20% ukupne cijene ponude) nakon dobivanja suglasnosti Ministarstva turizma na operativni plan.

Bjelovarsko-bilogorska županija, Dr. Ante Starčevića 8, Bjelovar, www.bbz.hr

Članak 11.

Ukoliko Naručitelj utvrdi nedostatke u pogledu izrađenog operativnog plana, odnosno ako operativni plan ne bude usvojen od strane ključnih dionika ili u slučaju ne dobivanja suglasnosti od strane Ministarstva turizma, Dobavljač je u obvezi o svom trošku odmah ukloniti utvrđene nedostatke.

Članak 12.

U slučaju proturječnosti između odredbi ovog Ugovora ili bilo kojeg povezanog Priloga, odredbe Ugovora imat će prvenstvo.

Ugovorne strane su suglasne da će se na uređenje svih ostalih odnosa iz ovog Ugovora primjenjivati odredbe Zakona o obveznim odnosima.

Članak 13.

Ugovorne strane su suglasne da će sve sporove iz ovog Ugovora rješavati sporazumno, a ukoliko to nije moguće, nadležan je sud u Bjelovaru.

Članak 14.

Ovaj Ugovor sastavljen je u pet jednakih primjeraka (Naručitelj zadržava tri primjerka, Dobavljač dva primjerka) te ga ugovorne strane u znak suglasnosti vlastoručno potpisuju.

Članak 15.

Ugovorne strane su suglasne da Ugovor stupa na snagu danom potpisa obiju ugovornih strana.

KLASA: 406-01/17-01/16

URBROJ: 2103-09-17-4

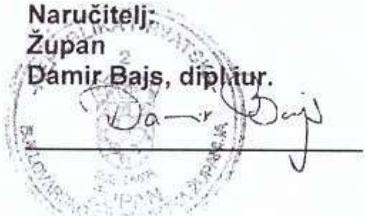
Bjelovar, 26. rujna 2017.

27. 10. 2017.

Naručitelj:

Župan

Damir Bajs, dipl.mur.

Dobavljač:

Direktor

Ivan Vrdoljak

ALCINA
D.O.O. ZA POSLOVNO SAVJETOVANJE
Z A G R E B

Bjelovarsko-bilogorska županija, Dr. Ante Starčevića 8, Bjelovar, www.bbz.hr

2. Predgovor

Ministarstva, županije i gradovi u RH donose vlastite razvojne strategije (cjelovite ili orijentirane na pojedine industrije i/ili infrastrukturu). Dio razvojnih strategija ne formulira rješavanje ekonomskih problema, *pogreške tržišta, pogreške koordinacije* i sl. Razvoj turizma i cikloturizma, da bi uspio, mora riješiti *pogreške tržišta i pogreške koordinacije*. Primjena efikasnih metoda za rješavanje ovih pogreški je presudna za uspjeh razvoja turizma i niše cikloturizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

U RH se sreću tri oblika strategija napisanih za tvrtke, regije ili industrijske grane:

- ✓ “Strategija” koja je zapravo analiza postojećeg stanja uz naznaku željenih ciljeva uz potpuno nejasne metode i načine postizanja ciljeva. Za ovakvu skupinu “strategija” je karakteristično potpuno ignoriranje i vremenskog i finansijskog okvira. Ne sadrže proračune povrata na ulaganje, nema cijene kapitala, nema resursa koji su potrebni i kako ih steći/zadržati. Ovakve strategije najčešće publiciraju državni instituti i fakulteti.
- ✓ “Strategije” koje obuhvaćaju detaljne analize dostupnih podataka i prezentiraju benchmarking (engl. benchmark – usporedba pokazatelja, karakteristika dva uredaja, tvrtke, države). Ovakve strategije obično za zaključak imaju konstataciju da će tvrtka/regija/država biti uspješna kao postigne iste ključne pokazatelje koje ima tvrtka/regija/država koja je primjer uspješnosti. Nažalost, ovakve “strategije” ignoriraju resurse koji su potrebni za postizanje ciljeva i ne bave se realnošću ciljeva. Ovakve strategije publiciraju najčešće tvrtke koje su ozbiljna imena u računovodstvu i revizijama, ali su outsider u izradi strategija (američki “Big Four”, uredi njemačkih konzalting firmi u RH, no-name konzalting firme u RH i sl.)
- ✓ Strategije koje polaze od stvarnog stanja i uzimaju u obzir stvarne mogućnosti tvrtke/regije/države, a razvijaju ih ozbiljne tvrtke specijalizirane samo za razvoj strategija (McKinsey, Boston Consulting Group, Booz Allen Hamilton, Bain, Monitor Group). Kvalitetne strategije razvijene od ovih tvrtki su rijetkost u RH jer su za Hrvatske prilike izuzetno skupe (minimalna cijena je 500 000 eura).

Općenito govoreći, strategija podrazumijeva upravljanje svim aspektima svog poslovanja (tvrtka), upravljanje industrijskom, monetarnom i fiskalnom politikom (država) ili vođenje vojne kampanje (vojska). Županije i gradovi u RH imaju velika ograničenja u planiranju i provođenju strategija svog razvoja jer imaju limitirani utjecaj na upravljanje prostorom i nikakav utjecaj na porezne stimulacije. Budžeti županija i gradova u RH su uglavnom skromni a gradske komunalne tvrtke se ne smiju baviti djelatnostima koje mogu ponuditi na tržištu.

2.1. O turizmu i ekonomskim trendovima

Republika Hrvatska je usvojila dokument koji određuje razvoj turizma u Hrvatskoj i to je Glavni plan i strategija razvoja turizma u Republici Hrvatskoj. Na državnoj razini ovo je krovni dokument koji definira strateški i operativni koncept razvoja turizma koji će osigurati proizvodne, institucionalne, organizacijske i ljudske pretpostavke za uspostavljanje trajne privlačnosti Hrvatske kao turističke destinacije i poboljšati njene konkurentske sposobnosti na međunarodnom turističkom tržištu. Glavni plan i strategija razvoja turizma u RH određuje smjernice s kojima bi se morale uskladiti turističke politike na svim razinama: nacionalnoj, županijskim i jedinica lokalne samouprave.

Turizam, ovisno o korištenoj metodologiji čini između 16,5% BDP (EuroStat metoda) do 22% (metode Hrvatskog statističkog zavoda i komercijalnih banaka u RH). Turizam je jedna od rijetkih industrijskih grana u RH koja je opstala i donosi devizne prihode te koliko toliko pridonosi uravnoteženju platne balance RH prema inozemstvu. Značaj turizma je prepoznat u nacionalnim i županijskim planskim dokumentima kao jedan od glavnih pokretača razvoja. Stoga, turizam zahtijeva temeljito planiranje kojim bi se omogućio održivi razvoj područja i veću kvalitetu života stanovništva. Zbog svega navedenog je nastala potreba za izradom sektorskog planskog dokumenta za Bjelovarsko-bilogorsku županiju.

Institut za turizam je 2009. godine izradio turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije koji konstatira:

- ✓ prirodni položaj i limitirajuću prometnom povezanost,
- ✓ kulturno-povijesnu baštinu,
- ✓ vrijednu prirodnu baštinu,
- ✓ kratku turističku tradiciju.

Bjelovarsko-bilogorska županija kao i ostatak RH ima evidentan trend rasta turističkog prometa u godinama nakon Domovinskog rata (Izvor: Statistika HTZ-a za područje RH do 2015 godine). Kako bi se dugoročno planirao razvoj turizma Bjelovarsko-bilogorske županije, bolja tržišna pozicija i konkurentnost, Bjelovarsko-bilogorska županija je izradila strateški razvojni plan („Županijska razvojna strategija BBZ 2011-2013“ a u izradi je Nacrt analize za Županijsku razvojnu strategiju 2016-2020; poglavlje o turizmu str 59-64) u skladu s postojećom infrastrukturom i temeljen na analizama postojeće atrakcijske i resursne osnove.

Bjelovarsko-bilogorska županija je financirala razvoj županijske razvojne strategije (ŽRS je izradila Regionalna razvojna agencija Bjelovarsko-bilogorske županije) i istu usvojila. Ova je strategija usklađena sa Strateškim okvirom za razvoj koji je temeljni strateški razvojni dokument koji definira okvir za razvoj sektorskog strategija i javnih politika RH. Razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije je usklađena i s Nacionalnim strateškim referentnim okvirom te svim operativnim programima koje sadrži. Osim toga usklađena je i sa Strategijom regionalnog razvoja RH.

U smislu strateškog “4P modela” (engl. Place, Price, Product, Promotion; hrv. mjesto, cijena, proizvod, promocija) pravilno pozicioniranje na turističkom tržištu zahtijeva kontinuirano praćenje tržišta (cijene i usluge) te usklađivanje s turističkim trendovima. Također je nužno pravovremeno uočiti nove tržišne prilike (tražena razina usluga, nova emitivna tržišta i sl.) područja mogućih ulaganja i prilagodenje infrastrukture novim potrebama.

Usporedno s izlaskom EU iz recesije i socijalnim raslojavanjem građana u EU evidentni su i novi trendovi u turizmu:

- ✓ potražnja za skupljim smještajem (minimalno 3 zvjezdice)

- ✓ kraći, ali češći odlasci na godišnji odmor
- ✓ konzumiranje kvalitetne hrane i vina
- ✓ konzumiranje kulture
- ✓ sportske aktivnosti
- ✓ intenzivan noćni život i sl.

Opredjeljenje Bjelovarsko-bilogorske županije za održivi razvoj turizma, posebno za razvoj specifičnih vrsta turizma (Županijska razvojna strategija, mjera 1.2.2. „Razvoj sportsko-rekreacijskog i kulturnog turizma“) bi trebao omogućiti uravnotežen razvoj cijelokupne županije, a ne samo njenog istočnog dijela (oko Daruvara, zbog lječilišta) koje je trenutno turistički najkorišteniji resurs.

Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije uzima u obzir sve nadređene gore spomenute strateške dokumente. U svojoj strategiji, županija Bjelovarsko-bilogorska polazi od resursa kojima raspolaže te od administrativnih i upravljačkih mehanizama kojima raspolaže, a sve kako bi se turizam razvijao u skladu s mogućnostima i željama građana.

3. Uvod

Područje Bjelovarsko-bilogorske županije je dominantno ruralno područje, tradicionalno poljoprivredni kraj (industrija je slabo razvijena) u kojem turizam u prošlosti nije imao gospodarski značaj. Unazad desetak godina na području Bjelovarsko-bilogorske županije dolazi do podizanja razine društvene svijesti o mogućnostima i značaju turizma. Turizam se počinje doživljavati kao realna razvojna opcija koja može donijeti ekonomsku korist te podići životni standard lokalnog stanovništva.

Bjelovarsko-bilogorska županija ima raznolik krajolik koji pruža brojne mogućnosti za razvoj cikloturističke ponude. Biciklističke staze nalaze se na području cijele županije i na obodu županije. Najpoznatija je Županijska ruta koja povezuje gradove u županiji (Bjelovar-Čazma-Garešnica-Daruvar-Grubišino polje i natrag do Bjelovara, te staze istočno od Daruvara ;Daruvar-Voćin, Đulovac-Sirač). Trenutno u županiji postoji jedna županijska biciklistička ruta. Nadalje, postoji šest lokalnih biciklističkih ruta za cikloturiste te šest biciklističkih staza. Ne postoje organizirane ture a mogućnost iznajmljivanja bicikala se nudi na jednom mjestu u Daruvaru i Bjelovaru. Ciklo turizam se još uvijek konzumira na individualnoj osnovi te su potrebni organizirani naporci kako bi se privukao ovaj segment gostiju. Tijekom zadnjih deset godina, na području županije su zabilježeni pokušaji razvoja različitih oblika turističkih proizvoda i usluga. Spomenuti pokušaji su i rezultirali povećanim intenzitetom turističke aktivnosti (podaci navedeni u sljedećim poglavljima).

Bjelovarsko-bilogorska županija do sada nije provela nijedan kapitalni projekt za razvoj cikloturizma na području županije. Županija i pojedini gradovi su proveli označavanja Županijske biciklističke rute, lokalnih biciklističkih ruta i nekih biciklističkih staza.

Bjelovarsko-bilogorska županija kontinuirano promovira biciklistički turizam putem biciklističkih vodiča i biciklističkih karti koji su tiskani sredstvima županije i nalaze se u uredima turističkih zajednica i pojedinim hotelima odnosno objektima kućne radinosti.

Cikloturizam kako u svijetu tako i na području Bjelovarsko-bilogorske županije, pripada rastućim oblicima turističkih aktivnosti. Prema procjenama, u europskim okvirima udio putovanja u kojima je bicikl glavno prijevozno sredstvo će porasti u idućih deset godina za 10 %. Za turizam je važnija

činjenica da je veliki postotak turista koji donose vlastite bicikle i tijekom odmora upražnjavaju vožnju biciklom kao fizičku aktivnost.

Kulturno-povijesna baštine, raznolik i očuvan prirodni okoliš, povoljna klima između svibnja i listopada, relativna blizina emitivnih turističkih tržišta, mnoštvo cesta s malim intenzitetom motornog prometa te putevi za potpuno slobodno kretanje biciklima, pružaju RH mogućnost za razvoj cikloturizma.

Komparativne prednosti Bjelovarsko-bilogorske županije i RH u odnosu na susjedne države su navedene u poglavlju 2.1. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/2013.) je ustanovila komparativne prednosti RH. Ministarstvo turizma je potaknulo izradu Akcijskog plana razvoja cikloturizma kako bi se ovaj vid turizma razvio i doveo Hrvatsku na poziciju bitne cikloturističke destinacije. Operativni planovi razvoja cikloturizma do 2020. godine su strateški razvojni dokument na nivou županije za razvoj cikloturizma i cilj im je da definiraju aktivnosti za razvoj cikloturističke ponude na području županija.

Čimbenik	Funkcija čimbenika (prema akcijskom planu)
Ministarstvo turizma	Koordinator i nositelj Akcijskog plana razvoja cikloturizma
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Planiranje izgradnje nacionalne mreže biciklističkih ruta i donošenje zakona koji se odnose na cikloturizam
Hrvatske ceste	Nositelj izgradnje nacionalne mreže biciklističkih ruta
Hrvatske vode	Izgradnja biciklističkih staza i puteva na nasipima za obranu od poplava
Regionalne razvojne agencije	Realizacija sredstava fondova EU za razvoj cikloturizma
Biciklističke udruge	Planiranje, kreiranje i provjera kvalitete biciklističkih ruta, vođenje informacijske baze o rutama, podrška u izradi cikloturističkih karata
Sustav turističkih zajednica	Organizacija cikloturističkih aktivnosti u destinacijama, promidžba cikloturizma na svim razinama, poticanje razvoja cikloturizma
Turističke agencije	Organizacija cikloturističkih tura i promidžba cikloturizma
Gospodarski subjekti vezani uz cikloturizam	Prihvat cikloturista u destinacijama (smještaj i usluge)

Tablica 1 Čimbenici razvoja cikloturizma

Izvor: Akcijski plan razvoja cikloturizma, travanj 2015. godine; Ministarstvo turizma RH

Operativni plan uzima u obzir bitne dokumente koji su vezani za razvoj cikloturizma na razini EU i Hrvatske. U prvom redu se misli na glavne strateške dokumente, pravni i regulatorni okvir. Dokumenti na razini EU su važni zbog uskladivanja s europskom praksom i s time povezanom mogućnosti kandidiranja cikloturističkih projekata za financiranje iz fondova Europske unije. Relevantni dokumenti na razini Hrvatske su važni zbog uklapanja u strateški i regulatorni okvir razvojnih

aktivnosti. Na europskoj razini važan dokument je Strategija Europe 2020. i dokumentacija vezana za projekt EuroVelo. Na razini RH su bitni dokumenti Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine (NN 55/13), Strategija prometnog razvoja RH za razdoblje od 2014. do 2030. godine (NN 131/14), Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta (NN 91/2013.) te Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi (NN 28/16). Na razini Bjelovarsko-bilogorske županije važni dokumenti su Županijska razvojna strategije BBŽ 2011. - 2013. godine, Turistički master plan BBŽ (2009. godine) te gradske i općinske strategije planirane u razdoblju provedbe do 2020. godine.

Strategija Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast.

Strategija Europa 2020. desetogodišnja je strategija Evropske unije za rast i zapošljavanje. Ova strategija je definirana 2010. godine kako bi se stvorili uvjeti za planiran, održiv i uključiv rast.

Strategija Europa 2020. temeljni je strateški dokument EU za rast i zapošljavanje te sadrži pet glavnih opredjeljenja odnosno ciljeva EU koji bi trebali biti ostvareni do kraja 2020. godine. Strategija EU 2020 predviđa:

1. Zapošljavanje – stupanj zaposlenosti 75 % za stanovništvo u dobi od 20 do 64 godine
2. Izdvajanje za istraživanje i razvoj – 3 % BDP-a u EU-a (ulaganje u istraživanje i razvoj bez plaća zaposlenika).
3. Minimiziranje klimatskih promjene i energetska održivost (poznatija kao strategija 20x20x20)– emisije stakleničkih plinova moraju biti smanjene su za 20 % u odnosu na razinu definiranu nulte godine 1990. Želi se postići da je 20 % energije iz obnovljivih izvora te je energetska učinkovitost povećana za 20 % (efikasniji strojevi, bolja ekonomičnost prijevoza, energetski efikasna kućanstva i gospodarski objekti itd.).
4. Obrazovanje – intencija je da stopa ranog napuštanja školovanja bude manja od 10 %, a barem 40 % osoba u dobi od 30 do 34 godine da završi visokoškolsko obrazovanje
5. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti – intencija je da se postigne da 20 milijuna ljudi manje živi u siromaštvu ili u opasnosti od siromaštva i socijalne isključenosti u odnosu na siromaštvom/ekskluzijom ugroženu populaciju u trenutku donošenja strategije.

Neki aspekti strategije EU 2020 su već ostvareni (npr smanjenje stakleničkih plinova, ali ne zbog stvarno postignutih smanjenja nego zbog lažno prikazanih tj. uvećanih emisija 1990 godine koja je uzeta kao referentna godina). Drugi aspekti ove strategije su uglavnom nepostignuti (skandinavske države imaju izdvajanje za istraživanje i razvoj iznad 3% BNP ali u ostaku EU su ova izdvajanja manja itd.).

U brojnim državama EU, provođenje politika povezanih sa strategijom Europa 2020. je u domeni regionalnih i lokalnih jedinica samouprave. Kako bi strategija EU 2020. uspješno realizirala potrebno je da JLS ispune svoje zadatke u provođenju nužnih mjera i promjena.

U gore navedenim EU dokumentima se turizam izrijekom ne spominje. Implicitno je jasno da EU 2020 strategija EU u istom planskom razdoblju kao i Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. namjerava poticati brojne gospodarske aktivnosti pa i turizam. Razvoj cikloturizma kao jednog od oblika turizma od posebnog je interesa jer je usklađen s glavnim razvojnim ciljevima Evropske unije i to u više aspekata (smanjenje zagađenja okoliša i ušteda energije, prevencija bolesti, novo zapošljavanje i ekonomska i socijalna inkluzija itd.).

Cikloturizam je rastuća niša u turističkoj industriji. Cikloturizam je oblik turizma koji najbolje funkcioniра u vrijednom, ekološki očuvanom i prirodnom krajoliku. Razvoj cikloturizma što podrazumijeva realiziranje cikloturističkih ruta dovodi i do povezivanja europskih regija (Burgenland u Austriji i Šopron u Mađarskoj, Tirol u Austriji i Alto-Adige u Italiji itd.). Razvijeni cikloturizam podiže kvalitetu boravka turističkoj destinaciji. Novi izvori prihoda podižu razinu standarda lokalnog stanovništva. Korištenje bicikla od strane lokalnog stanovništva u prijevozu po cikloturističkim rutama povoljno djeluje na zdravlje lokalnog stanovništva (manje pretilih, niža razina kolesterola i zdraviji lokomotorni sustav osoba).

Evidentno je da je iz EU fondova uspješno financiran i razvijen cikloturizam u brojnim dijelovima EU (Wales, Španjolska, Alto-Adige, Burgenland itd.).

EuroVelo je Europska mreža biciklističkih ruta. EuroVelo je zamišljen kao mreža europskih biciklističkih staza. Ovo je projekt Europske biciklističke federacije i cilj je da se razvije sedamnaest dugih biciklističkih staza. Ovih sedamnaest biciklističkih staza bi presijecale čitav europski kontinent. Ukupna duljina planiranih staza bi iznosila preko 60.000 km od kojih je 20.000 km izgrađeno. Za razdoblje 2012. - 2020. Europska biciklistička federacija je u sklopu projekta „EuroVelo Central Coordination“ izradila strategiju razvoja cikloturizma za cijelu Europsku uniju.

Navedeni strateški dokumenti koji definiraju razvoj biciklističkih staza u RH uzimaju u obzir četiri definirana EuroVelo pravca koji idu kroz Hrvatsku i:

- ✓ EuroVelo pravac 6 Atlantik – Crno more (od granice Mađarske – Batina – Osijek – Vukovar – Ilok – do granice Srbije; u RH je to ruta po Podunavlju),
- ✓ EuroVelo pravac 8 Mediteranska ruta (od granice Slovenije – Umag – Pula - Rijeka – Zadar – Šibenik – Split – Dubrovnik – do granice Crne Gore; u RH je to ruta uz obalu Jadrana),
- ✓ EuroVelo pravac 9 Baltik tzv. „Jantarna staza – Jadran“ (od Gdanska na Baltiku- kroz Češku i Austriju do Slovenije, završava u Hrvatskoj – Umag – Poreč – Rovinj –Pula),
- ✓ EuroVelo pravac 13 „Ruta željezne zavjese“ (od granice Slovenije – Varaždin – Hlebine - Donji Miholjac – do granice Mađarske; ovo je ruta uz rijeku Dravu na teritoriju RH).

Spominje se i EuroVelo 14 (jedina koja još nije definirana) koja bi možda išla uz rijeku Savu od izvora u Sloveniji (Austrija nastoji da početak bude kod Gmünd) prema istoku uz rijeku Savu.

Staze koje su predviđene u EuroVelo programu uključuju postojeće biciklističke puteve i ceste zajedno s predloženim i planiranim biciklističkim stazama potrebnima da se postigne planirana povezanost. Obuhvaćene staze su ili nedovršene odnosno u različitim stadijima izgrađenosti.

U EU državama članicama, razvoj EuroVelovih staza provode nacionalne, regionalne i lokalne vlasti te nevladine organizacije. Ovaj projekt ima međunarodni status što donekle olakšava financiranje i političku podršku koja je potrebna za izgradnju staza. EuroVelo biciklistička staza je ekskluzivni naziv koji je dopušten samo za staze koje je odabrao EuroVelov koordinator za staze. Status EuroVelo staze je bitan jer je potvrda kvalitete staze kojom biciklist namjerava proći, a ujedno je i promocija samog biciklističkog pravca pa i turističkih sadržaja koji su uz taj pravac.

4. Osvrt na strategiju prometnog razvoja RH za razdoblje od 2014. do 2030. godine

Republika Hrvatska je i prije svojeg pristupanja Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine uvrštena u prometne pravce/koridore Europske unije. RH je u svoje prostorno i prometno planiranje uvrstila prometnu infrastrukturu koja je u skladu s okvirom prometne politike Europske unije.

U dokumentu „Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine“, razmatra se mobilnost građana kroz upotrebu raznih vidova javnog prijevoza te kroz individualnu mobilnost (osobni automobil, bicikl i pješačenje). U skladu s EU 2020 strategijom (odnosi se na sniženje potrošnje energije te smanjenje emisija stakleničkih plinova), naglasak je stavljen na stimulaciju javnog prijevoza putnika te na vidove prometa s nultom emisijom štetnih plinova za potrebe dnevnih migracija.

Dokument „Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. „, je uskladen i s četvrtim Akcijskim programom Europske unije koji se odnosi na sigurnost cestovnog prometa za razdoblje od 2011. do 2020. godine. Glavni cilj navedenog EU programa je smanjenje broja prometnih nesreća sa smrtnim ishodom za 50 posto do 2020. godine, a referentna godina je 2010.

Kako bi se ostvarili navedeni ciljevi, predviđen je niz aktivnosti : poboljšanje cestovne infrastrukture, identifikacija i rekonstrukcija opasnih mjesta (mjesta čestih prometnih nesreća), poboljšanje sigurnosti u prometu na cestama (nogostupi gdje ih nema, biciklističke staze, pješački prijelazi). Za ovaj operativni plan je važna činjenica da se u dokumentu razmatraju izgradnja i poboljšanje biciklističkih putova i staza odnosno razvoj nove biciklističke infrastrukture. Cilj poboljšanja i razvoja biciklističke infrastrukture (pored podizanja sigurnosti u prometu) je i promicanje ovog oblika prijevoza koji ima nultu stopu emisije CO₂. Poglavlje dokumenta o biciklističkoj infrastrukturi opisuje izgradnju odvojenih biciklističkih staza, posebnih prometnih traka na cestama koje imaju mješoviti promet te posebne prostore za parkiranje bicikla.

Prilikom prijevoza osoba, najviše emisija stakleničkih plinova dolazi od osobnih vozila i avionskog prijevoza. Bicikl kao prijevozno sredstvo (na male udaljenosti) predstavlja odličan izbor prijevoznog sredstva koje nema emisije stakleničkih plinova. Kvanticiranje smanjenja emisija stakleničkih plinova ilustrira sljedeća kalkulacija: prilikom prosječnog putovanju do radnog mjesta (5 km) nastaje prosječno 747g CO₂ ako se koristi automobil (149g CO₂/ km vožnje) dok za prijevoz biciklom na istu udaljenost biciklom nastaje 0g emisija CO₂.

5. Osvrt na strategiju razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine

Organizirani razvoj turizma na razini države je ovisan o brojim čimbenicima kako je to opisano u poglavlju 2.1. Strategija razvoja turizma i infrastrukture koja je potrebna za razvoj (ceste, pruge, aerodromi, luke i sl.) podrazumijeva planiranje i usklađivanje s državnom razvojnom strategijom i razvojnim politikama Europske unije.

Bjelovarsko-bilogorska županija pripada regiji Kontinentalna Hrvatska. Ova regija je teritorijalno najveća u Hrvatskoj i ujedno najslabije turistički razvijena. Nakon osamostaljenja RH, kontinentalnu Hrvatsku karakteriziraju niska stopa ekonomske aktivnosti i visoka stopa nezaposlenosti. Razvoj turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj bi omogućio ekonomsko oživljavanje ove regije i nove izvore prihoda za stanovništvo.

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine navodi i cikloturizam kao jedan od proizvoda s perspektivom razvoja. U strategiji se navodi da je cikloturizam nedovoljno zastavljen na tržištu mada znatan broj turista koji planira posjet RH razmatra mogućnost vožnje biciklom kao jedan od faktora prilikom odabiru odredišta za odmor. Strategija navodi cikloturizam kao značajnu aktivnost i predviđa među ostalim proizvodima i cikloturizam kao čimbenik razvoja kontinentalne Hrvatske.

Na strani 68. i na strani 80., Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. (objavljena 2013. godine) je navedena Mjera 18. Ova Mjera predviđa izradu „Programa razvoja cikloturizma“ s ciljem poticanja bržeg razvoja glavnih mreža biciklističkih ruta. Mjera 18 navodi potrebu osposobljavanja manje prometnih lokalnih cesta i puteva, riječnih nasipa i napuštenih pruga te njihovo tematiziranju i označavanju. Mjera 18 navodi i uređenje biciklističkih ruta E-6 (riječna) i E-8 (mediteranska). Interesantno je da Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020 predviđa realizaciju Mjere 18 tijekom 2013 i 2014. godine.

U Strategiji razvoja turizma RH do 2020. godine mjere koje se odnose na cikloturizam su usklađene sa smjernicama navedenima u strategiji Europa 2020. i dokumentacijom EuroVelo programa. Razni aspekti cikloturističkih projekata mogu biti financirani sredstvima iz strukturnih i kohezijskih fondova EU. Planskim apliciranjem projekata za sredstva EU fondova je moguće sagraditi infrastrukturu i razviti ponudu cikloturizma u Hrvatskoj.

6. Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011. – 2013. godine

Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011. - 2013. godine temeljni je dokument planiranja društveno-gospodarskog razvoja županije. U pripremi je i Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije za period 2016-2020 (autorima Operativnog plana je dan na uvid Nacrt osnovne analize za Županijsku razvojnu strategiju BBŽ 2016-2020).

Svrha ovih dokumenata je definiranje jasnih, realnih strateških okvira i mjerljivih ciljeva razvoja. Navedeni okviri i ciljevi su smjernice za županiju i podređene JLS te institucijama i tijelima koja djeluju na ekonomske aktivnosti kako bi planski i efikasno usmjeravale razvojne aktivnosti i investicije.

Vizija razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije je formulirana konsenzusom te je usvojena.

„Županija poticajnog gospodarskog okruženja temeljenog na tradiciji u poljoprivredi, obrtništvu i turizmu uz ostvariv visok stupanj dodane vrijednosti s očuvanim okolišem te prirodnom i kulturnom baštinom; mjesto ugodnog življenja u kojem se promiče kvaliteta života.“

Izvor: str.10 Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011-2013.

Županijske razvojne strategije navode tri glavna cilja:

- ✓ Povećanje konkurentnosti gospodarstva županije
- ✓ Unapređenje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života
- ✓ Razvoj komunalne infrastrukture

U poglavlju 11. Županijska razvojna strategija navodi:“ Bjelovarsko-bilogorska županija uključila se u snažni razvoj prekogranične i međuregionalne suradnje, potaknuta procesom pristupanja Republike Hrvatske EU, radi koordinirane, sustavne i strateške suradnje sa susjednim zemljama. Brojne su inicijative i oblici suradnje koje ostvaruje županija i njezine institucije, kako bi se smanjio negativan učinak granica na regionalni razvoj, te promicala i unaprijedila društveno-gospodarska kohezija.“

Županijska razvojna strategija je temeljni dokument u kojem je definirana alokacija resursa (županijskih i lokalnih) kako bi se realizirale potrebama prema prioritetima koji su usuglašeni na razini županije. Strateški ciljevi, prioriteti i odgovarajuće mjere se iznose u županijskoj razvojnoj strategiji od strane 95 na dalje. Navedena su 3 cilja koji sadrže konzistentan i koncizan opis namjeravanih ishoda s jasno izraženim i mjerljivim postignućima.

Kroz strateški cilj 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva županije te Prioritet 1.2 Razvoj turizma navedene su i mjere:

- ✓ 1.2.1. Razvoj zdravstveno lječilišnog i wellness turizma
- ✓ 1.2.2. Razvoj sportsko - rekreacijskog i kulturnog turizma
- ✓ 1.2.3. Razvoj ruralnog turizma
- ✓ 1.2.4. Promocija županije kao turističke destinacije

Cilj mjere 1.2.1. je razvoj zdravstveno-lječilišnog i wellness turizma koji je opisan „Tradicija u zdravstveno-lječilišnom turizmu (Daruvarske toplice), te postojanje geo-termalnih izvora su dobri preduvjeti za razvoj i modernizaciju ove vrste turističke djelatnosti. Cilj mjere je unaprjeđenje postojećih turističkih proizvoda i programa u skladu s trendovima u turizmu (kraći i češći odmori), te poboljšanje kvalitete istih radi postizanja konkurentnosti na tržištu.“

Cilj mjere 1.2.2. je razvoj sportsko - rekreacijskog i kulturnog turizma opisana je riječima „Tradicija u dobrom rezultatima u sportu i raznovrsnost kulturnih aktivnosti kroz dugi niz godina stvaraju dobre temelje za efikasnije korištenje resursa županije, aktivnije sudjelovanje građana i proširenje djelovanja aktivnosti van granica županije. Potrebno je kontinuirano razvijati postojeću ponudu novim selektivnim razvojnim programima. Mjera je usmjerenja prema unaprjeđivanju ponude turističkih proizvoda i usluga u županiji, a osnovni cilj je postizanje konkurentnosti i atraktivnosti županije kao turističkog odredišta.“

Ova mjera predviđa sljedeće aktivnosti:

- ✓ Izgradnja i modernizacija sportsko-rekreacijskih centara
- ✓ **Definiranje i razvoj programa za cikloturizam**, kulturni turizam, rekreativni turizam, konjičke staze, manifestacije
- ✓ **Izgradnja i uređenje sadržaja za cikloturizam**, kulturni turizam, rekreativni turizam, konjičke staze i manifestacije

U ovoj mjeri su izdvojene dvije aktivnosti u kojima ovaj operativni plan razvoja cikloturizma ima strateško uporište i determiniranost županije da razvije cikloturizam na svojem području.

Cilj mjere 1.2.3. je razvoj ruralnog turizma čija je perspektiva opisna stavom „Razvojem ruralnog turizma povećat će se vrijednost i nasljeđe hrvatske tradicije, lokalne arhitekture i života na selu. Povećat će se dohodak poljoprivrednih gospodarstava u ruralnom turizmu te će se povećati ponuda smještajnih kapaciteta“.

Za realizaciju ove mjeri županija planira sljedeće aktivnosti:

- ✓ Poticajne mjere (sufinanciranje kamata, arhitekata, know – how-a)
- ✓ Definiranje i razvoj programa za gastro turizam, vinske ceste, eko - turizam, ruralni turizam, lovni turizam
- ✓ Obnova, izgradnja, oprema objekata i radionica tradicijskih obrta
- ✓ Ohrabriranje poljoprivrednih gospodarstava se počnu baviti agroturizmom, da sa svojim resursima uđu u turizam s autohtonom ponudom
- ✓ Edukacija poljoprivrednih gospodarstava u turističkom obrazovanju

Cilj mjeru 1.2.4. je promocija županije kao turističke destinacije. Ova mjeru je usmjerena prema kontinuiranoj promociji i razvijanju branda županije na ciljanim tržištima (prioritet RH). Cilj ove mjeru je postizanje konkurentnosti, atraktivnosti i prepoznatljivosti županije kao turističkog odredišta poželjnog za mir i odmor. Potrebno je razviti strategiju promocije županije u RH i izvan granica.

Za ovu mjeru su predviđene aktivnosti

- ✓ Izrada jedinstvenog vizualnog identiteta županije
- ✓ Sustavna promocija županije kao turističke destinacije na svim razinama
- ✓ Povezivanje javnog i privatnog sektora s turističkim agencijama i zajednicama
- ✓ Marketinška i IT edukacija turističkih djelatnika

Mada samo mjeru 1.2.1. izrijekom spominje cikloturizam, i druge dvije mjeru imaju indirektni utjecaj na uspješnost razvoja cikloturizma. U sljedećim poglavljima će biti komentirani preduvjeti za razvoj cikloturizma, no i ovdje ćemo spomenuti da pri odlučivanju o izboru mesta za odmor uz vožnju bicikla osobe evaluiraju i biciklističku infrastrukturu i smještajne mogućnosti i klimatske prilike te eno i gastro ponude uz atraktivnost prirode i kulturne ponude. Dakle, za razvoj turizma odnosno niše cikloturizma je potrebno unaprijediti kompletну ponudu regije kako bi bila atraktivna destinacija. Navedeni 1.strateški cilj, prioritet 1.2 (Turizam) i mjeru 1.2.2. (te druge tri mjeru) definiraju aktivnosti koje bi trebale rezultirati razvojem cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Izrada i provedba Operativnog plana razvoja cikloturizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji do 2020. godine imat će i funkciju operacionalizacije Razvojne strategije Bjelovarsko-bilogorske županije 2011. - 2013.godine.

TZBBŽ navodi:

- ✓ Županijsku rutu (prsten Bjelovar-Čazma- Garešnica-Daruvar-Grubišino polje-Bjelovar)
- ✓ Međunarodnu rutu (Lonjsko Polje-Balaton) – prolazi kroz BBŽ na pravcu Podgarić-Bjelovar
- ✓ Bjelovarske biciklističke rute (na webu karta ruta po okolici Bjelovara)
- ✓ Biciklističke staze u okolici Daruvara
- ✓ Lokalne rute na području Čazme:
 - Plava ruta
 - Zelena ruta
 - Ruta oko Čazmanskog kaptola

Turistički master plan iz 2009. godine konstatira da je turizam u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji nerazvijena (i neiskorištena) gospodarska grana. Iz podataka u poglavljju 3.4. Valorizacija dostignutog stupnja razvoja turizma u BBŽ (str. 39) je razvidno sljedeće:

- ✓ BBŽ raspolaže sa svega 0,07% ukupnog smještaja RH
- ✓ Dominiraju nekategorizirani objekti za smještaj (indikator skromne ponude) pri čemu je od svog smještaja 30% čini hotelski smještaj koji je 67% u kategoriji 2*

- ✓ Smještajni kapaciteti BBŽ (broj smještajnih jedinica) u periodu između 2003 i 2007 godine su porasli za 14%; nužno je naglasiti nisku polaznu točku BBŽ.
- ✓ Najveći broj smještajnih jedinica (60%) a time i postelja u BBŽ (62%) nalazi se na području Daruvara i direktno je vezano za zdravstveno-lječilišni turizam

Intencija je županije da se potiče ravnomjeran gospodarski razvoj te korištenje prirodnih i kulturno-povijesnih resursa u turističke svrhe. Bjelovarsko-bilogorska županija privlačna je zbog prirode i kulturno-povijesnih sadržaja. Županija je smještena u istočnom dijelu središnje Hrvatske na području od 2.652 km², a prosječna naseljenost je 50 stanovnika po km².

Relativno rijetka naseljenost županije, sačuvan okoliš, zdravstveno-lječilište i graditeljska baština predstavljaju osnove za razvoju turizma zasnovanog na posebnim interesima turista. Zdravstveno-lječilišni turizma je relativno razvijen. Ostali vidovi turizma: lovni turizma, seoski i ruralni turizam, cikloturizma, eno i gastroturizma su u stadiju razvoja. Turistička ponuda koja je namijenjena turistima koji imaju posebne interese je posebna skupina turističkih ponuda. Ovakva turistička ponuda je uvjetovana očekivanjem realizacije motiva turista koji turistu pokreću na putovanje u neko odredište u kojem će turist ostvariti svoje interese i očekivanja.

Glavni cilj razvoja turizma do 2020. godine na području Bjelovarsko-bilogorske županije je povećanje njegova kapaciteta i konkurentnosti. Očekivani rezultat je povećanje prihoda vezanih za turizam te podizanje reputacije BBŽ u odnosu na kontinentalne turističke destinacije u radiusu od 300km.

Strateški razvojni ciljevi razvoja turizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji do 2020. godine su:

- ✓ Stvaranje poticajnog socijalnog okruženja koje će podržavati turistički razvoj na cijelom prostoru BBŽ
- ✓ Uspostava turističke infra i suprastrukture koja će moći udovoljiti zahtjevima potražnje inducirane tržišnom komercijalizacijom novih turističkih doživljaja projektnog područja
- ✓ Diverzifikacija turističkih proizvoda/atrakcija
- ✓ Uspostava tržišne prepoznatljivosti i poželjnosti

Formulirana vizija razvoja turizma Bjelovarsko-bilogorske županije do 2020. godine navodi kakav turizam županije želi na svojem području. Vizija definira resurse na kojima temelji razvoj turizma , te nabraja kakvi će biti turistički proizvodi koji će biti motivacija za posjet Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Master plan navodi oslanjanje ponude na:

- ✓ proizvode bazirane na zdravlju, psihofizičkoj rekuperaciji i održavanju vitalnosti,
- ✓ proizvode namijenjene tržištu aktivnog odmora i ljubiteljima prirode (lovci, ribolovci, promatrači ptica, ljubitelji seoskog načina života, cikloturisti i sl.),
- ✓ proizvode temeljene na kvalitetnoj tržišnoj komercijalizaciji ponajviše tzv. nematerijalne kulturne baštine.

Dosadašnji gospodarski doprinos turizma ukupnom gospodarstvu Bjelovarsko-bilogorske županije ne odražavaju mogućnosti kojima županija raspolaže. Postupan napredak se može kvantificirati pomoću: porasta broja smještajnih jedinica, unaprjeđenja kategorije smještaja i broja turističkih dolazaka/noćenja na područje županije. Potrebno je navesti i porast turističkih aktivnosti vezanih za lječilišno-zdravstvene usluge.

Master plan Bjelovarsko-bilogorske županije navodi da do 2020. godine županija želi biti prepoznata kao jedna od vodećih kontinentalnih destinacija RH namijenjenih ponajviše gostima srednje platežne sposobnosti iz Zagreba i okolnih županija. Bjelovarsko-bilogorska županija želi svoj turistički proizvod fokusirati pretežito na razvoj zdravstvenog wellnessa, na aktivne vikend odmore posvećene

očuvanju zdravlja i zdravom životu. BBŽ namjerava razvijati brojne oblike turizma namijenjene izletnicima što će biti podržano povećanjem broja i kvalitete smještajnih objekata i drugih sadržaja turističko-ugostiteljske ponude. Master plan navodi uvjerenje da će turistički razvitak BBŽ biti rezultat, pored svega navedenog, i umrežavanja turističke ponude i povećanja razine educiranosti svih koji su uključeni u turističke djelatnosti u županiji.

Cikloturizam je turistički proizvod koji zadnjih godina bilježi veliku stopu rasta na svjetskoj razini. Konfiguracija Bjelovarsko-bilogorske županije i topologija ruta i cesta kojima se može voziti bicikl pruža mogućnost za razvoj cikloturističke ponude. Biciklističke staze postoje na teritoriju cijele BBŽ. Najatraktivnije su:

- ✓ Kružna staza po cijeloj BBŽ (Županijska ruta Bjelovar-Čazma-Garešnica-Daruvar-Grubišno polje-Bjelovar) koja spaja sve gradove u županiji,
- ✓ Međunarodna ruta (Lonjsko Polje-Balaton),
- ✓ Staze u okolini Bjelovara,
- ✓ Staze u okolini Daruvara,
- ✓ Staze prema Moslavačkoj gori

7. Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta

U Zakonu o cestama, u članku 17. Stavka 7. (NN broj 84/11, Dopuna zakona o cestama 22/13 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o cestama 54/13), nadležno ministarstvo u suglasnosti s Ministarstvom graditeljstva i prostornog uređenja, donijelo je Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta (NN 91/2013)

Ovaj Pravilnik definira prostorni okvir za uređenje biciklističkih ruta u RH. Pravilnik definira i koridore na kojima bi trebale nastati državne glavne biciklističke rute u RH. Pravilnik navodi devet (9) državnih glavnih biciklističkih ruta. Pravilnik definira osnovnu mrežu biciklističkih ruta Republike Hrvatske koju čine državne biciklističke rute. Osnovnu mrežu biciklističkih ruta upotpunjavaju državne vezne, županijske i lokalne biciklističke rute. Pravilnik razvrstava biciklističke rute u niz kategorija na temelju kategorija navedenih u Elaboratu razvrstavanja (članak 6. Spomenutog Pravilnika).

8. Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi

Na temelju članka 17. Stavka 7. Zakona o cestama (NN broj 84/2011, 22/2013, 148/2013, 92/2014 i 28/2016), nadležno ministarstvo u suglasnosti s Ministarstvom graditeljstva i prostornog uređenja donijelo je Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi.

Ovaj pravilnik definira biciklističku infrastrukturu i objavljen je u ožujku 2016. (NN 28/2016). Pravilnik donosi razrađene prometne i sigurnosne normative o tome kako trebaju izgledati biciklističke trake i staze. Pravilnik definira i postupak planiranja biciklističkih traka i staza te elemente za projektiranje, izgradnju i održavanje biciklističke infrastrukture. Za sigurnosne aspekte je važno definiranje kako mora izgledati pojedina vrsta biciklističke prometne površine.

9. Analiza postojećeg stanja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije

9.1. Ponuda smještajnih kapaciteta

Bjelovarsko-bilogorska županija u 2016. godini može ponuditi 849 kreveta i 69 pomoćnih kreveta (izvor: DZS Turizam u 2016, str. 59). Bjelovarsko-bilogorska županija u 2013. godini mogla ponuditi 795 kreveta i 77 pomoćnih kreveta (izvor: DZS Turizam u 2013, str. 58). U periodu između 2013 i 2017 godine smještajni kapaciteti u BBŽ su narasli za 6,3% tri godine.

Bjelovarsko-bilogorska županija je zabilježila u 2016 godini:

- ✓ 20.490 dolazaka (14.346 domaćih i 6.144 stranih turista)
- ✓ 67.666 noćenja (52.243 domaćih i 15.423 stranih)

Bjelovarsko-bilogorska županija je zabilježila u 2013 godini:

- ✓ 15.048 dolazaka (10.987 domaćih i 4.061 stranih turista)
- ✓ 32.565 noćenja (24.297 domaćih i 8.268 stranih)

Trend tijekom tri godine (između 2013 i 2016 godine):

- ✓ Broj dolazaka je narastao za 26,5% (domaći +23,4% a strani +33,9%)
- ✓ Broj noćenja je narastao za 51,8% (domaći 53,4%, a strani 46,3%)
- ✓ Dužina boravka je narasla za 34% (domaći 39%, a strani za 19%; domaći prosječno borave 3,64 noći a strani 2,51 noć u 2016 u odnosu na 2,21 noć domaćih u 2013 te 2,03 noći stranaca u 2013)

Navedeni smještaj je i dalje najvećim dijelom raspoređen u blizini zdravstvenih lječilišta. Pored za sada skromnih smještajnih kapaciteta, dodatna ograničenja za razvoj turizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji je struktura smještajnih kapaciteta, već spomenuta niska kvaliteta smještajnih kapaciteta te slabo korištenje smještajnih kapaciteta. Smještajni kapaciteti u domaćinstvima u razdoblju od 2013. - 2016. godine prikazani su u tablici.

Tip smještaja/godina		2013	2014	2015	2016
Seoska gospodarstva	Broj domaćinstava	9	9	11	11
	Broj kreveta	49	49	55	55
Gradićana u domaćinstvu	Broj domaćinstava	14	17	19	27
	Broj kreveta	91	103	107	185
Broj ponuditelja smještaja		23	26	30	38
Ukupan broj kreveta		140	152	162	240

Tablica 2 - Smještajni kapaciteti u BBŽ – domaćinstva

Izvor: Statističko izvješće za turizam, DZS

Na temelju podataka dobivenih od Ureda državne uprave u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, Službe za gospodarstvo u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji postoji šest hotela. Smještajni kapaciteti u hotelima, trgovačkim društvima i obrtima u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u razdoblju od 2013. do 2016. godine prikazani su u sljedećoj tablici.

Tip smještaja/godina		2013	2014	2015	2016
Hoteli	Broj hotela	6	5	5	5
	Broj kreveta	501	458	458	458
Trgovačka društva	Broj trgovačkih društava	3	3	6	9
	Broj kreveta	45	45	94	297
Broj ponuditelja smještaja		6	6	10	14
Ukupan broj kreveta		382	382	485	755

Tablica 3 - Smještajni kapaciteti u BBŽ prema vrsti objekta/smještaja

Izvor: Statističko izvješće za turizam, DZS

U periodu između 2013. i 2016. godine evidentan je trend rasta broja pružatelja usluga smještaja turista koji su registrirani kao hoteli, trgovačka društva, jdo, obrti i dr. (sa 6 na 14) kao i smještajnih kapaciteta (s 382 na 755 kreveta).

Ukupan broj pružatelja turističkih usluga u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji sa smještajnim kapacitetima kao i ostalim uslugama za turiste (vinski podrumi i kušaonice vina, uređena izletišta i sl.) prikazani su u tablici.

Podvrsta objekta	Dolasci domaći	Dolasci strani	Dolasci ukupno	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
Lječilišni hotel	6.695	855	7.550	35.573	2.783	38.356	6.900	873	7.773
Hotel	2.987	2.876	5.863	4.842	6.783	11.625	2.996	2.876	5.872
Objekti u domaćinstvu	2.451	892	3.343	8.281	2.270	10.551	2.455	895	3.350
Lječilišni hotel - depadansa	1.091	255	1.346	2.628	818	3.446	1.111	259	1.370
Prenoćište	881	566	1.447	1.792	1.242	3.034	881	566	1.447
Objekti na OPG-u	556	462	1.018	1.691	1.322	3.013	556	462	1.018

Objekt za robinzonski smještaj	2	17	19	2	2.022	2.024	2	17	19
Soba za iznajmljivanje	272	180	452	541	390	931	274	180	454
Hostel	48	0	48	192	0	192	48	0	48
Lovački dom	1	38	39	3	99	102	1	38	39
Kuća za odmor	19	35	54	30	48	78	19	35	54
Planinarski dom	31	5	36	62	10	72	31	5	36
Pansion	16	19	35	25	30	55	16	19	35
Ukupno:	15.050	6.200	21.250	55.662	17.817	73.479	15.290	6.225	21.515

Tablica 4 - Turistički promet po podvrsti objekta

Izvor: Statističko izvješće za turizam, DZS

	2015	2016
Smještaj za turiste	10	14
Ostale usluge za turiste (vinski podrumi i kušaonice vina, uređena izletišta i sl.)	30	38
UKUPNO	40	52
UKUPNO KREVETA	802	918

Tablica 5 - Prikaz svih pružatelja usluga za turiste u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Izvor: Statističko izvješće za turizam, DZS

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji postoje svega četiri smještajna kapaciteta namijenjena cikloturistima odnosno kategorizirana kao „Bed&Bike“ smještaj. Web stranica Turističke zajednice BBŽ navodi sobe Mrak, Sobe Furmek, Seoski turizam –izletište “Na malenom brijeigu“ i izletište i vinotočje Vinia (jedini smještajni kapacitet za koji je na webu navedena kategorija i to 4*).

U pojedinim dijelovima Bjelovarsko-bilogorske županije postoji formirana ponuda za cikloturiste. Na pojedinim lokacijama turisti mogu:

- ✓ Ići na organizirane ture,
- ✓ Iznajmiti bicikle (u TZ Daruvar – Papuk)
- ✓ Dobiti servis bicikla (u Daruvaru ili Bjelovaru)
- ✓ Dobiti prenoćište pri čemu objekt ima prostorije za čuvanje bicikla

Statistički gledano, cikloturisti su za sada uglavnom osobe koje pojedinačno posjećuju i borave na području BBŽ. Za sada ne postoji ponuda za biciklističke klubove ili grupe organiziranih rekreativnih biciklista koji bi bili smješteni na jednoj lokaciji i imali standardiziranu ponudu.

Bjelovarsko-bilogorska županija i pojedini gradovi su postavili biciklističku signalizaciju na otprilike 300 km staza na području BBŽ (na kružnu županijsku rutu i staze u okolini gradova).

Bjelovarsko-bilogorska županija je u svojem prostornim planu predviđela uređenje biciklističkih staza koje bi povezale dijelove BBŽ i spojile BBŽ sa susjednim županijama .

9.2. Procjena stanja cikloturističke potražnje

Bjelovarsko-bilogorska županija unatrag nekoliko godina poticala je sufinanciranje razvojnih turističkih projekata kao što su:

- ✓ Baština u turizmu
- ✓ Izvorni suvenir
- ✓ Tematski putovi
- ✓ Tematske edukacije na temu turizma i turističkih usluga
- ✓ Web promocija i prezentacija županije
- ✓ Projekt u cilju povećanja dodatne vrijednosti turističke ponude te povećanja znanja i vještina subjekata koji su uključeni u turističku ponudu županije,
- ✓ Projekt unaprjeđenja gastronomске ponude Bjelovarsko-bilogorske županije s ciljem poboljšanja kulinarskih znanja i vještina turističkih djelatnika, te unaprjeđenje gastronomске ponude u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji,

Pregled podataka o broju dolazaka i broju noćenja turista u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, gradovima i općinama prikazana je u sljedećoj tablici.

Grad/općina	Dolasci domaći	Dolasci strani	Dolasci ukupno	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
Berek	156	48	204	193	78	271	156	48	204
Bjelovar	3.531	2.287	5.818	9.244	8.540	17.784	3.531	2.287	5.818
Čazma	332	246	578	967	529	1.496	332	246	578
Daruvar	9.705	2.333	12.038	42.832	6.169	49.001	9.945	2.358	12.303
Đulovac	2	0	2	2	0	2	2	0	2
Garešnica	1.007	1.053	2.060	1.502	1.947	3.449	1.007	1.053	2.060
Grubišno Polje	38	12	50	95	27	122	38	12	50
Ivanska	19	6	25	86	24	110	19	6	25

Sirač	1	38	39	3	99	102	1	38	39
Štefanje	43	58	101	78	113	191	43	58	101
Velika Pisanica	135	36	171	513	66	579	135	36	171
Veliko Trojstvo	81	83	164	147	225	372	81	83	164
Ukupno:	15.050	6.200	21.250	55.662	17.817	73.479	15.290	6.225	21.515

Tablica 6 - Pregled podataka o broju dolazaka i broju noćenja turista

Izvor: Statističko izvješće za turizam, DZS

Analizirajući podatke po gradovima u BBŽ uočljivo je da najveći broj posjetitelja dolazi u grad Daruvar. Po broju posjetitelja slijede Bjelovar i Garešnicu. Analizirajući posjetitelje po općinama u BBŽ, najveći broj posjetitelja ima Berek koji je 2016. godine ostvario 204 dolaska i 271 noćenje.

Za potrebe analize podataka o broju dolazaka i broju noćenja turista u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji korištena je aplikacija eVisitor Hrvatske turističke zajednice. Ova aplikacija na temelju prijava i odjava turista u smještajnim kapacitetima omogućuje statistiku turističkog prometa.

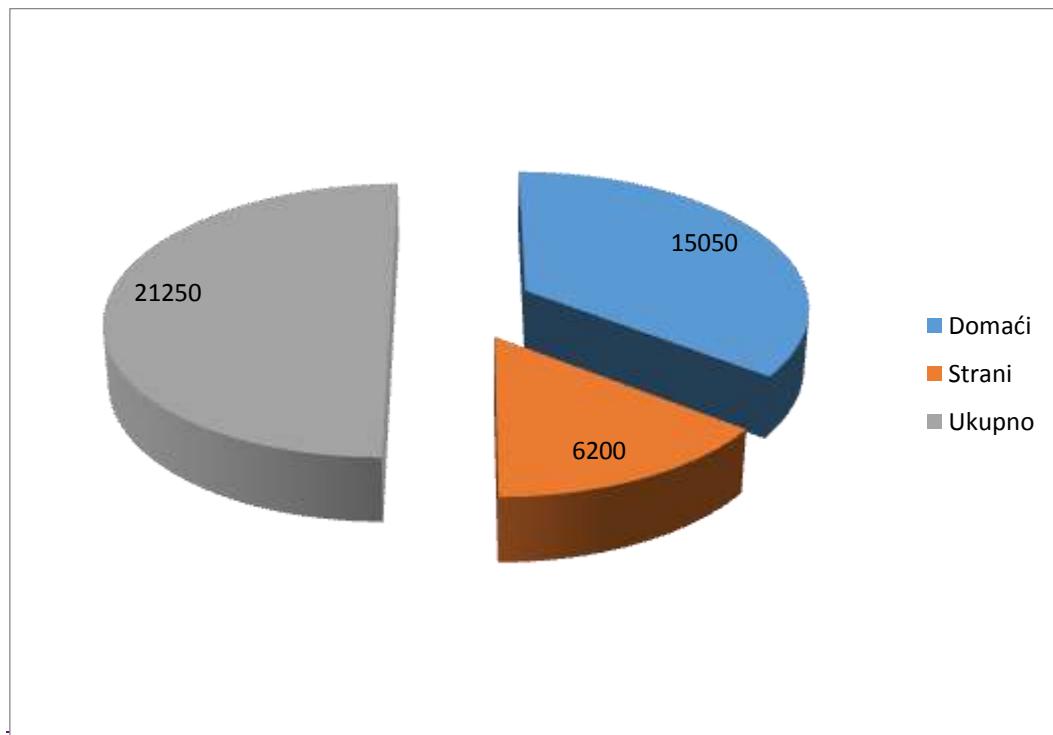
Statistički rezultati turističkog prometa iz eVisitora za gradove i općine u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u 2016. godini dani su u donjoj tablici.

Turistička zajednica	Dolasci domaći	Dolasci strani	Dolasci ukupno	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
TZ područja - Daruvar-Papuk	9.708	2.371	12.079	42.837	6.268	49.105	9.948	2.396	12.344
TZ područja - Bilogora-Bjelovar	3.747	2.406	6.153	9.904	8.831	18.735	3.747	2.406	6.153
TZ područja - Sjeverna Moslavina	1.007	1.053	2.060	1.502	1.947	3.449	1.007	1.053	2.060
TZ grada - Čazma	332	246	578	967	529	1.496	332	246	578

TZ područja - Garić grad	199	106	305	271	191	462	199	106	305
TZ grada - Grubišno polje	38	12	50	95	27	122	38	12	50
TZ Bjelovarsko-bilogorske županije	19	6	25	86	24	110	19	6	25
Ukupno:	15.050	6.200	21.250	55.662	17.817	73.479	15.290	6.225	21.515

Tablica 7 - Pokazatelji turističkog prometa sustava eVisitor u TZovima gradova i općina BBŽ

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije iz sustava eVisitor

Slika 1 - broj turista na području županije u 2016. godini

Izvor: e-Visitor sustav Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije

Tijekom 2016. godini, na području županije zabilježeno je 21.250 dolazaka turista. Domaći turisti su imali 15.050 dolazaka (70,8%) a strani 6.200 dolaska (29,2%).

Grad općina	Dolasci domaći	Dolasci strani	Dolasci ukupno	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
Berek	156	48	204	193	78	271	156	48	204
Bjelovar	3.531	2.287	5.818	9.244	8.540	17.784	3.531	2.287	5.818
Čazma	332	246	578	967	529	1.496	332	246	578
Daruvar	9.705	2.333	12.038	42.832	6.169	49.001	9.945	2.358	12.303
Dulovac	2	0	2	2	0	2	2	0	2
Garešnica	1.007	1.053	2.060	1.502	1.947	3.449	1.007	1.053	2.060
Grubišno Polje	38	12	50	95	27	122	38	12	50
Ivanska	19	6	25	86	24	110	19	6	25
Sirač	1	38	39	3	99	102	1	38	39
Štefanje	43	58	101	78	113	191	43	58	101
Velika Pisanica	135	36	171	513	66	579	135	36	171
Veliko Trojstvo	81	83	164	147	225	372	81	83	164
Ukupno:	15.050	6.200	21.250	55.662	17.817	73.479	15.290	6.225	21.515

Tablica 8 - broj turista u gradovima BBŽ

Najveći broj dolazaka ostvaren je u Daruvaru i to 12.038, slijede Bjelovar s 5.818 i Garešnica s 2.060 turističkih dolazaka.

Cikloturizam spada u rastuće oblike turističkih aktivnosti na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Sačuvana priroda, promet niskog intenziteta, kulturno-povijesna baština i klimatske prilike pružaju županiji prednosti za razvoj cikloturizma. Bjelovarsko-bilogorska županija do momenta pisanja ovog operativnog plana može ponuditi oko 405 km cikloturističkih ruta kroz jednu županijsku rutu dužine 200km i 9 lokalnih ruta (dužine 291km) i šest staza za bicikliste (dužine 191 km). Kroz Bilogorsko-bjelovarsku županiju u prolaze dvije državne glavne rute (DG) i to su DG5 i DG7 te međunarodna ruta Lonjsko polje-Balaton.

Proces kreiranja operativnog plana razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije je imao nekoliko fazi. Primjenjena je metodologija najuglednije konzultantske tvrtke McKinsey&Co. (rješavanje problema bazirano na postavljanju hipoteze koja se potvrđuje ili odbacuje nakon rigidne

analize podataka¹⁾). Metodologija razvoja strategije i operativnih postupaka koji se temelje na razvijenoj strategiji obuhvaća sljedeće postupke:

- ✓ Postavljanje hipoteze – je li moguć ekonomski opravdan razvoj cikloturizma u BBŽ?
- ✓ Prikupljanje podataka
- ✓ Analiza podataka
- ✓ Analiza dokumenata BBŽ i RH koji definiraju okvire za razvoj cikloturizma
- ✓ Analiza dokumenata koji BBŽ i RH koji definiraju dinamiku razvoja infrastrukture i mјere potpore za razvoj cikloturizma
- ✓ Potvrda/negacija hipoteze i eventualno postavljanje nove hipoteze
- ✓ Kompetitivna analiza razvoja cikloturizma u BBŽ
- ✓ Ispunjavanje SWOT matrice na temelju provedenih analiza i zaključaka

Nakon provedenih gore navedenih postupaka su ustanovljeni su prioritetni problemi/nedostaci i aktivnosti koje je nužno provesti kako bi se postigao razvoj cikloturizma na području BBŽ.

10. Analiza postojeće biciklističke mreže u BBŽ

Republika Hrvatska tek započinje razvoj turizma u svojem kontinentalnom dijelu. Republika Austrija ima vrlo razvijen turizam u svim regijama. Za uspjeh austrijskog turizma je posebno značajno, da turizam funkcioniра gotovo cijelu godinu mada je klima nepovoljna za boravak i aktivnosti na otvorenom izuzev ljeti. I susjedna Republika Slovenija je osjetno razvijenija od RH kad je u pitanju turizam u kontinentalnom dijelu države.

Kontinentalni turizam u RH ima gospodarski potencijal koji je potrebno realizirati promišljenim mjerama i investicijama. Bjelovarsko-bilogorska županija svoju turističku ponudu može graditi na ustanovljenim kompetitivnim prednostima u odnosu na regije u centralnoj i istočnoj EU. Kompetitivne prednosti su:

- ✓ zaštićena prirodna područja
- ✓ očuvanost prirode
- ✓ sloboda kretanja (posjedi Hrv. šuma i Hrv.voda su dostupni za vožnju biciklom)
- ✓ kulturno-povijesna i graditeljska baština
- ✓ rijetka naseljenost
- ✓ tradicija i običaji od turističkog interesa
- ✓ relativna blizina Zagreba i inozemstva odakle cikloturisti dolaze (emitivna tržišta)
- ✓ pogodna klima od svibnja do listopada

Postojeća turistička ponuda se može obogatiti nizom proizvoda koji su atraktivni za cikloturiste:

- ✓ Natjecanja (biciklistička i triatlon)
- ✓ Događaji (eng. *event*) za masovno učešće (biciklijade i slično)
- ✓ Kombinacija smještaja, rehabilitacije i biciklizma (za amatera, natjecatelje i rekonvalescente-nakon lokomotornih trauma ili kardio-vaskularnih zahvata)
- ✓ Uspostavljanje dodatnih vinskih cesta, uz dvije postojeće (Bilogorska vinska cesta i Daruvarska vinska cesta)

Napomena: sadržaji koji obogaćuju turističku ponudu doprinose atraktivnosti destinacije no nisu kompetitivna prednost i ove sadržaje može razviti svaka regija koja organizirano razvija cikloturizam.

Za Bjelovarsko-bilogorsku županiju je razvoj cikloturizma interesantan zbog toga što se konzumira u prirodi i ruralnim područjima županije. Nadalje, cikloturizam se može kombinirati s drugim vidovima turističke ponude. Cikloturizam se dobro uklapa u zdravstveni turizam odnosno rehabilitaciju bolesnika (lokomotorni i kardio-vaskularni problemi). Cikloturizam može funkcionirati sa smještajem u seoskim gospodarstvima (ruralni turizam). Cikloturizam podrazumijeva i konzumiranje vina i hrane ako je ponuda adekvatna. Organizirani foto-safari po lovištima za bicikliste je uobičajeni turistički proizvod.

Po definiciji, cikloturizam spada u tzv. „turizam posebnih interesa“. Ovaj oblik turizma konzumiraju gosti koji na destinaciju dolaze s namjerom korištenja bicikla (vlastitog ili unajmljenog). Neki od gostiju mogu bicikl koristi i kao prijevozno sredstvo kojim dolaze na destinaciju te za njen obilazak (EuroVelo rute i Glavne državne biciklističke rute kao pravci za dolazak do BBŽ).

Bicikl kao prijevozno sredstvo je ekološki prihvatljivo i ne pravi nikakav pritisak zagadenjem na okoliš (nema CO₂ emisija, nema buke). U zemljama zapadne EU vlade stimuliraju korištenje bicikla u gradskom i prigradskom prijevozu. U RH, bicikl je i danas često prijevozno sredstvo u selima u kontinentalnim županijama.

Hrvatska ima zadovoljavajuću razinu gustoće lokalnih i županijskih biciklističkih staza pri čemu su neke dio međunarodnih biciklističkih ruta. Unatoč postojanju osnovne infrastrukture biciklističkih staza cikloturizam je još nedovoljno razvijen (osim u Istarskoj županiji).

Hrvatska polako stječe reputaciju zemlje koja je interesantna cikloturistima. Evidentan je trend porasta interesa za aktivnim odmorom. Jedna od sportskih aktivnosti koje su u porastu i koje upražnjava velika populacija turista je i cikloturizam. Imajući u vidu navedene trendove razumno je očekivanje vezano za cikloturizam u BBŽ. Bjelovarsko-bilogorska županija namjerava sagraditi i poboljšati infrastrukturu koja je bitna za cikloturizam a sve kako bi se razvio cikloturizam i ostvarili gospodarski učinci kojima cikloturizam može doprinijeti županiji.

Prvi model bicikla je konstruiran 1817. godine u Mannheimu, današnja Njemačka. Prvi bicikli koji imaju većinu današnjih konstrukcijskih značajki (kotači, zupčanici, volan i položaj sjedala itd.) su postali dostupni iza 1860. godine. Prvi bicikli su u RH doneseni iza 1878. godine. U Hrvatskoj je prvo društvo biciklista osnovano 1885. godine u Zagrebu. Prva biciklistička utrka je održana godinu dana kasnije 1886. godine u Zagrebu. Prva biciklistička utrka između dva grada održana je 1892. godine po cesti između Zagreba i Petrinje.

Osnovnu mrežu biciklističkih ruta Republike Hrvatske čine državne glavne biciklističke rute i prikazane su u donjoj tablici.

DRŽAVNE GLAVNE BICIKLISTIČKE RUTE		
Oznaka rute	Smjer	Dionica međunarodne rute
DG1	Gr. Slovenije (Trnovec) – Varaždin – Koprivnica – Molve – Virovitica – Osijek – Vukovar – Ilok – gr. Srbije	EuroVelo 6 – Ruta Dunav (Osijek – gr. Srbije) EuroVelo 13 – Ruta Drava (gr. Slovenije – Osijek)
DG2	Gr. Slovenije (Bregana Naselje) – Zagreb – Sisak – Jasenovac – Slavonski Brod – Županja – Gunja – gr. BiH	Ruta Sava

DG3	Gr. Slovenije (Jurovski Brod) – Ozalj – Karlovac – Slunj – Plitvička jezera – Knin – Sinj – Imotski – Vrgorac – Metković – gr. BiH	
DG4	Gr. Slovenije (Plovanija) – Umag – Pula – Rijeka – Gospic – Sveti Rok – Zadar – Šibenik – Trogir – Split – Ploče (trajekt) – Trpanj – Dubrovnik – gr. Crne Gore (Vitaljina)	EuroVelo 8 – Mediteranska ruta EuroVelo 9 – Jantarna ruta (gr. Slovenije – Pula)
DG5	Zagreb – Čazma – Daruvar – Voćin – Belišće – Beli Manastir – Batina – gr. Srbije	
DG6	Gr. Slovenije – Mursko Središće – Varaždin – Krapina – Zagreb – Karlovac – Vrbovsko – Rijeka – gr. Slovenije (Rupa)	
DG7	Gr. Mađarske (Gola) – Đurđevac – Bjelovar – Garešnica – Jasenovac – Dvor – gr. BiH – (Novi Grad – Bihać) – gr. BiH (Ličko Petrovo Selo) – Plitvička jezera – Gospic – Karlobag	
DG8	Gr. Mađarske (Terezino Polje) – Suhopolje – Voćin – Požega – Nova Kapela – Stara Gradiška – gr. BiH – (Banja Luka – Livno) – gr. BiH (Aržano) – Trilj – Split	
DG9	Gr. Mađarske (Duboševica) – Osijek – Đakovo – Slavonski Šamac – gr. BiH – (Doboj – Sarajevo – Mostar – Čapljina) – gr. BiH – Metković – Ploče	EuroVelo 6 – Ruta Dunav (gr. Mađarske – Osijek)
DG10	Kraljevica – Omišalj – Valbiska (trajekt) – Lopar – Rab (brod) – Lun – Pag – Zadar (trajekt) – Preko – Tkon (trajekt) – Biograd – Šibenik – Split (trajekt) – Vela Luka – Korčula (trajekt) – Orebić – Ston	Otočka ruta

Tablica 9 - Državne glavne biciklističke rute

Opisanu mrežu koju čine državne glavne biciklističke rute dopunjavaju državne vezne, županijske i lokalne biciklističke rute.

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture je kao mjerilo za kategorizaciju biciklističkih ruta od državnog značenja navelo:

- ✓ državne glavne rute – postoji kontinuitet EUROVELO transeuropskih ruta – ostvarivanje unutardržavnog povezivanja svih dijelova Republike Hrvatske
- ✓ državne vezne rute – ruta povezuje županijska središta i veće gradove te povezivanje prirodnih i kulturnih znamenitosti svjetske i nacionalne razine.
- ✓ Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture je kao mjerilo za kategorizaciju biciklističkih ruta od županijskog/lokальног značenja navelo:
- ✓ županijske rute – ostvarivanje međuzupanijskog i unutar županijskog povezivanja – povezivanje prirodnih i kulturnih znamenitosti koje su županijske razine
- ✓ lokalne rute – ostvarivanje povezivanja na lokalnoj razini, unutar gradova i općina – povezivanje lokalnih znamenitosti i lokaliteta etno i turističkih usluga.

11. Postojeće stanje cikloturističkih ruta u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Bjelovarsko-bilogorska županija ima zadovoljavajuću mrežu lokalnih i županijskih biciklističkih staza. Neke od ovih staza u BBŽ su povezane s međunarodnom biciklističkom rutom EuroVelo 13.

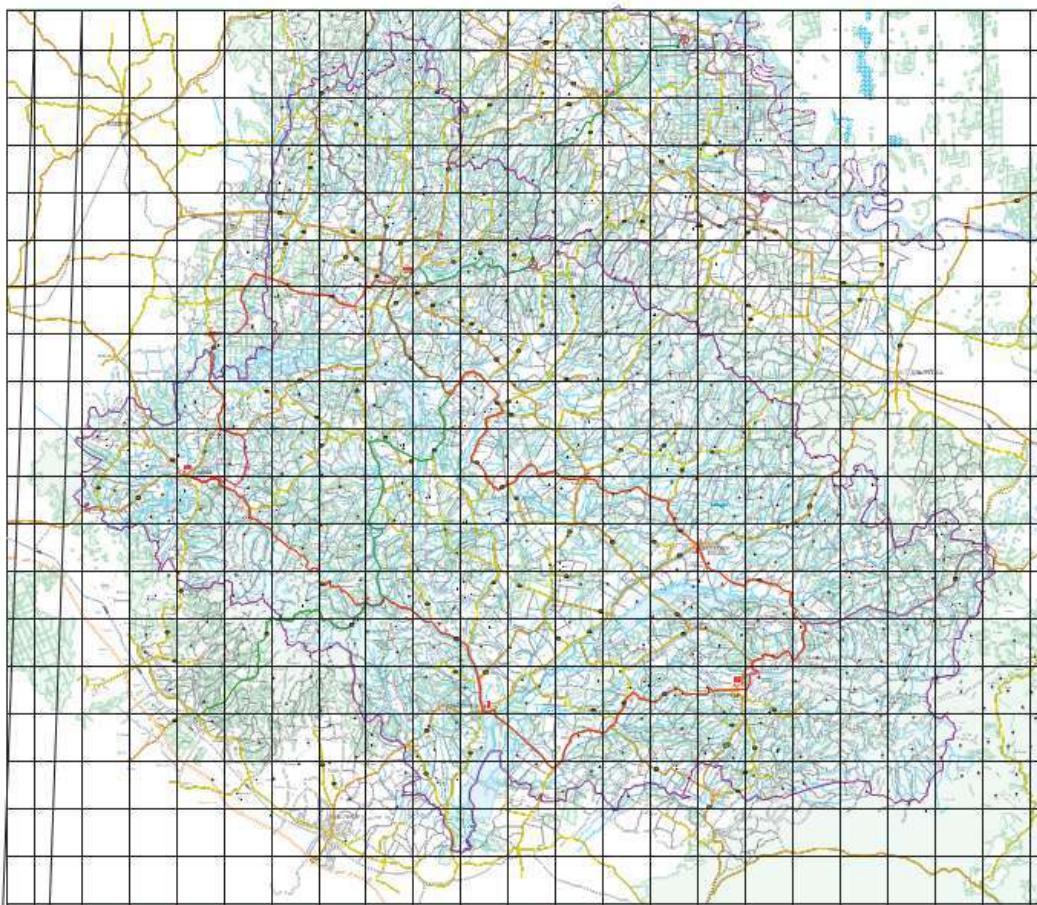
Razvrstavanje biciklističkih ruta je provedeno u skladu s Pravilnikom o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta (NN 91/2013). Prikaz nacionalnih biciklističkih ruta i EuroVelo mreže na teritoriju RH dan je na sljedećoj slici.

Slika 2 - Nacionalne biciklističke rute i EuroVelo mreža

Izvor: http://www.mint.hr/UserDocsImages/151014_AP_cikloturizam-saz.pdf

Na području BBŽ nalazi se gotovo 405 km označenih biciklističkih ruta od čega je oko 200 km županijskih te 291 km lokalnih ruta i 191 km biciklističkih staza. Njihov razmještaj prikazan je na sljedećoj slici.

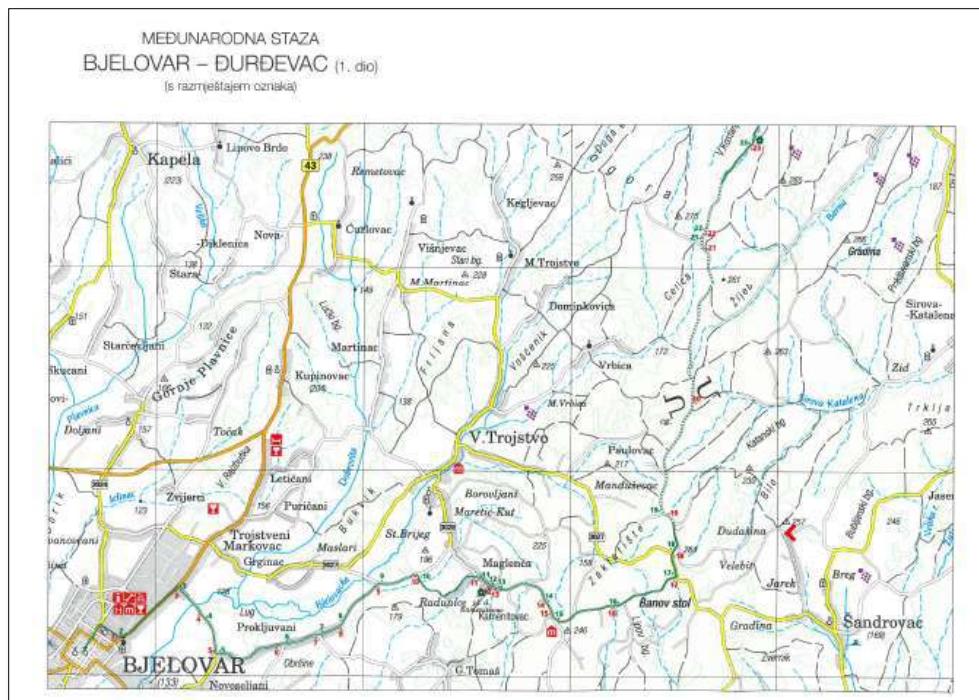

Slika 3 - Prikaz uređenih biciklističkih ruta na području Bjelovarsko-bilogorske županije

Izvor: <http://www.tzbbz.hr/slike/bic-rute-bbz.pdf>

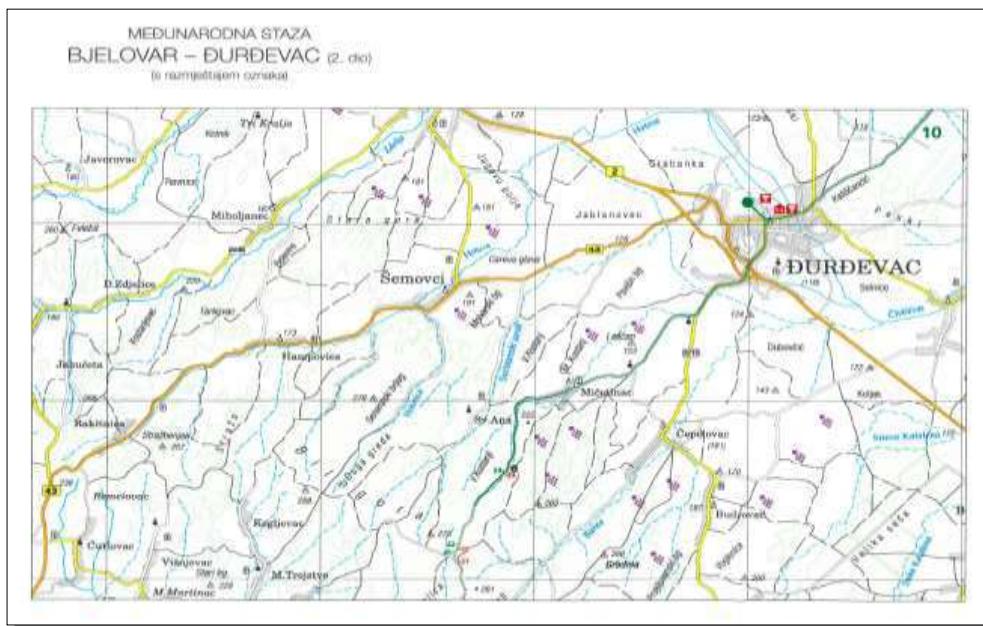
Na slici su postojeće biciklističke rute koje su uređene i obilježene na jednostavan i uniformirani način (znakovi, smjerokazi i informacijske ploče i sl.) . Oznake uz biciklističke rute turistima daju informacije o biciklističkim rutama i trenutnoj lokaciji.

Navedeni znakovi za cikloturiste su postavljeni na svakih 3-5 km. Ovim znakovima je omogućeno kontinuirano obavještavanje biciklista. Lokacije na kojima su postavljeni znakovi su prikazane na sljedećim slikama:

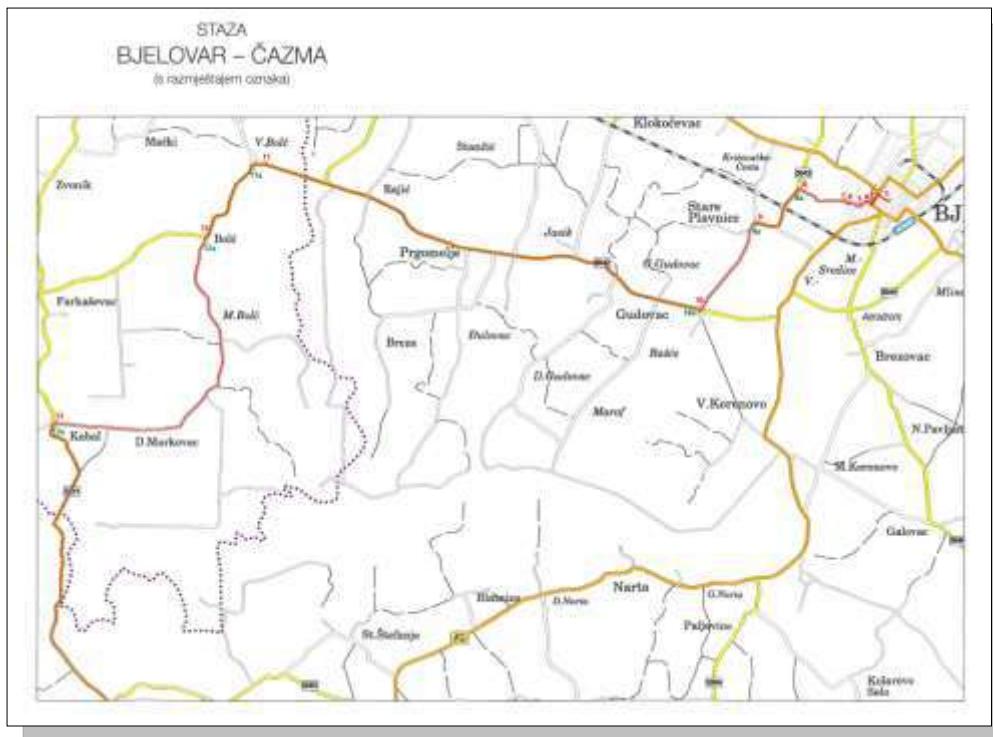
Slika 4 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

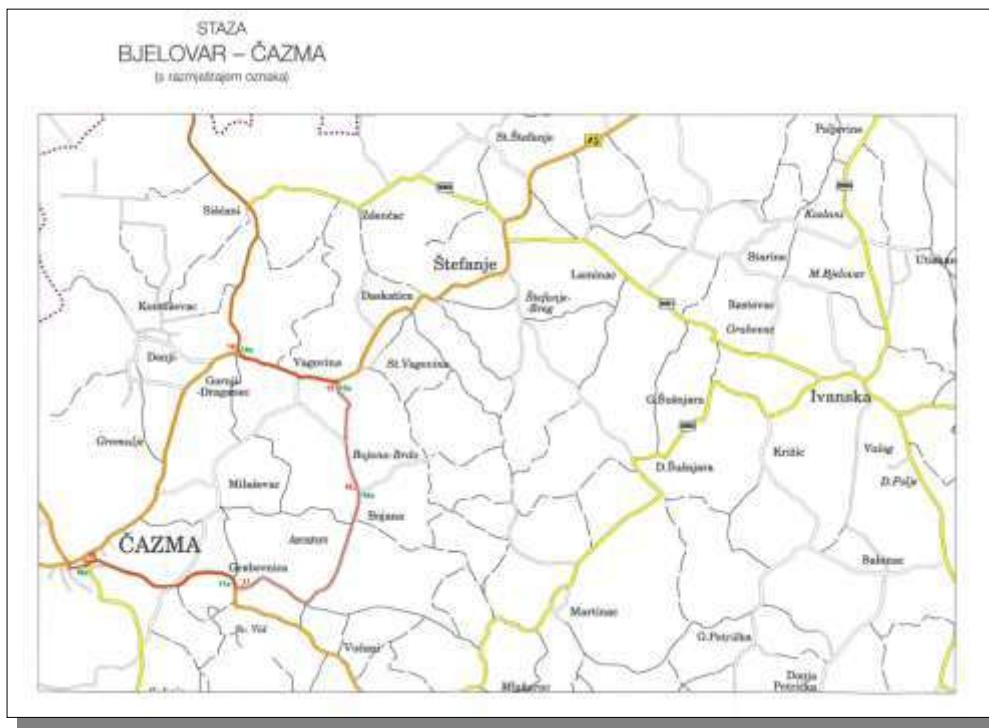
Slika 5 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

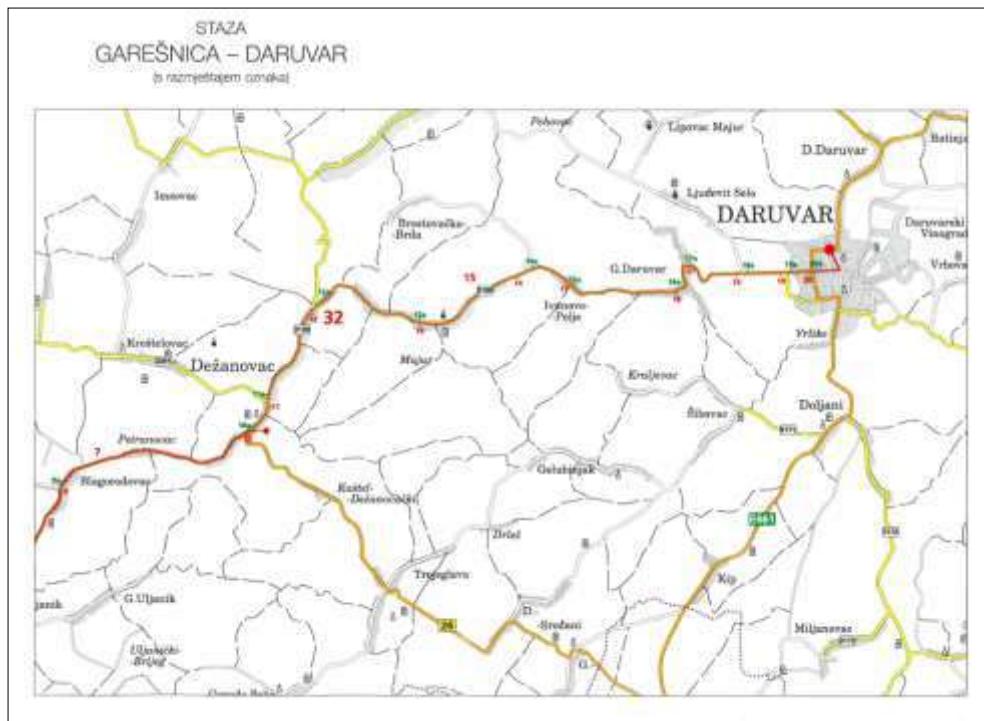
Slika 6 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

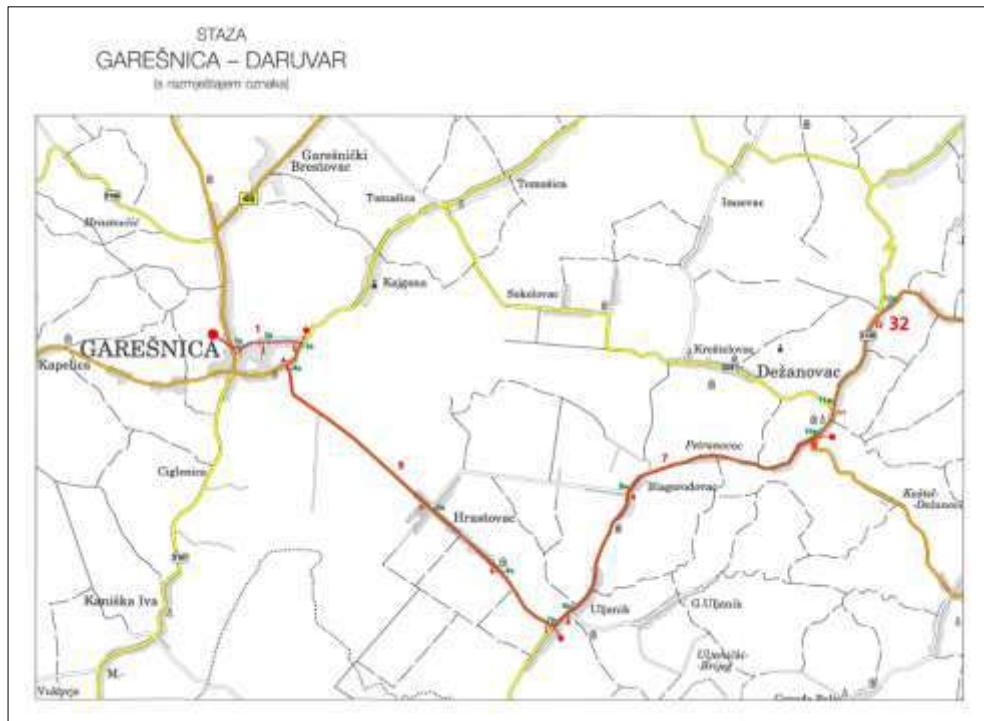
Slika 7 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

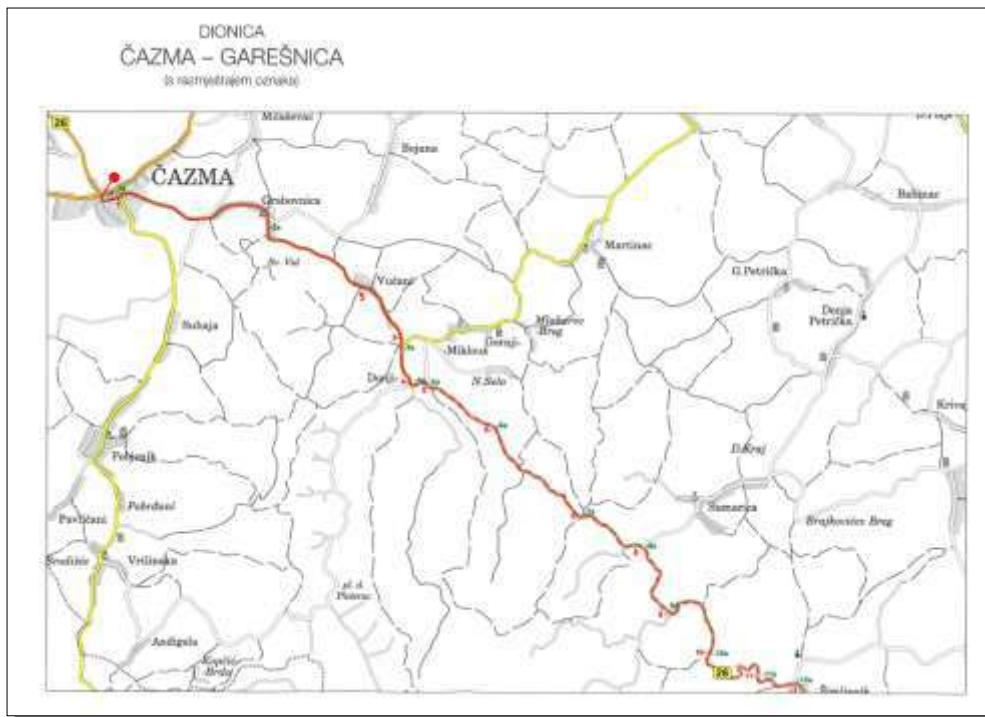
Slika 8 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

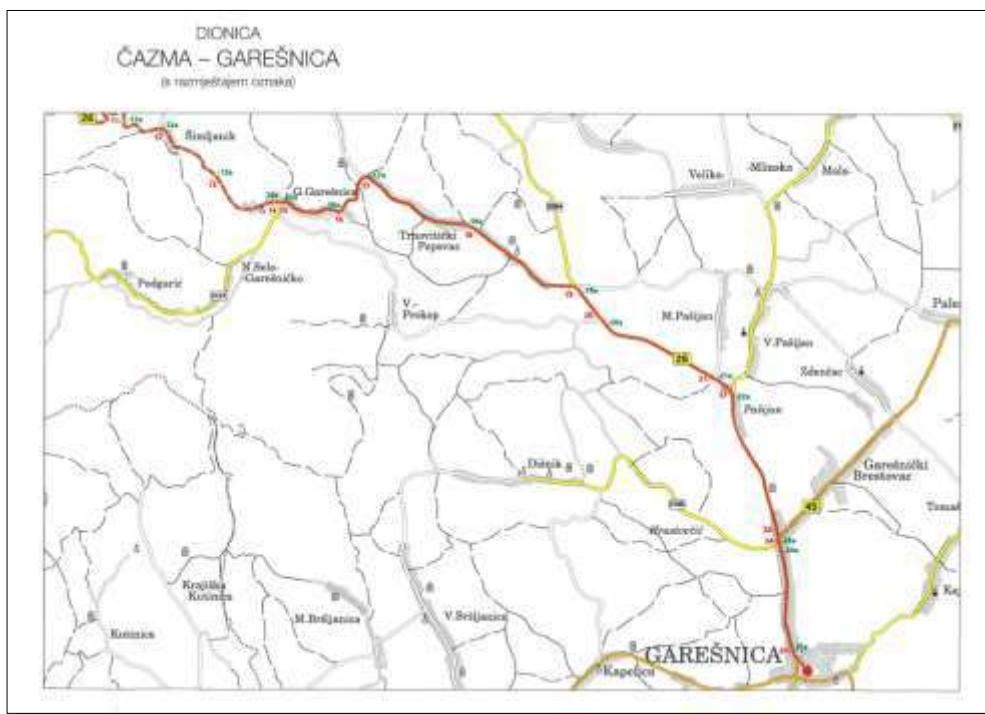
Slika 9 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

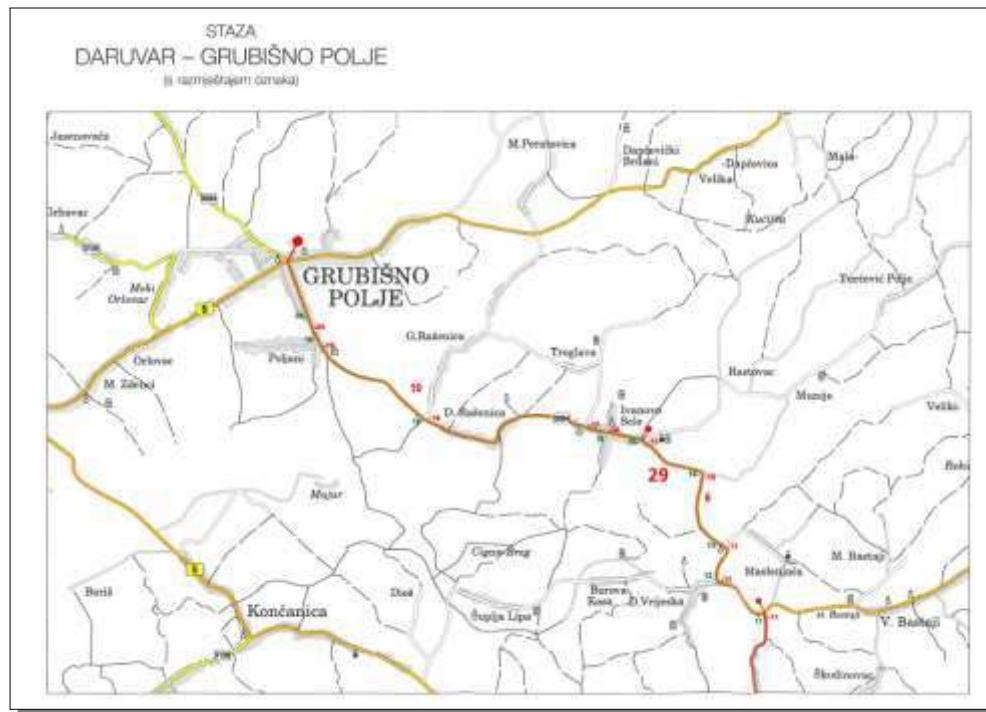
Slika 10 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

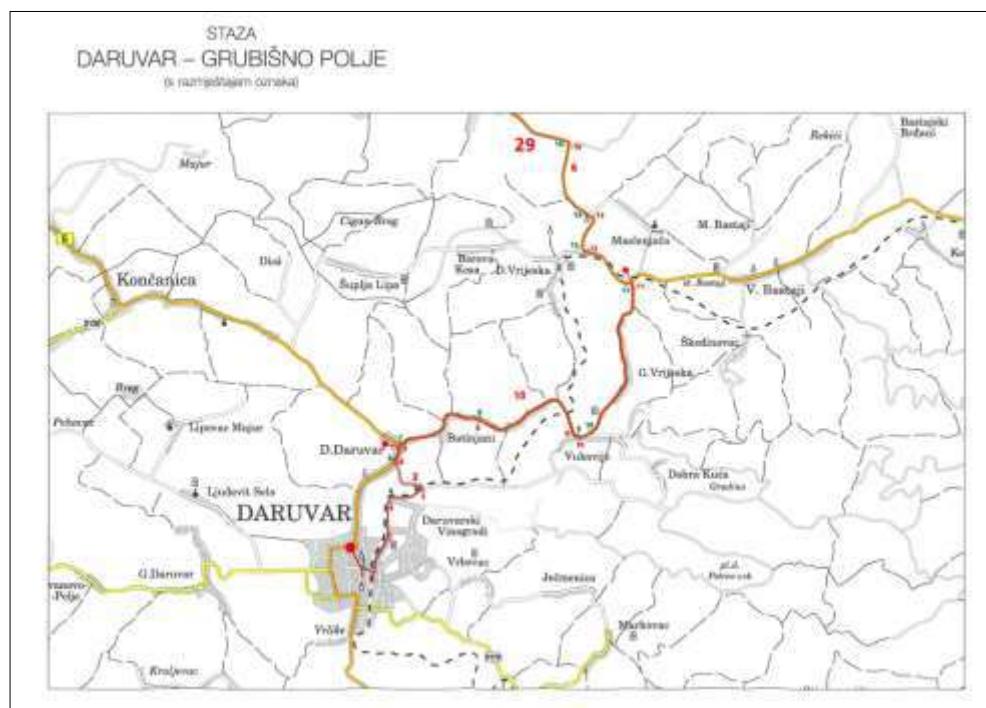
Slika 11 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

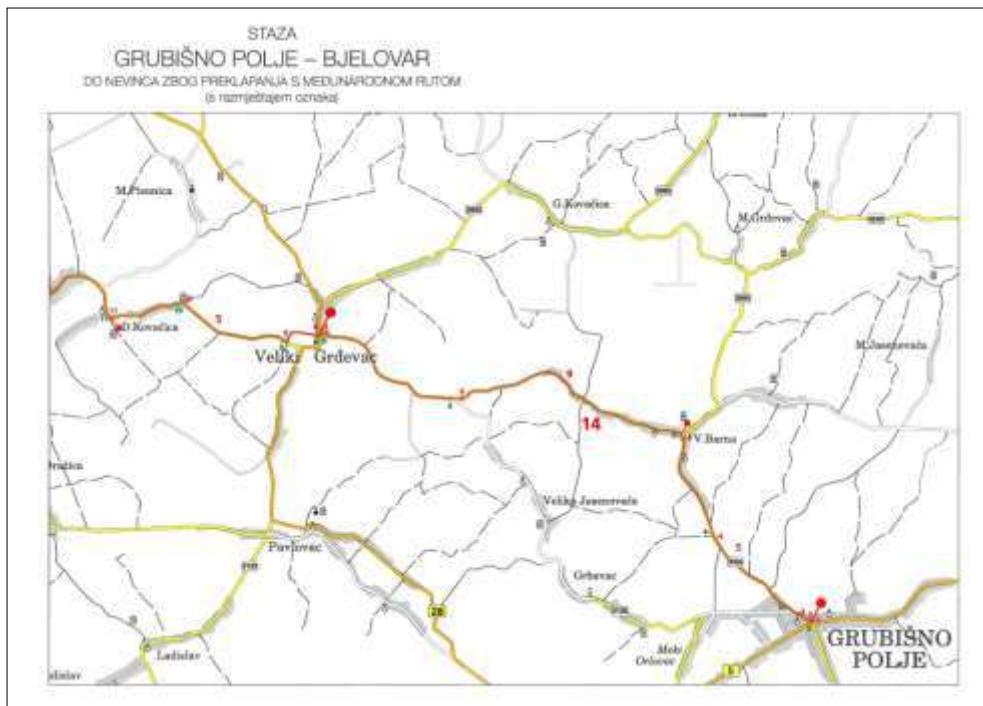
Slika 12 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

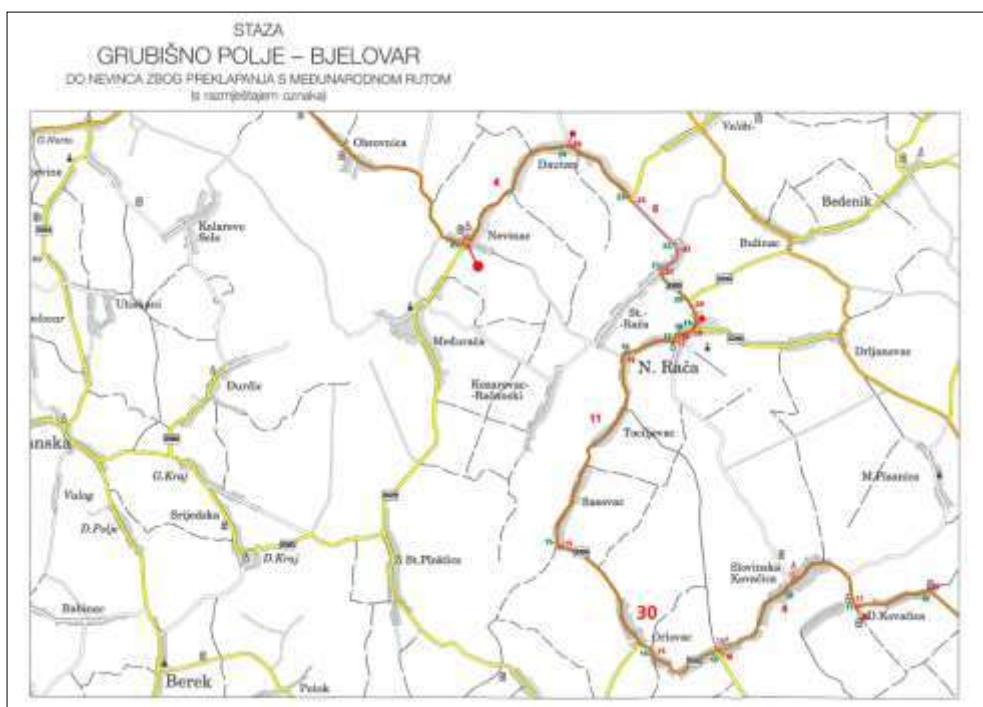
Slika 13 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

Slika 14 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

Slika 15 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste

Izvor: TZBBŽ

Glavne državne biciklističke rute Republike Hrvatske (DG) i područje BBŽ prikazuje sljedeća slika.

Slika 16 - Glavne državne biciklističke rute (DG) na području Bjelovarsko-bilogorske županije

Izvor: <http://sindikatbiciklista.hr/razvoj-cikloturizma-u-hrvatskoj/>

Glavne karakteristike županijskih i lokalnih biciklističkih ruta te staza na području Bjelovarsko-bilogorske županije su u tablici.

Županijska ili lokalna ruta	Duljina (km)	Visinska razlika (m)	Najniža nadmorska visina (m)	Najviša nadmorska visina (m)
Cikloturistička županijska kružna ruta	200	230	107	242
Sajamska ruta (LR)	19,8	26	107	133
Vinogradarska ruta (LR)	16,5	76	120	196
Bilogorska ruta (LR)	25,2	109	133	242
Bilodravska ruta (sjever)	48	147	133	280

Bilodravska ruta (istok)	42	42	133	175
Daruvar-Virovitica	54	50	160	210
Staza A* (Daruvar)	32	400	160	560
Staza B* (Daruvar)	50	540	160	700
Staza C* (Daruvar)	40	370	160	530
Staza D* (Daruvar)	20	250	170	420
Staza E* (Daruvar)	20	200	330	530
Staza F* (Daruvar)	29	420	220	640
Rute Čazma (oko Čazmanskog kaptola)	28	62	114	176
Rute Čazma (Plava)	29,5	72	139	211
Rute Čazma (Zelena)	28	57	99	156

Tablica 10 - Glavne karakteristike biciklističkih ruta

* Napomena: staze od A do F su prijedlozi biciklističkih ruta koje se nalaze na poleđini Orijentacijske karte za bicikliste i planinare te nisu označene signalizacijom

Izvor: TZBBŽ

Slika 17 - Biciklijada Coner

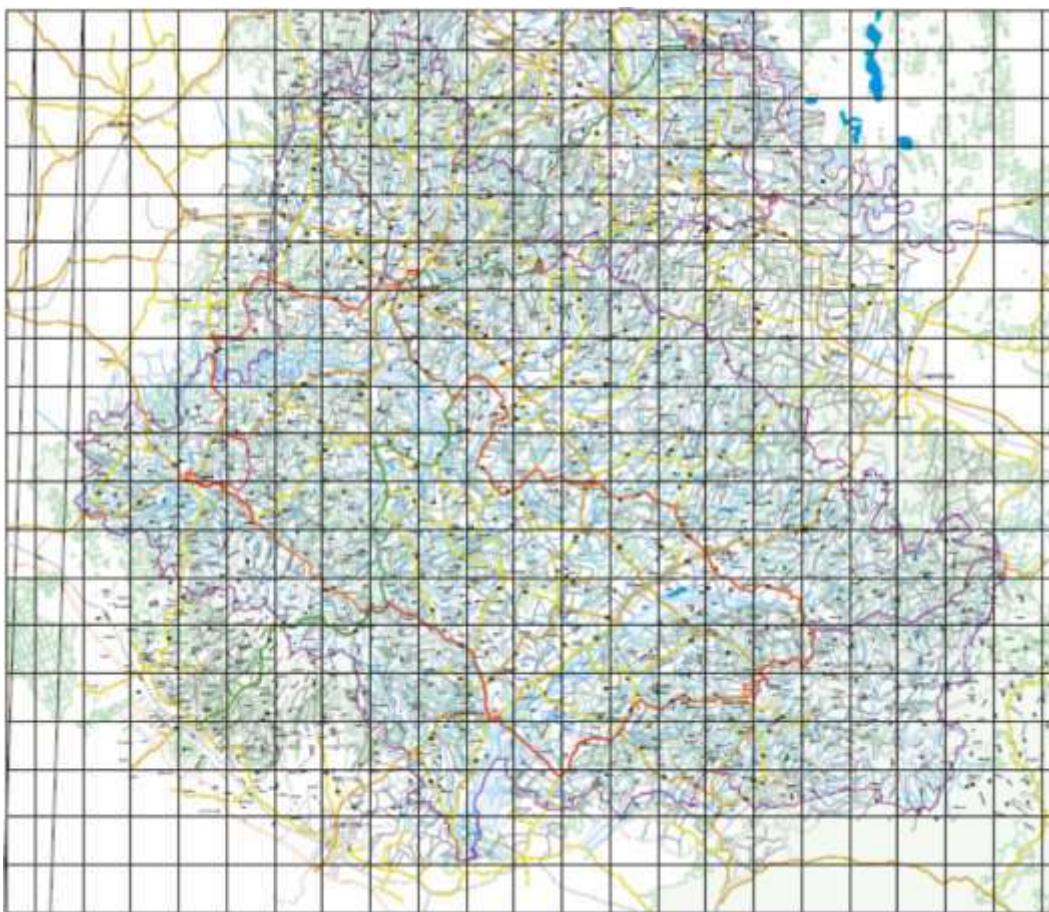
Izvor: Restoran, vinarija Coner

BBŽ ruta br 1.: Županijska ruta povezuje pet gradova Bjelovarsko-bilogorske županije: Bjelovar, Čazmu, Garešnicu, Daruvar i Grubišno Polje. Ova ruta obilazi gotovo cijelu županiju. Uz trasu ove rute su svi značajnije kulturno-povijesne znamenitosti, netaknuta priroda te eno i gastro ponuda.

Bjelovarske biciklističke rute obuhvaćaju Bilogorsku rutu, Vinogradsku rutu i Sajamsku rutu te se u nekoliko smjerova, kako je prikazano na karti, spajaju s mjestima na rutama Bjelovarsko-bilogorske županije. Na području Čazme se nalaze: Plava, Zelena i ruta oko Čazmanskog kaptola. Kroz Bjelovarsko-bilogorsku županiju prolazi i međunarodna ruta Lonjsko Polje-Balaton te, uz ostale rute, čini jedan veliki prostor za bicikliste koji je prepoznatljiv, atraktivan i siguran za vožnju grupe cikloturista.

Obilazi gotovo cijelu županiju te prolazeći kroz raznovrsne predjele pruža obilje kulturno-povijesnih sadržaja, autohtone gastronomске ponude, prekrasnih pejzaža, zanimljivosti i događanja, a predstavlja užitak na zanimljivim i zahtjevnim stazama za uporne bicikliste.

Ruta se sastoji od 11 dionica.

Slika 18 - Lokacije obilježene infrastrukture na Cikloturističkoj županijskoj ruti BBŽ br1

Izvor: TZBBŽ

Ukupna duljina svih dionica županijske cikloturističke rute iznosi BBŽ je 200 km. Ova cikloturistička ruta je okosnica cikloturističke infrastrukture u BBŽ. Spomenuta cikloturistička ruta je jedan od motiva za dolazak cikloturista koji posjećuju BBŽ.

12. Lokalne rute u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

12.1. Lokalne rute na području Bjelovara

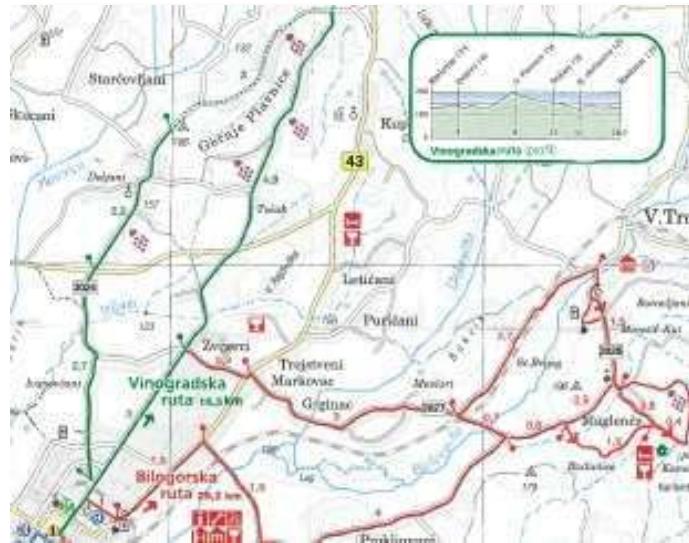
Sajamska ruta je duljine 19,8 km. Ova ruta obuhvaća mjesta Marof, Gudovac, Bjelovar, Brezovac i M.Korenovo. Trasa prolazi ravnim, nizinskim područjem bez zahtjevnijih uspona. Ova ruta prolazi uz naselja, pored potoka Bjelovacka i poljima uz rub šume. Ruta je povezana s Cikloturističkom županijskim rutom BBŽ01 . Prikaz obilježene turističke infrastrukture dan je na sljedećoj slici.

Slika 19 - Prikaz infrastrukture na Lokalno „Sajamskoj ruti“

Izvor: Karta Bjelovarskih biciklističkih ruta

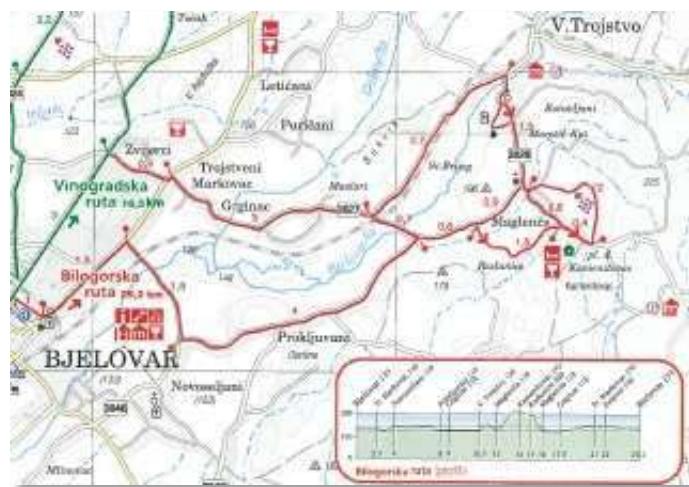
Vinogradska ruta je duljine 16,5 km.. Ruta je u smjeru sjevera. Ruta se kreće nizinskom nezahtjevnom trasom kroz lijepi krajolik. Ova ruta ima i jedan uspon koji nije pretjerano zahtjevan. Vinogradska ruta polazi iz centra Bjelovara i ide prema mjestima Ivanovčani, Doljani, Gornje Plavnice, Točak, Zvijerci i natrag u Bjelovar. Ova ruta obilazi okolicu Bjelovara gdje su smješteni vinogradi i vinski podrumi. Prikaz infrastrukture na Vinogradskoj ruti je na slici.

Slika 20 - Prikaz infrastrukture na Vinogradskoj ruti

Izvor: Karta Bjelovarskih biciklističkih ruta

Bilogorska ruta je dugačka 25,2 km Ruta polazi iz centra Bjelovara i kreće se u smjeru sjevero-istoka i padina Bilogore. Bilogorska ruta se kreće padinama Bilogore. Ruta se uglavnom kreće nezahtjevnom trasom uz jedan uspon na Kamenitovac koji ima nadmorskú visinu od 242 m. Bilogorska ruta se kreće od Bjelovara, kroz mjesta Novoseljani, Prokljuvani, Radunice, Maglenča, planinarskog doma Kamenitovac, Veliko Trojstvo, Maslare i Trojstveni Markovac. Uz rutu je nekoliko poznatih ugostiteljskih objekata npr. u selu Maglenča. Prikaz Bilogorske rute je na slici.

Slika 21 - Prikaz infrastrukture na Bilogorskoj ruti

Izvor: Karta Bjelovarskih biciklističkih ruta

12.2. Rute tzv. Bilodravskog turističkog trokuta

Lokalna **Bilodravska ruta (sjever)**. Duljina ove rute je 48 km. Ruta polazi od Bjelovara, i prolazi mjestima Banov stol, pored Šemovaca do Đurđevca i Virja (tu je raskrije). Dio rute u BBŽ ide po padinama Bilogore i ima nekoliko kontinuiranih uspona koji su zahtjevni za bicikliste. Ruta prolazi po rubu polja, proplancima i kroz šumom obrasle padine Bilogore. Na karti koja pokazuje Bilodravski trokut, ova je ruta označena brojem 1.

Lokalna **Bilodravska ruta (istok)**. Duljina ove rute je 42 km. Ruta polazi od Bjelovara, i prolazi mjestima Banov stol, Kozarevcem, Dinjevcem i dolazi u Pitomaču (tu je raskrije). Dio rute u BBŽ ide po padinama Bilogore u smjeru istoka. Ruta ina niz kontinuiranih uspona koji su zahtjevni za bicikliste. Opisana ruta prolazi lijepim krajobrazom i u vožnji se izmjenjuju polja, proplancima i šumom obrasle padine Bilogore. Na karti koja pokazuje Bilodravski trokut, ova je ruta označena brojem 2.

Slika 22 - Bilodravske rute

Izvor: Karta Bilodravski biciklistički trokut

Lokalna **ruta Daruvar-Virovitica**. Duljina rute je 54 km. Ruta polazi od Daruvara i prolazi mjestima Končanica, Mali zdenci, Grubišino polje, Lončarica do Virovitice. Dio rute u BBŽ ide uglavnom ravničarskim krajem (uz par manjih uspona na brjegove npr. kod Končanice). Opisana ruta prolazi lijepim ruralnim krajobrazom. Ruta prolazi uz obrađena polja, ribnjake i kroz šumu.

12.3. Biciklističke staze na području Daruvara

Staza A, Daruvar-Bajna poljana-Petrov Vrh-Daruvar. Duljina staze 32km

Slika 23 - Visinski profil staze A

Izvor: Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač: TZ Daruvar-Papuk

Staza B, Daruvar-Vrani kamen-Vodozahvat-Pakra manastir.Pakrani-Daruvar. Duljina staze: 50km

Slika 24 - Visinski profil staze B

Izvor: Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač: TZ Daruvar-Papuk

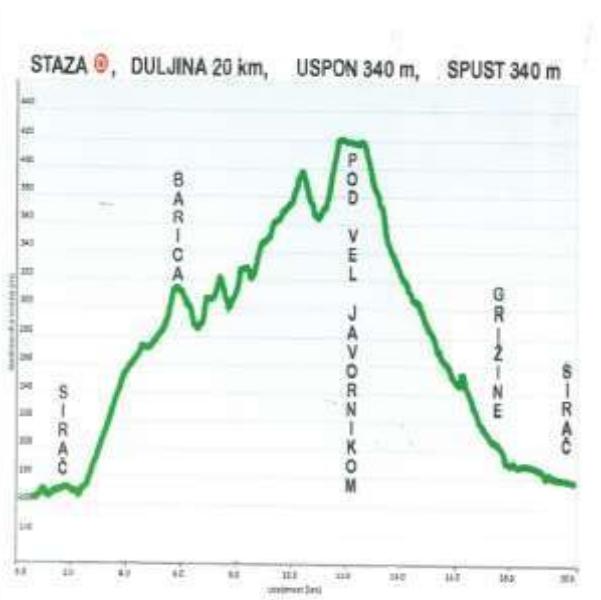
Staza C, Daruvar-Pakrani-Vodozahvat-Međa-Voćin. Duljina staze: 40km

Slika 25 - Visinski profil staze C

Izvor: Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač: TZ Daruvar-Papuk

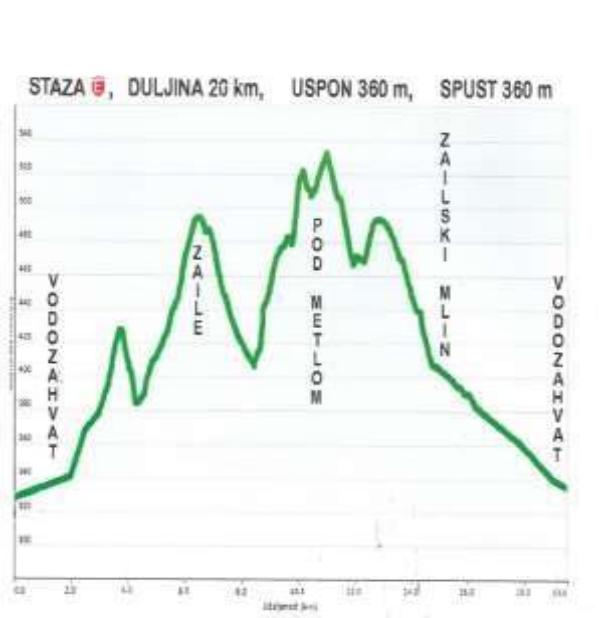
Staza D, Sirač-Barica-Pod V.Javornikom—Grižine-Sirač.Duljina staze: 20km

Slika 26 - Visinski profil staze D

Izvor: Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač: TZ Daruvar-Papuk

Staza E, Vodozahvat-Zaile-Pod metlom-Zailski mlin-Vodozahvat. Duljina staze: 20 km

Slika 27 - Visinski profil staze E

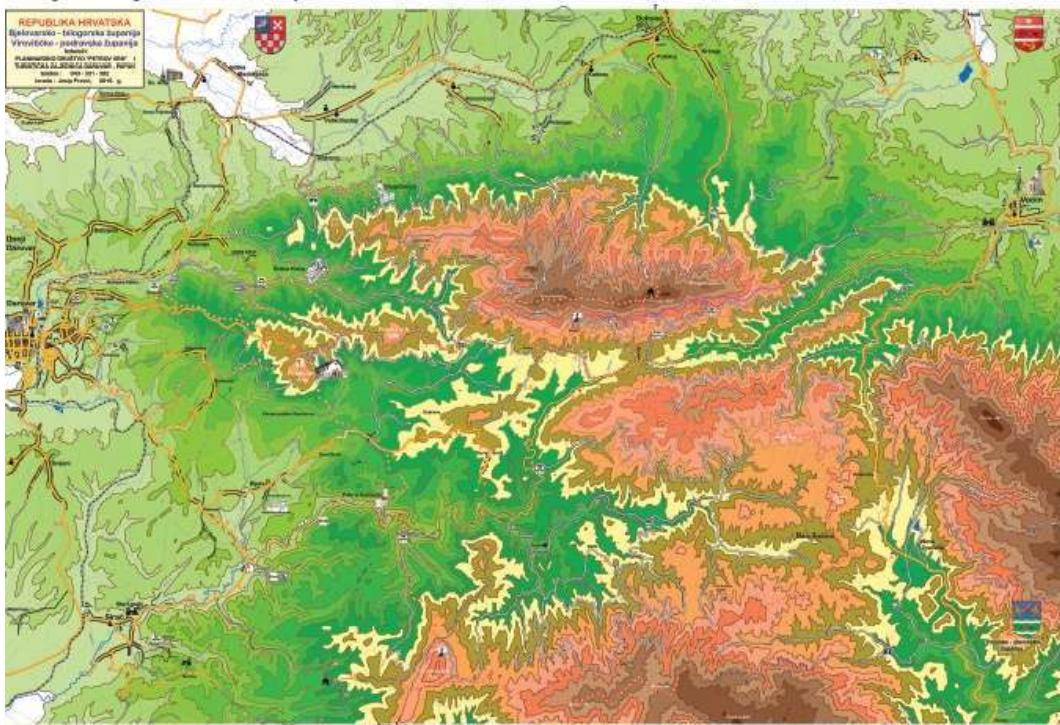
Izvor: Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač: TZ Daruvar-Papuk

Staza F, Voćin-Dobra voda-Pod crnim vrhom-KML Jovanovica-Međa-Voćin. Duljina staze: 29km

Slika 28 - Visinski profil staze F

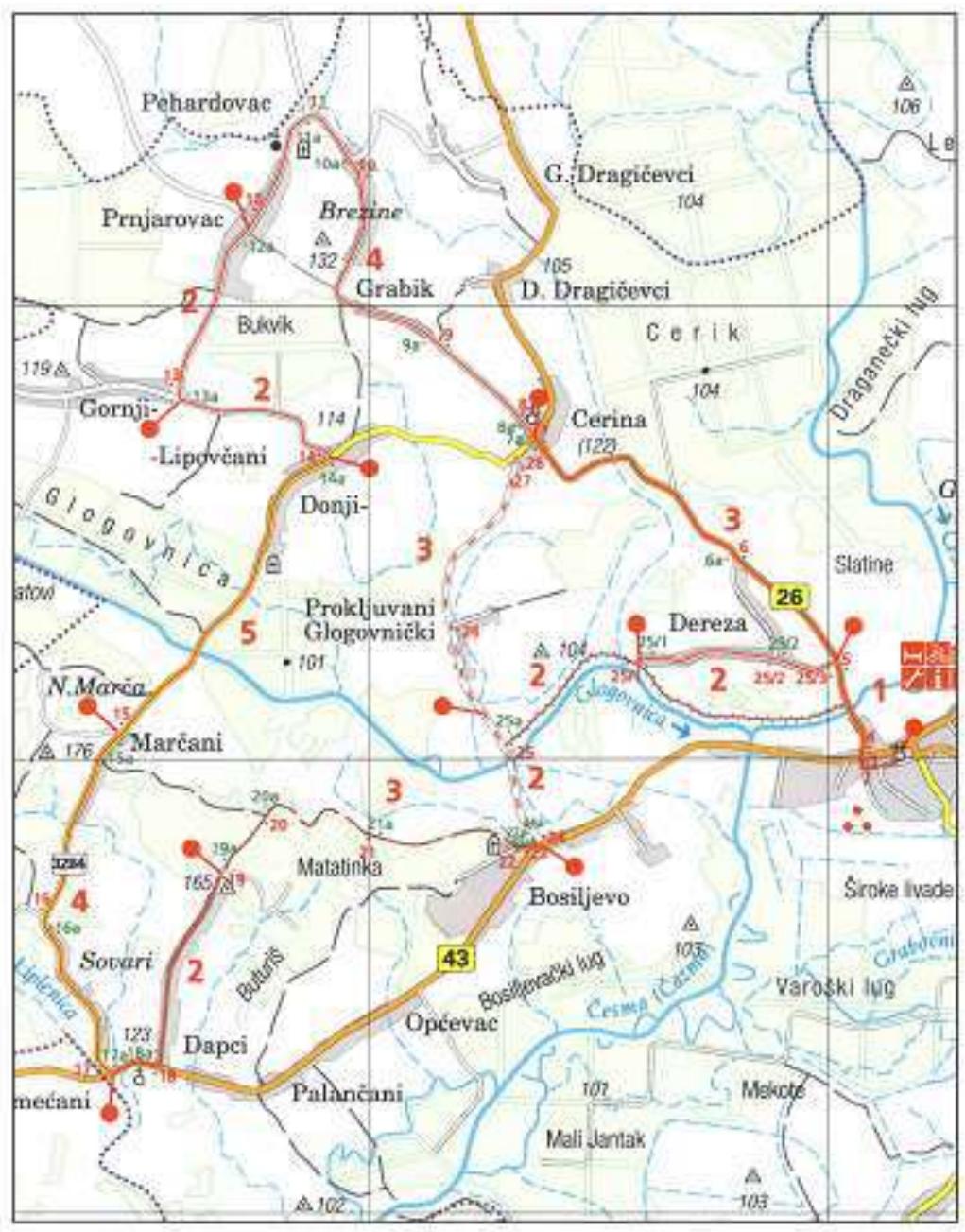
Izvor: Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač: TZ Daruvar-Papuk

Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac-Sirač, M 1:50000

Slika 29 - Orijentacijska karta za bicikliste s označenih 6 staza kod Daruvara

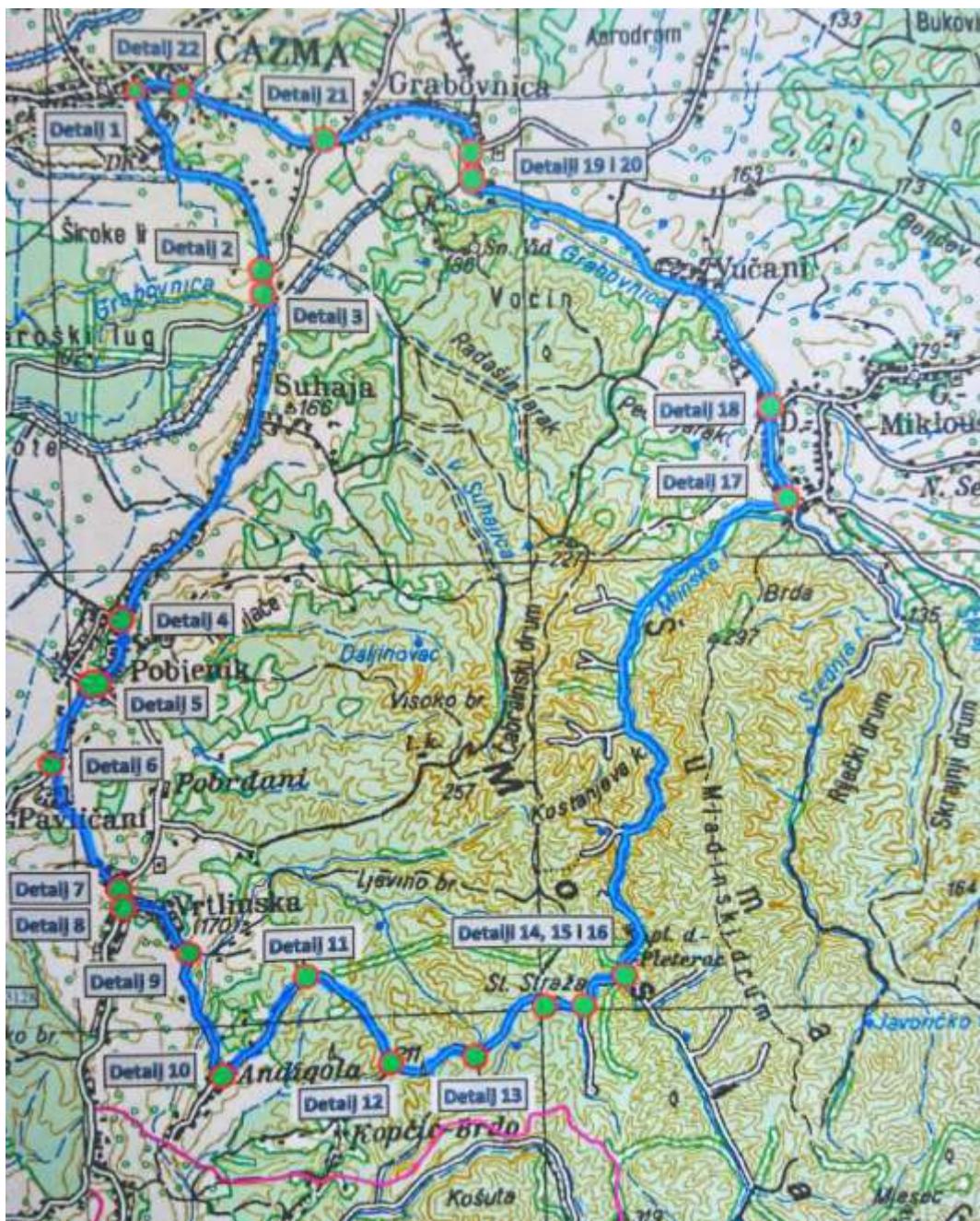
Izvor: Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač; Turistička zajednica Daruvar-Papuk

12.4. Rute na području grada Čazma

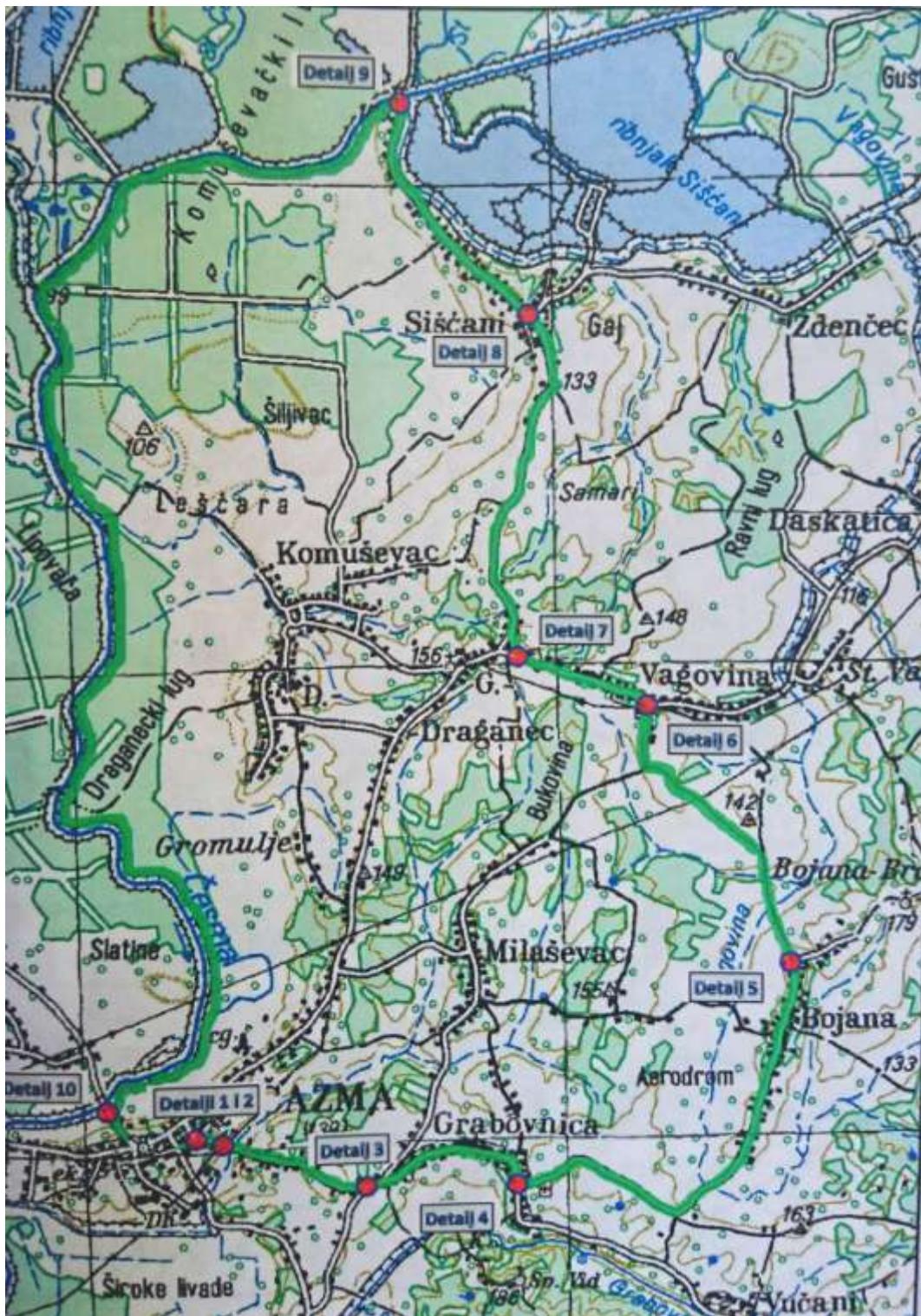
Slika 30 - Ruta oko Čazmanskog kaptola

Lokalna **ruta oko Čazmanskog kaptola**. Duljina rute je 28 km. Ruta polazi od Čazme i prolazi mjestima: Slatina, Cerina, Grabik, Brezine, Gornji i Donji Lipovljani, Marčani, Bosiljevo, Čazma. Ruta ide ravničarskim krajem i prolazi uz obrađena polja i šumarke.

Slika 31 - Plava ruta

Lokalna **ruta Čazma-plava**. Duljina rute je 29,5 km. Ruta polazi od Čazme i prolazi mjestima: Suhaja, Pobjenik, Pavličani, Vrtlinska, Andigole, Pleterac, Donji Miklouš, Grabovica i natrag u Čazmu. Opisana ruta prolazi pored: ribnjaka, pećine, vidikovaca, crkve, spomenika, starog mlina, domaćinstva Salaj i kapelice.

Slika 32 - Zelena ruta

Lokalna **ruta Čazma-zelena**. Duljina rute je 28 km. Ruta polazi od Čazme i prolazi mjestima: Grabovica, Bojana, Vagovina, Gornji Draganec, Siščani, Vustje i natrag u Čazmu. Opisana ruta prolazi pored: crkve, galerije, sela roda, rijeke Česme, kapelice i aerodroma.

13. Manifestacije za bicikliste na području Bjelovarsko-bilogorske županije

- ✓ Vinotour – biciklijada u sklopu manifestacije Vinodar; Daruvar; lipanj
- ✓ XCM TEREZIJANER; Bjelovar; lipanj
- ✓ Proljetna biciklijada Bjelovar – Jabučeta; travanj
- ✓ Biciklijada u sklopu manifestacije Zelena blaga Bilogore; travanj
- ✓ Biciklijada u sklopu manifestacije Bilogorska kestenijada; listopad
- ✓ Biciklijada u Grubišnom Polju; svibanj
- ✓ Noć vještaka, ciklo putovanje – noćna biciklijada; Bjelovar; listopad

14. Cikloturističke rute Bjelovarsko-bilogorske županije

Međunarodne rute

Ruta Lonjsko Polje – Balton prolazi kroz BBŽ (Podgarić-Bjelovar).

- ✓ ruta POPOVAČA-PODGARIĆ (19km)
- ✓ ruta PODGARIĆ-BJELOVAR (48 km)
- ✓ ruta BJELOVAR-ĐURĐEVAC (37km)

Županijske rute

Kružna cikloturistička županijska ruta. Mjesta koje povezuje ruta: Bjelovar, Čazma, Garešnica, Daruvar, Grubišino polje, Bjelovar. Duljina rute: 200km

Lokalne rute

Bjelovarske gradske rute:

- ✓ Lokalna Sajamska ruta na području Bjelovara Duljina rute: 19,8 km
- ✓ Lokalna Vinogradska ruta na području Bjelovara. Duljina rute : 16,5 km
- ✓ Lokalna Bilogorska ruta na području Bjelovara. Duljina rute: 25,2 km

Čazmanske gradske rute:

- ✓ Zelena (28km)
- ✓ Plava (29,5km)
- ✓ Ruta oko Čazmanskog kaptola (28km)

Lokalna Bilodravska ruta (sjever). Duljina rute : 48 km

Lokalna Bilodravska ruta (istok). Duljina rute : 42km

Lokalna ruta Daruvar- Virovitica; Duljina rute: 54km

Biciklističke staze na području Daruvara*

- ✓ Staza A, Daruvar-Bajna poljana-Petrov Vrh-Daruvar. Duljina staze 32km
- ✓ Staza B, Daruvar-Vrani kamen-Vodozahvat-Manastir Pakra-Daruvar. Duljina staze: 50km
- ✓ Staza C, Daruvar-Pakrani-Vodozahvat-Međa-Voćin. Duljina staze: 40km
- ✓ Staza D, Sirač-Barica-Pod V.Javornikom—Gržine-Sirač.Duljina staze: 20km
- ✓ Staza E, Vodozahvat-Zaile-Pod metlom-Zailski mlin-Vodozahvat. Duljina staze: 20 km
- ✓ Staza F, Voćin-Dobra voda-Pod crnim vrhom-KML Jovanovica-Međa-Voćin. Duljina staze: 29km

* Napomena: staze od A do F su prijedlozi biciklističkih ruta koje se nalaze na poleđini Orijentacijske karte za bicikliste i planinare te nisu označene signalizacijom.

15. Osvrt na stanje suradnje između glavnih dionika razvoja cikloturizma

Razvoj cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije u interesu je više različitih dionika, među kojima postoje određeni zajednički, ali i bitno različiti interesi. Pet je glavnih skupina dionika, a to su:

- ✓ Nositelji javne vlasti na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini,
- ✓ Sustav turističkih zajednica,
- ✓ Poduzetnici, postojeći i potencijalni,
- ✓ Biciklističke udruge i lokalno stanovništvo i
- ✓ Razvojne agencije

15.1.1.1. *Nositelji javne vlasti na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini*

Osnovni zadatak nositelja vlasti na svim razinama kada je u pitanju razvoj turizma pa tako i cikloturizma, je razvoj gospodarstva i stvaranje novih radnih mesta. Postoji velika zainteresiranost općina i gradova na području Bjelovarsko-bilogorske županije za uređenjem biciklističkih ruta kroz izgradnju biciklističkih staza i traka namijenjenim biciklistima. Također, postoji veliki interes za uređenjem biciklističkih staza i cesta kroz asfaltiranje nerazvrstanih cesta zato što takve trase ne uključuju probleme imovinsko-pravnih odnosa, a doprinose kvaliteti života u lokalnoj zajednici.

Kao specifična interesna podskupina javlja se Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, odnosno javno poduzeće Hrvatske ceste i Županijska uprava za ceste koji su nadležni odnosno odgovorni za izgradnju i održavanje cikloturističke infrastrukture. Osim njih ključni dionici su i Hrvatske vode koje se uključuju u izgradnju biciklističkih staza i puteva na nasipima, odnosno dionicama obrane od poplava s namjerom modernizacije i stabilizacije nasipa, Hrvatske šume koje izdaju dozvole za trasiranje biciklističkih ruta po šumskim cestama i kretanje biciklista po šumama na vlastitu odgovornost. HŽ-putnički promet podržava daljnji razvoj cikloturizma te pruža usluge biciklistima u skladu sa svojim mogućnostima kao što je organizacija posebnih vlakova namijenjenih primarno cikloturistima. Uspostavljena je i opcija kupnje prijevoznih karata preko interneta za prijevoz bicikala te je dostupna informacija o vlakovima koji imaju mogućnost transporta bicikala. HŽ – infrastruktura ima nadležnost nad trasama napuštenih željezničkih pruga. Međutim, onog trenutka kada neka pruga prestane biti aktivna, HŽ- infrastruktura više nema nad njom ingerencije, već pruga i pripadajuće zemljište uz nju prelazi u nadležnost Ministarstva državne imovine. Naime, to je povoljna okolnost u slučaju eventualnog uređenja biciklističke staze po trasi takvih pruga koje su postale zanimljive turističkom sektoru, jer se radi o već uređenim trasama s malim nagibima i na čvrstoj podlozi, a prenamjena ne bi trebala biti opterećena imovinsko-pravnim odnosima. Idealan kandidat za ovaku adaptaciju nekadašnje željezničke pruge jest trasa pruge Bjelovar-Garešnica u dužini od 40km i odvojak iste pruge prema Grubišnom polju.

15.2. Javna ustanova zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije

Uloga Javne ustanove je koordinirati izradu i praćenje provedbe prostornih planova područne (regionalne) razine, bavi se izradom prostornih planova uređenja gradova i općina, urbanističkih planova uređenja od značaja za Državu, odnosno županiju i razvoj cikloturizma na njenom području.

15.2.1.1. Županijska uprava za ceste Bjelovarsko-bilogorske županije

Jedna od budućih glavnih zadaća ŽUC BBŽ-a je izgradnja i održavanje županijske mreže biciklističkih ruta.

15.2.1.2. Sustav turističkih zajednica

Utvrđen je porast interesa za cikloturizma i korištenje bicikala kao sredstva prijevoza i rekreacije domaće populacije u zadnjih nekoliko godina te napredak po pitanju uređenja cikloturističke infrastrukture na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Glavna zadaća sustava turističkih zajednica je razvoj i promicanje turističke djelatnosti na prostoru za koji su odgovorne. Kada je u pitanju cikloturizam, zadaća turističkih zajednica je sposobnost uvjeravanja lokalnih i županijskih vlasti u opravdanost ulaganja u cikloturističku infrastrukturu, odnosno isticanje koristi koje od toga ima lokalna zajednica.

15.2.1.3. Poduzetnici, postojeći i potencijalni

Poduzetnički interes se primarno svodi na ostvarivanje prihoda, odnosno što sigurniji i brži povrat investicije. U tržišnoj ekonomiji su poduzetnici i tržište zaduženi za najbolje alociranje resursa (ulaganje novca, ljudskih resursa, upotreba imovine i sl.). Teoretski su najefikasniji poduzetnici na slobodnom tržištu, no u trenucima ekonomske krize ili nepostojećeg tržišta, državna/županijska intervencija zbog „pogreške tržišta“ i „pogreške koordinacije“ su nužnost.

Kako su upravo poduzetnici glavna snaga koja bi mogla i trebala razviti cikloturizam kroz dovođenje cikloturista (turističke agencije) i razvoj usluga namijenjenih cikloturistima (smještaj, ugostiteljske usluge, rent-a-bike, servisi za bicikle, fizikalna terapija i sl.), njihovi interesi se poklapaju s interesom turističkih zajednica, koje su izvrstan medij za komunikaciju između vlasti i poduzetnika.

15.2.1.4. Biciklističke udruge i lokalno stanovništvo

Glavni interesi biciklističkih udruga i predstavnika lokalnog stanovništva koji koriste bicikl kao prijevozno sredstvo ili im bicikl služi kao oblik rekreacije, svode se na poboljšanje uvjeta za korištenje bicikala posebno po pitanju sigurnosti u vožnji i udobnosti. Ti se interesi u većini poklapaju i s interesima lokalne vlasti s obzirom na to da i ona teži podizanju kvalitete života u području na kojem djeluje.

15.2.1.5. Razvojne agencije

Uređenje biciklističke infrastrukture spada u aktivnosti za koje se mogu u većini slučajeva ugovoriti sredstva iz Europskih fondova i za koja su lokalne sredine izuzetno zainteresirane. Međutim, vrlo je važno da projekti udovoljavaju standardima Europske unije, posebno kada se radi o sigurnosti, samoodrživosti, značaju za lokalnu zajednicu i zaštiti okoliša (aspekti prijave projekta za EU fondove koji se moraju dokazati) Razvojne agencije uz svoje stručne timove su potpora lokalnim vlastima u pripremi prijavi i provođenju projekata vezanih za razvoj cikloturizma na području cijele županije.

16. SWOT analiza za Bjelovarsko-bilogorsku županiju

Matrica za SWOT analizu je uobičajena (i zastarjela) metoda za analizu i razmišljanje o kompetitivnom položaju i okruženju (tvrtke, regije, države i sl.). SWOT analiza je nastala sredinom 80-tih neposredno nakon rada Harvardskog profesora Michaela Portera „How Competitive Forces Shape Strategy“ iz 1979 godine.

Ako je pomno provedena, SWOT analiza rezultira prikazom svih relevantnih prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za analiziranu tvrtku/regiju/državu. SWOT analiza je zadani element operativnog planova razvoja cikloturizma na području BBŽ. Priložena SWOT analiza slijedi SWOT analizu iz Akcijskog plana razvoja cikloturizma RH iz 2015. godine. SWOT analiza za Bjelovarsko-bilogorsku županiju uzima u obzir relevantne prednosti, nedostatke, mogućnosti i ograničenja za Bjelovarsko-bilogorsku županiju te ih proširuje za detalje koji nisu navedeni u SWOT analizi iz Akcijskog plana razvoja cikloturizma RH.

Za potrebe SWOT analize su korišteni dokumenti koji ili komentiraju ili su relevantni za cikloturizam na razini RH ili BBŽ (navedeni u literaturi). SWOT analiza je uzela u obzir navode iz Master plana turizma BBŽ (2009 godina) i Akcijskog plana razvoja biciklističkih, pješačkih i konjičkih staza BBŽ iz 2014 godine. Elementi SWOT analize su formirani na temelju analiza podataka, usporedbe sa sličnim regijama i podnebljima te intervjuima s turističkim djelatnicima u BBŽ te znanju i iskustvu tima koji je izradio ovaj operativni plan. Utvrđene prednosti, slabosti, prilike i prijetnje SWOT analize čine osnovu za predlaganje konkretnih projekata potrebnih za razvijanje cikloturizma kao turističkog proizvoda.

Kompetitivne prednosti BBŽ za razvoj cikloturizma su: raznolikost, očuvanost i ljepota prirode, niska gustoća naseljenosti te klima koja dopušta boravak na otvorenom od kasnog proljeća do rane jeseni. Dodatna kompetitivna prednost je sloboda kretanja u prostoru. Naime, u susjednim Europskim državama su šume, šumski putevi, obale rijeka i jezera vrlo često privatno vlasništvo i vožnja/šetnja po privatnom vlasništvu nije dopuštena (npr. Posjedi plemićke obitelji Esterhazy u Austrijskoj saveznoj državi Burgenland nisu dostupni biciklistima a to je oko 25% Burgenlanda).

Na teritoriju županije se nalaze tri gore. Papuk je obrastao šumom i visok u odnosu na druge dvije gore. Moslavačka gora ima blage padine obrasle šumom. Po rubovima Moslavačke gore postoje brojna sela. Bilogora ima agrarne površine na svojim obroncima. Na teritoriju BBŽ biciklisti mogu odabrati puno ruta koje idu po krajoliku s malim usponima po ruralnom području. U BBŽ, biciklisti se mogu voziti pored potoka, jezera i ribnjaka.

Na području BBŽ biciklisti mogu odabrati rute koje kombiniraju ruralne ceste po kojima je promet niskog intenziteta i puteve koji su prikladni za biciklizam. Cikloturizam na području BBŽ je relativno nerazvijen zbog niza nedostataka:

- ✓ Manjak atrakcija za turiste
- ✓ Manjak biciklističkih staza kojima prometuju samo bicikli (sagrađene biciklističke staze i nasipi rijeka, obale jezera)
- ✓ Udaljenost od glavnih cestovnih koridora u RH
- ✓ Skromna ponuda smještaja (pogotovo bolje kategorije)
- ✓ Manjak turističke tradicije i prepoznatljivosti (brand-a)

Snaga	Nedostaci
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Raznolikost, očuvanost i ljepota prirode ✓ niska gustoća naseljenosti ✓ Klima koja dopušta boravak na otvorenom od kasnog proljeća do rane jeseni. ✓ Sloboda kretanja biciklom ✓ Tri gore u županiji koje je su pogodne za bicikliste koji traže fizički zahtjevnije staze ✓ Izbor biciklističkih ruta koje idu po brežuljkastim krajolikom koji je pogodan za biciklizam ✓ Ruralna naselja i ponuda uz biciklističke rute ✓ Biciklističke rute koje povezuju ruralna naselja ✓ Biciklističke rute uz potoke i jezera/ribnjake ✓ Klima dopušta vožnju biciklom od proljeća do jeseni ✓ Mreža ruralnih i županijskih cesta s prometom niskog intenziteta 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klimatske prilike ne dopuštaju aktivnosti na otvorenom cijelu godinu ✓ Nema staza samo za bicikliste (građene za bicikliste odnosno riječni nasipi i obale jezera) ✓ Prevelika šumovitost viših gora, odnosno nedostatak vidikovaca ✓ Turističke atrakcije su lokalnog karaktera - nepoznate u inozemstvu ✓ Gorski i ruralni dio županije nema dovoljno atrakcija ✓ BBŽ je udaljena od glavnih cestovnih koridora RH ✓ Padine Papuka i Moslavačke gore su obrasle šumom (manje interesantne za vožnju biciklom od krajolika s lijepim pogledom) ✓ Brojni objekti koji su ili nezavršeni ili u ruševnom stanju – ostavljaju dojam zapuštenosti i siromaštva ✓ Upitni investicijski kapacitet stanovništva kada je u pitanju i minimalno investiranje u djelatnosti koje bi mogle biti ponuđene cikloturistima
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uređenje spojnih cesta prema važnim biciklističkim rutama (EuroVelo13, ruta Balaton-Lonjsko Polje prema ruti uz rijeku Savu-mogući EuroVelo14) ✓ Izgradnja i uređenje biciklističkih staza i vidikovaca (iz kohezijskih fondova EU za projekte vezane za promet i okoliš) ✓ Unaprjeđenje i proširenje smještajnih kapaciteta (financiranje iz Strukturnih fondova EU – za regionalni razvoj) ✓ Unaprjeđenje razine naobrazbe osoba koje rade u turističkim djelatnostima ✓ Razvoj cikloturizma u kombinaciji s rehabilitacijom u Daruvarskim toplicama (post-trauma lokomotornog sustava i rehabilitacija nakon kardiovaskularnih zahvata) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Razvoj turizma može stvoriti pritisak na okoliš i infrastrukturu (zagаđenje okoliša i gustoća prometa) ✓ Razvoj turizma (cikloturizma kao njegove niše) dovodi do porasta cijena nekretnina što ima nepovoljan utjecaj na sve ostale industrije u regiji ✓ Dostatnost budžeta za održavanje cesta/puteva ✓ Dostatnost budžeta za održavanje kulturne baštine ✓ Tranzicija prema uslužnim djelatnostima može ubrzati migraciju iz ruralnih područja (manjak smještajnih i ugostiteljskih sadržaja u ruralnim područjima) ✓ Manjak educirane radne snage koja je nužna za održavanje/unaprjeđenje turističkih odluka

SWOT analizom su najvažniji preduvjeti za razvoj cikloturizma grupirani u pet skupina:

- ✓ Prostor i privlačnost za turiste
- ✓ Prometnice i promet
- ✓ Ljudski resursi
- ✓ Razvijenost i institucionalni preduvjeti
- ✓ Menadžment turizma

16.1. Prednosti

Najveći dio prednosti RH pa tako i Bjelovarsko-bilogorske županije za razvoj cikloturizma se zasniva na karakteristikama prostora i slobode kretanja po prostoru. RH ima kompetitivnu prednost u odnosu na susjedne Austriju i Mađarsku (razvijenu destinaciju za cikloturizam) u raznolikosti krajolika na razmjerno maloj površini, očuvanosti prirode te slobodi kretanja (u spomenutim zemljama privatne ceste, šume, obale jezera i rijeka nisu dostupne biciklistima).

Bjelovarsko-bilogorska županija ima prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu. Nadalje, BBŽ može ponuditi očuvane ruralne prostore. Bjelovarsko-bilogorska županija ima povoljnu klimu za cikloturizam od proljeća do jeseni (u odnosu na Austriju i Mađarsku).

Bjelovarsko-bilogorske županija ima relativno malo posebno uređenih prometnica namijenjenih biciklistima (navedene u prethodnim poglavljima). BBŽ ima razmjerno nisku gustoću naseljenosti i brojna mala naselja koja su povezana lokalnim cestama s niskim intenzitetom prometa koje su prikladne za biciklističke rute. BBŽ je relativno blizu emitivnih tržišta s kojih dolaze cikloturisti u RH. BBŽ je dostupna autocestama iz smjera sjevera i zapada. Hrvatsku je umrežena u međunarodne biciklističke rute na razini Europe (četiri EuroVelo rute). Inicijativa za razvoj cikloturizma u RH je dio aktivnosti za razvoj turizma u kontinentalnom dijelu Hrvatske te potreba za produljenjem turističke sezone. Navedena inicijativa je i na području Bjelovarsko-bilogorske županije dovele do buđenja interesa za bavljenje turizmom pa i prvim aktivnostima vezanim za cikloturizam.

BBŽ je počela organizirati rekreativno-turističke biciklističke ture i manifestacije, postoji začetak smještajne ponude kroz uređenje „bike friendly“ smještaja (vidljiv na web-stranici turističke zajednice BBŽ), usluge najma/posuđivanja (npr. Daruvar) i servisa bicikala.

16.2. Snaga

16.2.1. Prostor i privlačnost za turiste

- ✓ Raznolika i očuvana priroda
- ✓ Očuvanih ruralnih prostora s tradicijskom graditeljskom baštinom
- ✓ Obronci tri gore i brežuljci atraktivni za bicikлизam
- ✓ Klima prikladna za vožnju bicikla između proljeća i jeseni

16.2.2. Prometnice i promet

- ✓ Blizina emitivnih tržišta za cikloturiste
- ✓ Brojne lokalne ceste sa slabim prometom

16.2.3. Institucionalno okruženje

- ✓ Pripadnost Hrvatske Europske uniji od 2013. godine
- ✓ Raspoloživost sredstava iz EU fondova za projekte vezane uz cikloturizam
- ✓ Planirana umreženost u važne međunarodne biciklističke rute (EuroVelo)
- ✓ Uspostavljena osnovna zakonska regulativa vezana uz cikloturizam
- ✓ Visoka razina osobne sigurnosti
- ✓ Razvijena međuregionalna i prekogranična suradnja

16.2.4. Ljudski resursi

- ✓ Bicikl je tradicionalno prijevozno sredstvo u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji
- ✓ Gostoljubivost stanovništva

16.2.5. Razvijenost i institucionalni preduvjeti

- ✓ JLS podržavaju razvoj cikloturizma
- ✓ Postoji iskustvo u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU fondova

16.2.6. Menadžment turizma

- ✓ Gradovi u BBŽ imaju urede turističke zajednice
- ✓ Neke turističke zajednice provode cikloturističke projekte. Postoji spremnost za podršku cikloturističkim projektima.

16.3. Nedostaci (slabosti, engl. Weakness)

Cikloturizam u RH i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji je nedovoljno razvijen. Uzroke nerazvijenosti treba tražiti u slabostima RH odnosno BBŽ. Postoje tri fundamentalne skupine slabosti BBŽ kad je u pitanju cikloturizam. Prva skupina slabosti se odnose na cikloturističku infrastrukturu. BBŽ ima nedovoljno razvijenu mrežu ruta (samo jednu županijsku rutu) i biciklističkih staza. U odnosu na razvijene EU cikloturističke destinacije je mali broj posebno uređenih biciklističkih staza i trasa. Druga grupa slabosti se odnosi na limitiranost cikloturizma koja proizlazi iz klime u BBŽ. Klima u BBŽ je povoljnija za vožnju bicikлом nego u susjednoj Austriji i Mađarskoj no u odnosu na destinacije na rubu sredozemnog mora, klima je nepovoljnija. Treća grupa slabosti je vezana za položaj županije i prometnu povezanost s inozemstvom. Županija nije na glavnim prometnim pravcima (pored auto-puteva i željezničkih koridora, ali ne direktno na njima).

Ozbiljna slabost cikloturističke ponude Bjelovarsko-bilogorske županije je i skromna mogućnost smještaja, eno i gastro ponude.

U BBŽ je evidentan manjak informacija za cikloturiste. Na webu su dostupna samo tri kartografska materijala (županijska ruta, lokalne rute kod Bjelovara i staze kod Daruvara). Servisi bicikla su rijetki i skromno opremljeni. Usluga najma bicikla je nedovoljno dostupna (prema webu-u samo 3 bicikla za najam u Daruvaru i sl.). Turističke atrakcije su slabo označene. Bjelovarsko-bilogorska županija nije prepoznata kao cikloturistička destinacija što je rezultat opisanih slabosti uz nedovoljnu promociju cikloturizma u BBŽ.

16.3.1. Prostor i privlačnost

- ✓ Slabo promovirane kompetitivne prednosti
- ✓ Loše ruralne i nerazvrstane ceste
- ✓ Udaljenost od glavnih auto-puteva i željezničkih koridora
- ✓ Slabo razvijena ruralna područja
- ✓ Lokaliteti koji su lošim ili „divljim“ urbanizmom, nezavršeni objekti ili ruševne stare kuće
- ✓ Slabo uredene i označene (malobrojne) turističke znamenitosti

16.3.2. Prometnice i promet

- ✓ Nema posebno uređenih biciklističkih staza i trasa
- ✓ Slaba povezanost kružne rute po BBŽ sa susjednim županijama
- ✓ Nedovoljno razvijena biciklistička mreža u gradovima i općinama
- ✓ Nemogućnost prijevoza bicikala autobusom i željeznicom
- ✓ Malobrojni znakovi za cikloturiste (izvan gradskih i jedne županijske rute)
- ✓ Nedovoljna prometna signalizacija za potrebe cikloturizma

16.3.3. Razvijenosti i institucionalni preduvjeti

- ✓ Slabo brendiranje BBŽ
- ✓ Neadekvatna promocija turističke ponude
- ✓ Sigurnost biciklista u prometu
- ✓ U strateškim dokumentima vezanim uz promet biciklizam ima marginalnu ulogu
- ✓ Skromni budžet za biciklističku infrastrukturu
- ✓ Upitna strateška koordinacija JLS vezano za razvoj cikloturizma („pogreška tržišta“ i „pogreška koordinacije“ za sada nisu ispravljene)
- ✓ Posredovanje i promocija cikloturističkih usluga u BBŽ nedovoljno razvijeni
- ✓ Upitni investicijski kapaciteti poduzetnika i privatnih osoba (kao posljedica recesije u RH i stagniranja BBŽ)

16.3.4. Ljudski resursi

- ✓ Slaba obrazovanost djelatnika u turizmu i cikloturizmu
- ✓ Slaba zastupljenost informacija za cikloturiste
- ✓ Samo dvije karte na webu TZBBŽ

16.3.5. Menadžment turizma

- ✓ Slaba ponuda smještaja
- ✓ Skromna eno i gastro ponuda cikloturistima
- ✓ Eno i gastro ponuda je vremenski limitirana na ljetni period ili je moguća samo uz najavu dolaska
- ✓ U strukturi dolazaka prevladavaju jednodnevne posjete turista bez noćenja
- ✓ Premalo usluga za cikloturiste (malo servisa, malo bicikla za najam i sl.)
- ✓ Nedovoljna brendiranost BBŽ kao turističke i cikloturističke destinacije

16.4. Prilike

Nakon sagledavanja navedenih prednosti i nedostataka (slabosti) Bjelovarsko-bilogorske županije kao destinacije za cikloturizam mogu se uočiti i prilike. Prilike je moguće materijalizirati ako se poboljša kvaliteta i ponuda navedena u prednostima te ako se umanje ili uklone najznačajniji nedostaci.

U RH su cikloturisti uglavnom individualni gosti (rijetki su slučajevi kada na odmor ili pripreme dolazi cijeli klub iz Njemačke ili Austrije npr. na Hvar u veljači). Dolasci cikloturista su najčešće dolasci bračnih parova ili obitelji s djecom koji svoj odmor žele provesti baveći se sportom i obilazeći prostor na kojem borave.

Ulaganje u uređenje najbitnijih biciklističkih ruta u BBŽ bi povećalo atraktivnost BBŽ. Unaprjeđenje infrastrukture za cikloturizam (rute, trakovi, vidikovci, odmorišta i sl.) bi bio dobar argument za promociju BBŽ kao destinacije. Agencije koje nude odmor na destinacijama za cikloturiste i/ili

kombinaciju odmora i rehabilitacije bi mogle pokazati interes za BBŽ kada bi postojala prikladnija infrastruktura.

Strategija turizma RH do 2020. i Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije navode cikloturizam kao turistički proizvod koji je bio zapostavljen. Provođenje ovih strateških opredjeljenja je moguće ako se prijave projekti koji mogu biti financirani iz EU fondova.

Realno je za pretpostaviti postepeno unaprijeđivanje prepoznatljivosti i reputacije kontinentalne Hrvatske kao turističke destinacije koja je prikladna i za cikloturizam.

Stimulacija razvoja cikloturizma od strane BBŽ (subvencije kredita za poduzetnike sa svrhom razvoja sadržaja za cikloturizam, tečajevi za ugostitelje, tečajevi za vlasnike smještajnih kapaciteta, tečajevi stranih jezika i sl.) bi trebala biti praćena kvalitetnom promocijom BBŽ kao destinacije koja ima ponudu i za cikloturiste. Porast broja cikloturista koji bi trebao biti rezultat mjera za poticanje razvoja djelovao bi kao samo podržavajuća povratna petlja u gospodarskoj aktivnosti (uspjeh rađa uspjeh).

Kao posljedice razvoja potražnje za cikloturističkim uslugama i promišljene stimulacije ponude nastale bi adekvatnije smještajne ponude po „Bed&Bike“ standardima, relevantne informacije i komentari na webu te prikladne karte. Povećana potražnja od strane cikloturista bi vjerojatno rezultirala i s boljom ponudom bicikla za najam koji bi postali dostupniji (Daruvar trenutno ima 3 bicikla za najam).

Priliku za razvoj cikloturizma u BBŽ predstavljaju i aktivnosti Ministarstva turizma usmjerenе na produljenju turističke sezone i razvoj turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj. Navedene aktivnosti obuhvaćaju promociju sadržaja i aktivnosti koje su interesantne i cikloturistima.

16.4.1. Prostor i privlačnost

- ✓ Dio BBŽ koji spada u zaštićena područja u okviru programa NATURA 2000
- ✓ Znatiželja/interes za posjet novoj članici EU koja organizirano razvija sadržaje za cikloturiste
- ✓ Sačuvanost krajobraza (tri gore, ruralna područja)
- ✓ Organizacija sportske manifestacije koja bi mogla privući cikloturiste iz RH i inozemstva

16.4.2. Prometnice i promet

- ✓ Uređenje glavnih državnih ruta
- ✓ Uređenje 4 EuroVelo rute na teritoriju RH
- ✓ Podizanje cikloturističke infrastrukture u gradovima i općinama
- ✓ Projekti koji bi unaprijedili prometnice za cikloturiste, a potencijalno mogu biti financirani iz fondova EU

16.4.3. Razvijenost i institucionalni preduvjeti

- ✓ Strategija turizma RH do 2020. godine i Turistički master plan BBŽ podržavaju razvoj cikloturizma
- ✓ Organizirano poticanje turističke ponude za cikloturiste od strane BBŽ

16.4.4. Ljudski resursi

- ✓ Edukacija osoba koje se bave turizmom

- ✓ Podizanje urbanističke svijesti građana
- ✓ Podizanje ekološke svijesti građana

16.4.5. Menadžment turizma

- ✓ Razvoj usluga i aktivnosti koje su potrebne cikloturistima
- ✓ Razvoj usluga i smještajnih kapaciteta koji motiviraju turiste za posjet BBŽ tijekom cijele godine
- ✓ Razvoj turističkih proizvoda koji podrazumijevaju korištenje bicikla (pripreme sportaša, rehabilitacija bolesnika i sl.)
- ✓ Organizirani i višegodišnji razvoj i promocija brenda BBŽ koji obuhvaća i cikloturizam kao dio kvalitetne ponude

16.5. Prijetnje

RH zadnjih godina bilježi rast svih parametara vezanih za turizam. EU se oporavlja od recesije. Oporavak od duge recesije u RH je evidentan u statistikama no nije vidljiv u povećanju investicija i ekonomskoj aktivnosti. U recesiji se građani odriču izdataka vezanih za turizam (i u RH i u EU).

Nadalje, nemogućnost financiranja planiranih aktivnosti (infrastruktura, promocija) i subvencija (poduzetnicima za turizam/cikloturizam) kako bi se potaknuo cikloturizam predstavljaju ozbiljnu prijetnju. Manjak budžetskih sredstava za označavanje prirodne i kulturne baštine te zaštitu istih je prijetnja vezana za negativna ekomska kretanja. Trend poskupljenja cestarina te redukcija željezničkih linija također destimuliraju dolazak turista i predstavljaju prijetnju.

Ozbiljna prijetnja je i manjak obrazovane radne snage koja bi mogla raditi u djelatnostima vezanim za pružanje usluga cikloturistima. Migracija radno sposobnog stanovništva u velike gradove i emigracija u inozemstvo su nažalost aktualni trendovi u RH.

Prijetnja cikloturizmu (i drugim razvojnim djelatnostima) dolazi i od slabe apsorpcijske sposobnosti RH za korištenje financiranja iz EU fondova. U slabu apsorpcijsku sposobnost spadaju sve slabosti administracije u RH:

- ✓ Nejasni pozivi za financiranje iz EU fondova
- ✓ Spora procedura dodjele sredstava
- ✓ Nespremnost administracije JLS za pripremu projekata, javnu nabavu i praćenje projekata
- ✓ Neukost poduzetnika za osmišljavanje i pisanje projektnih prijava
- ✓ Ekomska slabost privatnih tvrtki (ne mogu osigurati sredstva potrebna za vlastito učešće u projektu koji ima ekomski smisao i samoodrživost)
- ✓ Neuredne katastarske i zemljišne knjige i imovinsko-pravni odnosi.

Prijetnja je i stanje sigurnosti biciklista u prometu. Izgradnja izdvojenih trakova za bicikliste bi znatno smanjila mogućnost naleta automobila na bicikliste.

Devastacija krajobraza divljom urbanizacijom je također jedna od prijetnji (gradnja na neprimjerjenim lokacijama, prevelike, urbanistički neprilagođene zgrade, nedovršene zgrade bez krova/ fasada i bez uredene okućnice i sl.). Nesposobnost RH i BBŽ da unaprijede kompetitivnu prednost turizma i cikloturizma u odnosu na zemlje i regije u okruženju je realna prijetnja.

Ekonomski prosperitet u zemljama članicama EU i ekonomsko zaostajanje RH dovode polako do toga da RH turizam u nekim svojim segmentima sve teže zadovoljava kontinuirani rast očekivanja turista. Postoji mogućnost potpunog zaostajanja u turističkoj ponudi koja bi dovela do „izbjegavanja“ RH ili pojedinih regija od strane turista.

16.5.1. Prostor i privlačnost

- ✓ Devastacija krajobraza divljom urbanizacijom
- ✓ Oronule ili nezavršene nekretnine u ruralnim područjima
- ✓ Nedovoljni budžeti za zaštitu prirode i kulturnih dobara
- ✓ Administrativna nespremnost RH (katastri, zemljišnici i imovinsko-pravni odnosi)

16.5.2. Prometnice i promet

- ✓ Nedovoljni budžeti za financiranje izgradnje i obnove potrebnih prometnica za bicikliste
- ✓ Porast cijena cestarina i ukidanje željezničkih linija
- ✓ Intenziviranje automobilskog prometa koji povećava rizik za bicikliste te pravi pritisak zagadenjem na okoliš
- ✓ Porast rizika za bicikliste na cestama

16.5.3. Razvijenost i institucionalni preduvjeti

- ✓ Problemi prilikom izgradnje biciklističkih staza i odmorišta (zakonska nedorečenost, problemi u katastru/zemljišniku, neriješeni imovinsko-pravni problemi)
- ✓ Neadekvatni regulatorni okvir za razvoj cikloturizma
- ✓ Nemogućnost subvencioniranja poduzetnika koji pružaju usluge turistima/cikloturistima („pogreška tržišta“ i „pogreška koordinacije“ se ne mogu riješiti bez ekonomske stimulacije tj. potpora poduzetnicima)
- ✓ Slabo korištenje dostupnih sredstava iz fondova Europske unije koja mogu biti utrošena na turističke/cikloturističke projekte
- ✓ Nejasna politika gospodarenja prostorom (planiranje i provedba dovode do konflikata)

16.5.4. Ljudski resursi

- ✓ Manjak radno sposobnih osoba koje znaju strani jezik i spremne su raditi u uslužnim djelatnostima
- ✓ Neljubaznost i negostoljubivost prema strancima
- ✓ Manjak iskustva u provođenju projekata koji zahtijevaju višegodišnju i masovnu podršku građana

16.5.5. Menadžment turizma

- ✓ Jačanje konkurenčije koja može primiti turiste iz istih emitivnih tržišta
- ✓ Manjak interesa za suradnju lokalnih zajednica i županije na razvoju cikloturizma („pogreška koordinacije“ i njeno uklanjanje su imperativ ako se želi postići ubrzani razvoj turizma i cikloturizma u BBŽ)
- ✓ Limitirani budžeti za razvoj brenda i promociju turističkih proizvoda i aktivnosti u BBŽ
- ✓ Nepostojanje marketinga na internetu (Google AdWords i Facebook Pixel su kao alati za marketing neiskorišteni)
- ✓ Problem nedostatka ekonomije razmjera kod malih turističkih zajednica u BBŽ

17. Vizija i ciljevi razvoja cikloturizma na području županije do 2020. godine

17.1. Vizija razvoja cikloturizma

Vizija razvoja cikloturizma na nacionalnoj razini definirana je Akcijskim planom razvoja cikloturizma RH do 2020. godine i formulirana je u sljedećem pasusu:

„U 2020. godini cikloturizam će postati jedan od generatora razvoja cjelogodišnjeg turizma zahvaljujući izgradnji i uređenju cikloturističke infrastrukture, dobroj povezanosti i označenosti ruta, ispunjavanju uvjeta visoke sigurnosti te izgradnji i uređenju prateće smještajne, ugostiteljske i servisne infrastrukture, zbog čega će cijeli prostor Hrvatske funkcionirati kao velika cikloturistička destinacija.“

Izvor: Akcijski plan razvoja cikloturizma iz travnja 2015. godine (sažetak, str 5/7)

Cikloturizam je definiran sljedećim obilježjima:

- ✓ Vožnja bicikla povoljno djeluje na zdravlje i dobar je oblik rehabilitacije,
- ✓ Turisti često žele koristiti bicikl tijekom odmora,
- ✓ Usluge za cikloturiste predstavljaju dodatne prihode za lokalne ekonomije,
- ✓ To je segment turizma koji se odvija u ekološki očuvanom i atraktivnom ambijentu,
- ✓ Za cikloturizam nisu potrebni skupi, veliki i trajni zahvati u prostoru,
- ✓ Postoje planovi za povezivanje europskih regija biciklističkim rutama,
- ✓ Prijevoz biciklima između EU regija je ekonomski i ekološki prihvatljivo.

Europska unija je donijela svoj Akcijski plan razvoja cikloturizma. Navedeni Europski akcijski plan je osmisnila Europska biciklistička federacija u sklopu svog projekta 'EuroVelo Central Coordination'. Europska biciklistička federacija ima 80 organizacija-članova. Iz RH je član u Europskoj biciklističkoj federaciji Sindikat biciklista iz Hrvatske.

Glavni ciljevi razvoja definirani u Akcijskom planu razvoja cikloturizma u EU su:

- ✓ Povezivanje europskog teritorija
- ✓ Podizanje razumijevanja među europskim regijama
- ✓ Ekonomski rast i stvaranje novih radnih mesta
- ✓ Razvoj ruralnih sredina i ekonomski nerazvijenih regija
- ✓ Smanjenje negativnog utjecaja prometa i turizma na okoliš
- ✓ Poboljšanje zdravstvenog stanja građana
- ✓ Razmjena iskustava s ciljem unaprjeđenja kvalitete cikloturizma.

Preporuke za budući ciklus razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije je vizija istoga. Pri formulaciji vizije cikloturizma su uzete u obzir karakteristike Hrvatske kao buduće cikloturističke destinacije. U viziji se smatra nužnim otklanjanje brojnih slabosti i stvaranje turističke ponude koja će biti konkurentna na tržištu. U viziji se podrazumijeva da će cikloturizam biti povezan s ostalim oblicima turizma i turističkih usluga.

Uobičajeno je da JLS definiraju vizije u sklopu svojih strategija i master planova. Operativni plan razvoja cikloturizma predlaže sljedeću formulaciju vizija razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije:

Vizija Bjelovarsko-bilogorske županije je da postane nezaobilazna cikloturistička destinacija u Hrvatskoj. Bjelovarsko-bilogorska županija će ostvariti svoju viziju tako što će:

- ✓ Razviti kvalitetnu biciklističku infrastrukturu
- ✓ Privući događanja u županiju koja su zanimljiva biciklistima
- ✓ Iskoristi postojeće prednosti županije poput jedinstvenog i očuvanog okoliša, sačuvanih ruralnih područja, povezanosti naselja i gradova u mreži staza na povolnjom terenu i u ugodnim klimatskim uvjetima
- ✓ Subvencionirati, poticati i olakšati ulaganje u smještajne kapacitete, ugostiteljstvo i događaje (eng. *event*)
- ✓ Promovirati i pozicionirati Bjelovarsko-bilogorsku županiju kao nezaobilaznu destinaciju između nekoliko državnih i međunarodnih ruta
- ✓ Promovirati i pozicionirati Bjelovarsko-bilogorsku županiju kao nezaobilaznu destinaciju za sigurnu vožnju po biciklističkim rutama i cestama

17.2. Ciljevi razvoja

Turizam je gospodarska aktivnost koja je u razvoju u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Turizam podrazumijeva kretanje ljudi, dobara, novca i informacija. Turizam (ako se razvija na organiziran način da bude održiv) je koristan za regije i zemlje u razvoju. Posebno je značajan multiplikativni efekt turizma u gospodarskim tokovima. Turizam redovito ima snažan utjecaj na DBP, zaposlenost (na zapošljavanje niskoobrazovanih osoba), podizanje životnog standarda, na investicijsku aktivnost te smanjivanje jaza između razvijenih i nerazvijenih regija.

Bjelovarsko-bilogorska županija je donijela strateške dokumente i mjere za poticanje ravnomernog gospodarskog razvoja uz održivo korištenje resursa (okoliš, kulturno-povijesnih sadržaja) za turističke svrhe.

Kompetitivne prednosti Bjelovarsko-bilogorske županije kojima se razlikuje od drugih regija u okolini su:

- ✓ Daruvarske toplice – Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju i Lječilišni hotel Termal*** s depadansom Arcadia***,
- ✓ Regionalni park „Moslavačka gora“ (zaštićeno područje, sjeverni prilaz gorju)
- ✓ Blizina parka prirode „Papuk“
- ✓ Blizina parka prirode Lonjsko Polje,
- ✓ Tri gore na području županije (i zaštitne šume Krndija i Garić-grad)
- ✓ Kulturno-povijesna i tradicijska baština (srednjovjekovni burgovi, samostanski kompleksi itd.)
- ✓ Lovna i ribolovna područja,
- ✓ Gastronomski ponuda
- ✓ Enološka ponuda.

U Turističkom master planu Bjelovarsko-bilogorske županije navedeni su prioritetne aktivnosti koje su presudne za razvoj turizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Prepoznati prioriteti su: razvoj turističkih proizvoda (strana 106, Turistički masterplan), edukacija osoba koje se bave ili namjeravaju baviti turizmom, razvoj reputacije županije kao destinacije za kontinentalni turizam.

Postupak planiranja razvoja turizma se uvijek odnosi na neku destinaciju. Na turističkom tržištu je uobičajeno da se destinacije zasebno pojavljuju uz prateće marketinške aktivnosti.

Turistički master plan je prepoznao tri klastera: Bjelovarsko-bilogorski, Daruvarsко-papučki i Čazmansko-moslavački. Nadalje, Turistički master plan evaluira portfelj identificiranih prioritetnih turističkih proizvoda: spa i wellness, lovni turizam, ptice i životinje, sportski ribolov, ruralni turizam i kulturni turizam.

Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorska županija navodi deset emitivnih tržišta (str. 44):

- ✓ Hrvatska
- ✓ Italija
- ✓ BiH
- ✓ Njemačka
- ✓ Austrija
- ✓ Slovenija
- ✓ Francuska
- ✓ Češka
- ✓ Srbija
- ✓ Makedonija

Za cikloturizam su emitivna tržišta zemlje u susjedstvu RH:

- ✓ Hrvatska
- ✓ Austrija
- ✓ Njemačka
- ✓ Češka
- ✓ Poljska
- ✓ Mađarska
- ✓ Slovenija

Dio cikloturista će dolaziti iz hrvatskih regija (Zagreb i Zagrebačka županija, Primorska Hrvatska i srednja Dalmacija).

U sklopu turističke ponude na području Bjelovarsko-bilogorske županije će biti razvijano desetak turističkih proizvoda koji će biti prostorno diversificirani. Primjer regije koja je zadnjih 20 godina razvila izuzetna turistički brend među kontinentalnim destinacijama je Burgenland u Austriji.

1 Definicija klastera „*A business cluster is a geographic concentration of interconnected businesses, suppliers, and associated institutions in a particular field. Clusters are considered to increase the productivity with which companies can compete, nationally and globally.*“

Prijevod: poslovni klaster je geografska koncentracija međusobno povezanih poduzeća, dobavljača i povezanih institucija u određenom području. Smatra se da klasteri povećavaju produktivnost s kojom se tvrtke mogu natjecati, na nacionalnoj i globalnoj razini.

Indikatori razvijenosti i kvalitete turističke ponude u Burgenlandu su:

- ✓ 9 restauranta s Michelin zvjezdama ili Gault-Millau šeširima (RH od nedavno 1 restaurant s Michelin * i to u Istri)
- ✓ 8 vinarija koje imaju 90+ bodova po Decenter listi
- ✓ 6 velikih toplica/spa centara

Bjelovarsko-bilogorska županija će biti uspješna kada turističke usluge budu dostupne svuda na području županije te kada ponuđene usluge budu natprosječne kvalitete (trend postizanja ponude kakvu Austrijska savezna država Burgenland nudi danas).

Bjelovarsko-bilogorska županija ima imperativ i stvaranja novih kapaciteta za smještaj ali i poboljšanje kvalitete usluga (eno, gastro, zdravstveni turizam i sl.). Za podizanje kvalitete usluga je presudna motiviranost djelatnika i dobra edukacija.

Turistički master plan je definirao sljedeće turističke proizvode koji imaju potencijal za razvoj u BBŽ:

- ✓ Spa i wellness
- ✓ Lovni turizam
- ✓ Sportski ribolov
- ✓ Ruralni turizam
- ✓ Eno-turizam
- ✓ Planinarenje
- ✓ Promatranje ptica i životinja
- ✓ Cikloturizam
- ✓ Kulturni turizam
- ✓ Moto-turizam

Na navedenim turističkim proizvodima BBŽ namjerava zasnovati svoj turistički razvoj.

Bjelovarsko-bilogorska županija i turističke zajednice će trebati pratiti trendove u turizmu i poduzimati aktivnosti kako bi se turistička ponuda prilagodila očekivanjima turista.

Glavne aktivnosti za razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije su:

- ✓ Sagraditi i adaptirati biciklističke staze kako bi ih bilo barem 20% više
- ✓ Povezati postojeće i nove biciklističke rute
- ✓ Postaviti prikladnu signalizaciju za bicikliste na sve staze
- ✓ Pored biciklističkih ruta postaviti prikladne sadržaje i objekte (vidikovci, odmorišta, WC-i, kampovi, servisni punktovi i sl.)
- ✓ Potaknuti otvaranje smještajnih objekata koji nude Bed&Bike
- ✓ Razviti nove turističke usluge i proizvode za cikloturiste
- ✓ Omogućiti kontinuiranu edukaciju osoba koje pružaju usluge cikloturistima (kvaliteta usluga, trendovi, mjerila kvalitete, oznake kvalitete na objektima koji pružaju usluge i sl.)
- ✓ Izraditi mape, prospekte, vodiče i smart-phone aplikacije za cikloturiste
- ✓ Organiziranje svih čimbenika u turizmu BBŽ kako bi se uspostavila ko-operacija sa svrhom pružanja cjelovite ponude cikloturistima

17.3. Međužupanijska suradnja

Bjelovarsko-bilogorska županija u svojoj strategiji razvoja cikloturizma ovisi i o susjednim županijama (prometna povezanost, biciklističke rute, atrakcije koje bi privukle cikloturiste u kontinentalnu Hrvatsku itd.). Prometna povezanost je esencijalna za razvoj cikloturizma i Bjelovarsko-bilogorska županija je orijentirana na suradnja sa susjednim županijama te povezivanje s njihovim cikloturističkim rutama kako bi bili stvoreni novi i zajednički proizvodi za cikloturiste.

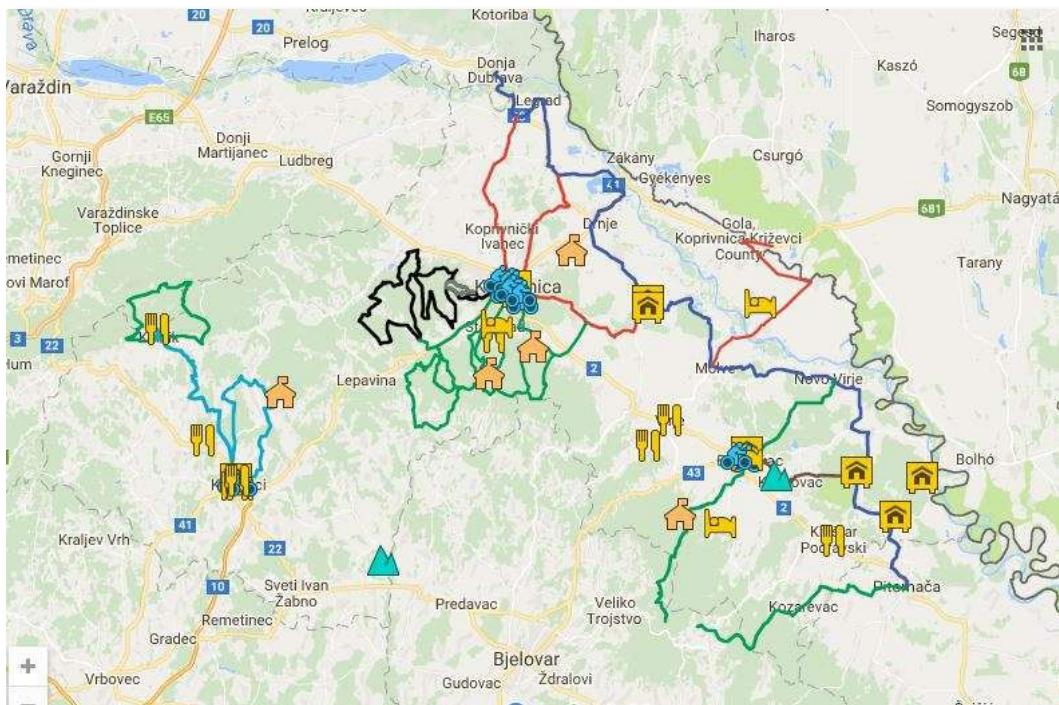
Bjelovarsko-bilogorska županija je okružena s pet županija:

- ✓ Koprivničko-križevačkom (na sjeveru)
- ✓ Virovitičko-podravskom (na sjeveroistoku)
- ✓ Sisačko-moslavačkom (na jugu)
- ✓ Zagrebačkom (na zapadu)
- ✓ Požeško-slavonskom (na jugo-istoku)

Osnovna povezanost cikloturističkih ruta Bjelovarsko-bilogorske županije s rutama u susjednim županijama je preduvjet za razvoj cikloturizma. Neke od susjednih županija (npr. Zagrebačka) su počele konkretnе projekte za gradnju novih biciklističkih ruta. Povezane međuzupanijske rute bi povećale atraktivnost sjeverozapadne Hrvatske kao destinacije za cikloturiste.

Prometna dostupnost uz neznatnu udaljenost od glavnih autoputova te mreža lokalnih i državnih cesta omogućava povezivanje BBŽ u sustav biciklističkih ruta. BBŽ ima tri susjedne županije koje su ujedno na republičkoj granici: Zagrebačku, Virovitičko-podravsku i Koprivničko-križevačku.

Cikloturističke rute Koprivničko-križevačke županije su na sljedećoj slici.

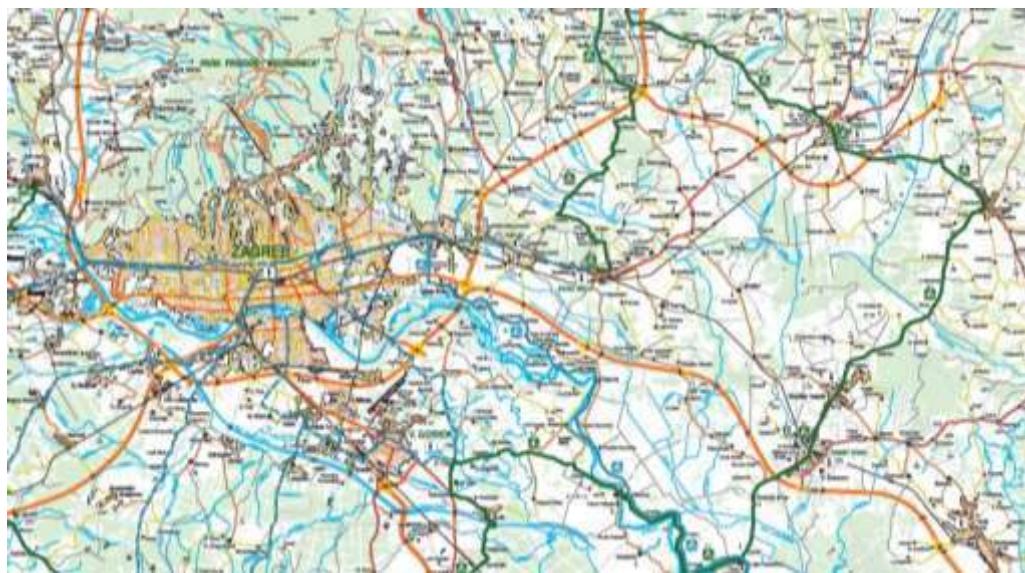
Slika 33 - Cikloturističke rute Koprivničko-križevačke županije

Izvor: <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr/interaktivne-karte/biciklisticke-staze-županije/>

Spajanje na rute Bjelovarsko-bilogorske županije moguće je iz dva smjera, jedan u smjeru Križevci-Bjelovar, a drugi u smjeru Bjelovar-Đurđevac. Smjer Bjelovar-Đurđevac je ujedno i dio međunarodne biciklističke rute Balaton-Lonjsko Polje.

U Koprivničko-križevačkoj županiji se može voziti bicikl po ravnici uz Dravu (dio Eurovelo 13 rute), po ruti Balaton – Lonjsko Polje na području županije te niz obronke Bilogore i Kalnika. Slikoviti krajobraz Podravine i Prigorja je s južne strane omeđen planinama Kalnikom i Bilogorom. Na sjeveru je prostor županije omeđen rijekom Dravom. Raznolikost krajobraza omogućava uživanje u cestovnoj vožnji ali i bicikлизmu po obroncima gora.

Na sljedećoj slici je prikazana spojnica na cikloturističku rutu Zagrebačke županije.

Slika 34 - Spojnica na cikloturističke rute Zagrebačke županije

Izvor: zacorda.hr/wp-content/uploads/2017/06/ZG-ZU_cikloturistička_karta_hr.pdf

Cikloturistička ruta Bjelovarsko-bilogorske županije povezana je s prstenastom rutom Zagrebačke županije pravcem Vrbovec-Dubrava-Čazma. U Dubravu dolazi županijska cikloturistička ruta Zagrebačke županije iz dva smjera: sa zapada od Vrbovca i s juga od Ivanić grada. Cikloturistička ruta Zagrebačke županije je označena zelenom bojom na karti.

Zagrebačka županija ima takozvanu istočnu biciklističku rutu koja povezuje : Dugo Selo – Sveti Ivan Zelina – Vrbovec – Ivanić-Grad. Navedena ruta prolazi prostorom Dugog Sela, Svetog Ivana Zeline, Vrbovca i Ivanić-Grada. Na cikloturističku rutu Zagrebačke županije nadovezuju se lokalne cikloturističke rute istočnog dijela županije.

Slika 35 - Pregled ruta Virovitičko-podravske županije

Izvor: http://www.tzvpz.hr/wp-content/uploads/2015/10/Turisticka_VPZ_2015.jpg

Virovitičko-podravske županija ima na svojem području rutu ukupno oko 700km kilometara označenih biciklističkih staza ili ruta. Posebno je važna trasa EuroVela 13 u dužini od 100km na području ove županije.

Županijska ruta povezuje veće gradove/općine u županiji: Pitomaču, Viroviticu, Suhopolje, Slatinu, Mikleuš i Orahovicu.

U Virovitičko-podravskoj županiji je mreža označenih biciklističkih staza podijeljena u 13 tematskih ruta. Dio ovih ruta su ekstenzije dvije međunarodne biciklističke rute: Drava ruta i EuroVelo 13 – Ruta željezne zavjese.

Spomenute rute su rezultat uspješno provedenog projekta „Experience and enjoy the Drava Valley by bicycle“ koji je financiran EU sredstvima iz IPA prekograničnog programa Mađarska-Hrvatska 2007-2013.

Županija Bjelovarsko-bilogorska je povezana s Virovitičko-podravskom županijom biciklističkim stazama na dva pravca: Virovitica-Grubišino polje i Suhopolje-Đulovac-Daruvar.

Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije navodi kontakte 12 cikloturističkih vodiča koji govore strane jezike.

U Požeško-slavonskoj županiji je 37 biciklističkih staza koje povezuju gradove Pakrac-Lipik, Požegu-Pleternicu i Veliku-Kutjevo.

Slika 36 - Mreža cikloturističkih ruta Požeško-slavonske županije

Izvor: <http://tzzps.hr/dozivi/>

Požeško-slavonska županija je na svojem zapadu povezana s Bjelovarsko-bilogorskou županiju smjerom od Garešnice do Pakraca i od Daruvara do Pakraca. Prelaskom iz BBŽ u PSŽ je moguće nastaviti vožnju bicikla po jednoj od 44 staze (na webu turističke zajednice navedene 44 staze različitih duljina i nagiba). PSŽ nudi brojne atrakcije i raznoliku turističku ponudu.

U Sisačko-moslavačkoj županiji se nalaze 4 županijske rute te 26 lokalnih ruta.

Slika 37 - Mreža cikloturističkih ruta Sisačko-moslavačke županije

Izvor: <http://turizam-smz.hr/biciklističke-rute/>

Cikloturistička povezanost Sisačko-moslavačke i Bjelovarsko-bilogorske županije sa Zagrebačkom i Brodsko-posavskom županijom ostvaruje se korištenjem Savske rute koja je prijavljena za EuroVelo 14 rutu (duž rijeke Save; danas je to i DG 2 ruta). Bjelovarsko-bilogorska županija je povezana sa Sisačko-moslavačkom županijom s dva pravca: Velika Ludina- Čazma i Kutina-Garešnica.

Na teritoriju Sisačko-moslavačke županije su pogranična području Hrvatske i Bosne i Hercegovine, područje Parka prirode Lonjsko Polje. Na području Parka prirode Lonjsko Polje je 6 biciklističkih ruta. Lonjsko Polje je povezivano biciklističkom rutom koja vodi prema Nacionalnom parku Kozara u BiH. Sisačko-moslavačka županija ukupno može ponuditi 440 km cikloturističkih ruta.

Sisačko-moslavačka županija turistima može ponuditi netaknutu prirodu, kulturno-povijesne manifestacije, toplice s ljekovitim vodama te eno i gastro užitke.

18. Definirani standardi za razvoj cikloturističke infrastrukture i ponude cikloturizma u županiji

18.1. Važeća zakonska rješenja koja se odnose na cikloturizam

U trenutku nastanka ovog Operativnog plana se primjenjuju dva zakonska dokumenta koji definiraju načela planiranja i uređenja biciklističkih prometnica, cesta, putova, staza, traka, signalizacije i parkirališta za bicikle. U „Narodnim novinama“ broj 91/13 je objavljen Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje biciklističkih ruta. Ovim Pravilnikom su utvrđene funkcionalne kategorije

biciklističkih ruta, polazišta za mjerila za razvrstavanje pojedinih biciklističkih ruta te državne glavne biciklističke rute kao osnova mreže kategoriziranih biciklističkih ruta na teritoriju Republike Hrvatske.

Članak 4. Ovog Pravilnika definira:

a) Osnovna polazišta za mjerila razvrstavanja odnosno kategorizacije biciklističkih ruta od državnog značenja su,

za državne glavne rute:

- ostvarivanje kontinuiteta EUROVELO transeuropskih ruta,

- ostvarivanje unutardržavnog povezivanja svih dijelova Republike Hrvatske,

za državne vezne rute:

- ostvarivanje povezivanja svih županijskih središta i većih gradova,

- povezivanje prirodnih i kulturnih znamenitosti svjetske i nacionalne razine.

b) Osnovna polazišta za mjerila razvrstavanja odnosno kategorizacije biciklističkih ruta od županijskog značenja su,

za županijske rute:

- ostvarivanje međužupanijskog i unutar županijskog povezivanja,

- povezivanje prirodnih i kulturnih znamenitosti županijske razine,

za lokalne rute su:

- ostvarivanje lokalnog povezivanja unutar gradova i općina,

- povezivanje „točkastih“ lokalnih znamenitosti i lokaliteta etno i turističkih usluga.

Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi objavljen je u „Narodnim novinama“ 28/2016 kojim se propisuju osnovna načela planiranja te elementi za projektiranje, izgradnju i održavanje biciklističke infrastrukture.

Prema navedenom Pravilniku biciklističku infrastrukturu je definirana kao:

1. Biciklistička prometnica:

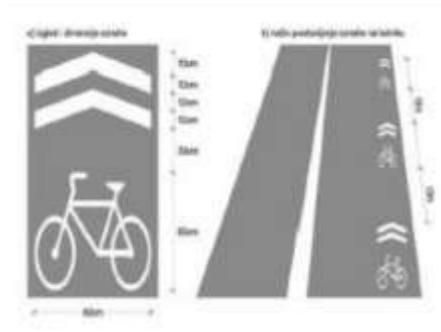
- biciklistička cesta je prometnica namijenjena za promet bicikala, s izgrađenom i uređenom kolničkom konstrukcijom izvan profila ceste i označena odgovarajućom prometnom signalizacijom;

- biciklistički put je prometnica namijenjena za promet bicikala bez izgrađene kolničke konstrukcije i označena odgovarajućom prometnom signalizacijom;

- biciklistička staza je prometnica namijenjena za promet bicikala, izgrađena odvojeno od kolnika i označena odgovarajućom prometnom signalizacijom;

- biciklistička traka je dio kolnika namijenjena za promet bicikala, označena odgovarajućom prometnom signalizacijom;
 - biciklističko – pješačka staza je prometna površina namijenjena za kretanje biciklista i pješaka, izgrađena odvojeno od kolnika i označena odgovarajućom prometnom signalizacijom;
2. Prometna signalizacija i oprema;
 3. Parkirališta za bicikle i njihova oprema;
 4. Spremišta za pohranu bicikala;
 5. Sustavi javnih bicikala.

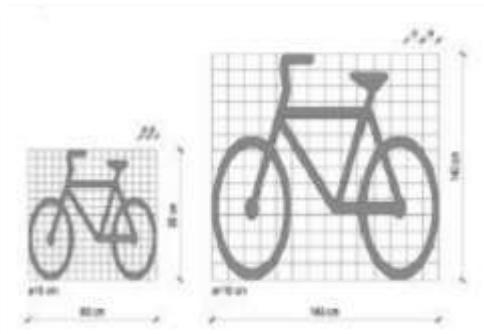
Biciklistički promet može se odvijati i cestom za mješoviti promet. Na cesti za mješoviti promet na kojoj prometuju biciklisti zajedno s motornim prometom, uz odgovarajuće prometne znakove, je potrebno iscrtati i oznake na kolniku koje simboliziraju prometovanje biciklista.

Slika 38 - Oznaka za zajedničko prometovanje biciklista s motornim vozilima na kolniku

Izvor: Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi

Piktogram bicikla iscrtan na biciklističkim površinama služi za jedinstveno označavanje biciklističke prometne površine.

Slika 39 - Piktogram bicikla

Izvor: Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi

Prometna signalizacija i oprema biciklističkih površina projektira se i izvodi u skladu s važećim propisima kojima je propisana vrsta, boja, dimenzije i postavljanje prometnih znakova, signalizacije i opreme na cestama i Pravilnikom o biciklističkoj infrastrukturi.

Označavanje biciklističkih ruta treba se provoditi prema preporukama pravilnika po Danskom modelu. Ovisno o broju znakova, biciklističke rute mogu biti s minimalnim, optimalnim i maksimalnim brojem znakova. Razlikujemo obavijesni i putokazne znakove.

OBAVIJESNI ZNAK

Obavijesni znak sadrži:

- ✓ Broj – ruta broj 1 = R – 01
- ✓ Naziv = Bjelovarsko-bilogorska županija smjer kretanja

Veličina obavijesnog znaka je 300 x 300 (350) milimetara, izrađen prema prometnim standardima RH, a postavlja se na visinu od 1 200 mm.

Slika 40 - Obavijesni znak

Izvor: Studija razvoja cikloturizma Bjelovarsko-bilogorske županije

PUTOKAZNI ZNAK

Putokazni znak sadrži:

- ✓ Broj = ruta broj 1 = R – 01
- ✓ Naziv mesta prema kojem se kreće ruta
- ✓ Udaljenost u kilometrima do mesta

Veličina putokaznog znaka je 250 x 1200 mm, a postavlja se na visinu od 1800 mm

Slika 41 - Putokazni znak

Izvor: Studija biciklističkih staza u gradu Bjelovaru

Vezano za planiranje biciklističke infrastrukture Pravilnik navodi da je prilikom planiranja i projektiranja biciklističke infrastrukture potrebno primjenjivati sljedeća načela:

- ✓ sigurnosti; sigurnost se mora osigurati planiranjem, projektiranjem i građenjem na način da usvojena rješenja udovoljavaju sigurnosnim zahtjevima prema dostignućima i pravilima struke,
- ✓ ekonomičnosti; ekonomičnost podrazumijeva odabir rješenja koja su opravdana i ekonomski prihvatljiva,
- ✓ cjelovitosti; cjelovitost se realizira međusobnim povezivanjem biciklističkih prometnih površina u biciklističku mrežu i njihovom integracijom u cestovnu mrežu
- ✓ izravnosti; izravnost se osigurava tako da biciklističke prometnice, uključujući i cestovnu mrežu kojom se smiju koristiti biciklisti, omogućuju biciklistima izbor optimalne rute kretanja od polazišta do cilja
- ✓ atraktivnosti; atraktivnost se može ostvariti planiranjem izvan profila cesta kada je to izvedivo i ekonomski opravdano na način da je trasa biciklističke prometnice usmjerena na atraktivne objekte u prostoru i vođena na način da osigura vizuru preglednosti između biciklista i atraktivnih objekata u prostoru.

Prijelazne i završne odredbe članka 67. Pravilnika o biciklističkoj infrastrukturi, potrebno je primjenjivati kod izgradnje novih i rekonstrukcije cesta i ostalih prometnih površina. Pravne osobe zadužene za upravljanje cestama i jedinice lokalne samouprave obvezne su postojeće stanje na cestama i ostalim prometnim površinama uskladiti s odredbama spomenutog Pravilnika najkasnije u roku od dvije godine od dana njegovog stupanja na snagu, dakle do 7. travnja 2018.. Oznake i signalizacija na kolniku koje nisu u skladu sa spomenutim Pravilnikom, a zateknu se na biciklističkim površinama na dan njegovog stupanja na snagu, moraju se uskladiti najkasnije u roku od tri godine od dana stupanja na snagu Pravilnika, odnosno, do 7. travnja 2019. godine.

Za cijelu Republiku Hrvatsku sa stanovišta razvoja cikloturizma najznačajniji je projekt je EuroVelo. EuroVelo predstavlja definiranu mrežu europskih biciklističkih staza koji je predložila Europska biciklistička federacija. EuroVelo ima za cilj razvoj biciklističkih staza preko cijele Europe. U trenutku pisanja ovog operativnog plana definirano je 15 EuroVelo staza koje su ukupno duge preko 60 000 km. Sve rute nisu još završene i nalaze se u različitim su fazama izgrađenosti. Postoji intencija da se dobije finansijska potpora Europske unije za ovaj projekt prilikom realizacije u RH. Detalji projekta EuroVelo su na web strani projekta (www.eurovelo.org). EuroVelo projekt se odlikuje kvalitetnim trasiranjem dionica ruta, sustavom označavanja i promocijom ove mreže. Ciljevi EuroVelo projekta su: promocija biciklizma, promocija održivog razvoja, promocija kulturne razmjene, promocija gastro ponude, promocija vožnje bicikla u sigurnim uvjetima za nebicikliste te razmjena primjera dobre prakse.

Bjelovarsko-bilogorska županija je kontinentalna regija. Ova županija ima mogućnost za razvoj cikloturizma na svom području. Cikloturizam na području BBŽ je još uvijek nerazvijen. Za iskorak u razvoju cikloturizma je potreban kvalitetan strateški plan, plan implementacije i konzistentno provođenje svih planiranih mjera niz godina.

18.2. Cikloturistička ponuda u BBŽ

Adaptacija turističke ponude ciljnim skupinama turista može za vlasnike smještajnih kapaciteta biti lukrativna. Inteligentno odabrana i provedena adaptacija smještajnih kapaciteta može rezultirati većim brojem noćenja i produljenjem turističke sezone.

Zadnjih nekoliko godina Bjelovarsko-bilogorska županija čini organizirane napore kako bi se etabrirala kao destinacija koja je zanimljiva cikloturistima. Web strana TZ BBŽ navodi četiri smještajna objekta koji su prilagodili svoje objekata kako bi bili Bike-friendly odnosno kako bi se uklopili u „Bed&Bike“ koncept.

Koncept smještaja „Bed&Bike“ (hrv., „krevet i bicikl“) predstavlja podvrstu ruralnog Bed&Breakfast (hrv., „krevet i doručak“) koncepta. „Bed&Bike“ je namijenjen biciklistima.

Već od 2006. godine na području Republike Hrvatske se provodi kategorizacija smještajnih kapaciteta namijenjenih cikloturistima koje se naziva „Bed&Bike“. Ovu kategorizaciju smještaja mogu dobiti svi vlasnici smještajnih kapaciteta bez obzira na vrstu i kategoriju smještajnog kapaciteta (hotel, motel, kućna radinost, kamp i sl.) ako zadovoljavaju propisane kriterije.

Turiste koji svoj odmor provode vozeći bicikl možemo kategorizirati na puno načina. Na ovom mjestu ćemo cikloturiste razlikovati prema tome kako su doputovali na destinaciju:

- ✓ cikloturisti koji su doputovali prijevoznim sredstvom različitim od bicikla i koji iznajmljuju bicikl na destinaciji (obično su to jednodnevni izleti)
- ✓ cikloturisti koji koriste bicikl za putovanje kao jedino prijevozno sredstvo.

Za smještaj cikloturista su prikladni hosteli jer:

- ✓ mogu prihvatići grupe cikloturista koji zajedno putuju
- ✓ imaju prikladne cijene za mladu populaciju koja ima limitirane budžete za smještaj a prihvatljiv joj je boravak u objektima hostelske kategorije smještaja
- ✓ zadržavanje na jednom mjestu je najčešće samo za jednu noć (kućna radinost nerado iznajmljuje smještaj za jedno noćenje).

Cikloturistima je važno da smještajni objekt ima i prostorije za smještaj bicikla. Bicikli mogu biti smješteni u prostoriji koja ima odgovarajuću površinu i jednostavan prilaz/unošenje bicikla. Objekt za smještaj cikloturista bi trebao nuditi prostoriju u kojoj turisti mogu odložiti svoju odjeću te istu oprati po potrebi. Idealno bi bilo kada bi cikloturisti imali za korištenje perilice i sušilice rublja te prostor gdje mogu odložiti i sušiti svoju biciklističku opremu. Hosteli nude korisnicima kupaonice i WC.

Cikloturistima je ponekad potrebno napraviti popravke na biciklima i opremi. Stoga, bi im prostorija s priručnim alatom bila izuzetno korisna. Smještajni kapaciteti koji imaju dovoljno veliku okućnicu, mogu istu prilagoditi biciklistima tako da mogu prati bicikle i opremu te parkirati bicikle tako da ih se može zaključati.

Opis smještaja koji odgovara Bed&Bike standardu:

- ✓ noćenje cikloturista za jednu noć
- ✓ prostorija koja se zaključava a služi za besplatno odlaganje bicikla noću
- ✓ prostor u kojem je moguće oprati odjeću (praonica s perilicom)
- ✓ doručak sa švedskim stolom ili mogućnost korištenja čajne kuhinje za pripremu doručka
- ✓ prostor u kojem je moguće osušiti odjeću i opremu (npr. soba za sušenje, sušilica rublja itd.)
- ✓ doručak sa „švedskim stolom“ ili mogućnost korištenja čajne kuhinje za pripremu doručka
- ✓ besplatni WiFi
- ✓ mjesto s QR kodovima za downloadanje biciklističkih mapa i rasporeda vožnje autobusa, vlaka ili aviona; QR kodovi servisa koji mogu popraviti ozbiljnije kvarove na biciklu

- ✓ mjesto u objektu gdje je moguće dobiti ili kupiti karatu regije/biciklističku karatu; aktualni raspored vožnje za autobus i vlak; dostupnost priručnih alata za jednostavne popravke bicikla (standardni ključevi, škripac, skup odvijača i sl.)

Dodatne ponude za cikloturiste mogu biti:

- ✓ fizijatri i maseri za rehabilitaciju cikloturista (bol u leđima, grčevi muskulature i sl.)
- ✓ vodiči po biciklističkim rutama ili atrakcijama pojedine destinacije
- ✓ lista jednodnevnih biciklističkih ruta odnosno izleta po destinaciji
- ✓ pouzdani sustav za nalaženje i rezerviranje Bed&Bike smještaja s ocjenama od strane gostiju
- ✓ ponuda najma kvalitetnih bicikala i elektro-bicikla (za brdska područja)
- ✓ prijevoz prtljage cikloturista jednog smještajnog objekta u sljedeći smještajni objekt
- ✓ mogućnost prijevoza bicikla autobusima (na stalcima koji su na stražnjem dijelu autobusa)
- ✓ raspoloživost standardnih rezervnih dijelova i mogućnost dostave istih

Ako Bjelovarsko-bilogorska županija potakne ciklus uspjeha (opisano ranije kako se strateški rješava problem gdje dva ili više sudionika na tržištu odlučuju o svom učešću ovisno o učešću drugih sudionika; npr. da bi se javili kupci mora biti i prodavača; da bi došli cikloturisti mora biti i sadržaja/smještaja i staza za cikloturiste; rješenje je uvijek da se ponudi ekonomski korist jednoj grupi sudionika na tržištu prije nego što tržište uopće nastane) može se očekivati interes za iznajmljivanje cikloturistima. U ekonomskoj teoriji (a i u praksi) uvijek razvoj tržišta dovodi do adekvatne alokacije resursa prilagođenih tom tržištu. U slučaju cikloturizma u BBŽ, može se predvidjeti uređenje smještaja za turiste i cikloturiste uz prateće usluge koje ovim turistima mogu biti interesantne.

Smještajni objekti koji će nuditi prateće usluge će postići stvaranje reputacije (Booking, AirBnB, TripAdvisor i sl.) i stanovito brendiranje svojih objekata koji će biti prepoznati po određenoj ponudi. Najuspješniji smještajni objekti će biti nagrađeni na tržištu povećanim prihodima i profitabilnošću te dužom sezonom. Bilo bi preporučljivo da BBŽ ponudi besplatno savjetovanje vlasnika smještajnih objekata kako bi dobili savjet koji je oblik smještaja najprikladniji (razina ulaganja, segment ciljanog tržišta, specifičnost lokacije objekta, konkurenca objekata u blizini i sl.).

Slika 42 - Znak za objekt koji nudi Bike&Bed smještaj-kategorizaciju

Izvor: Studija razvoja cikloturizma Bjelovarsko-bilogorske županije

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije nema nijedan hotel s kategorizacijom Bed&Bike smještaja. Indikator razvijenosti cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije svakako će biti i broj kategoriziranih Bed&Bike smještajnih objekata.

Prijedlog izjave iznajmljivača kojom iznajmljivač izjavljuje da je njezin/njegov objekt zadovoljio sve standarde koji su potrebni za Bed&Bike smještaj je prikazan na sljedećoj stranici.

(točan naziv pravne ili fizičke osobe)

sa sjedištem u

(adresa)

OIB:.....,

.....
(mjesto i datum)

TURISTIČKOJ ZAJEDNICI BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Dr.A.Starčevića 8

43 000 Bjelovar

I Z J A V A

kojom ja izjavljujem Turističkoj zajednici Bjelovarsko-bilogorske županije da ispunjavam osnovne zahtjeve za uvrštanje mojeg smještajnog objekta na web stranicu cikloturizma Bjelovarsko-bilogorske županije „Bike&Bed“

„Bike&Bed“ smještajni objekti (mali hoteli, pansioni, kampovi, seoska gospodarstva, planinarski domovi) zadovoljavaju sljedeće uvjete :

Osnovni zahtjevi

- ✓ noćenje cikloturista za jednu noć
- ✓ prostorija koja se zaključava a služi za besplatno odlaganje bicikla noću
- ✓ prostor u kojem je moguće oprati odjeću (praonica s perilicom)
- ✓ prostor u kojem je moguće osušiti odjeću i opremu (npr. soba za sušenje, sušilica rublja itd.)
- ✓ doručak sa „švedskim stolom“ ili mogućnost korištenja čajne kuhinje za pripremu doručka
- ✓ besplatni WiFi
- ✓ mjesto s QR kodovima za downloadanje biciklističkih mapa i rasporeda vožnje autobusa, vlaka ili aviona; QR kodovi servisa koji mogu popraviti ozbiljnije kvarove na biciklu
- ✓ mjesto u objektu gdje je moguće dobiti ili kupiti karatu regije/biciklističku karatu; aktualni raspored vožnje za autobus i vlak;
- ✓ dostupnost priručnih alata za jednostavne popravke bicikla (standardni ključevi, škripac, skup odvijača i sl.

Ime i prezime odgovorne osobe:

Potpis:

Dodatna ponuda:

- ✓ fizijatri i maseri za rehabilitaciju cikloturista (bol u ledima, grčevi muskulature i sl.)
- ✓ vodiči po biciklističkim rutama ili atrakcijama pojedine destinacije
- ✓ lista jednodnevnih biciklističkih ruta odnosno izleta po destinaciji
- ✓ pouzdani sustav za nalaženje i rezerviranje Bed&Bike smještaja s ocjenama od strane gostiju
- ✓ ponuda najma kvalitetnih bicikala i elektro-bicikla (za brdska područja)
- ✓ prijevoz prtljage cikloturista jednog smještajnog objekta u sljedeći smještajni objekt
- ✓ raspoloživost standardnih rezervnih dijelova i mogućnost dostave istih

Dodatna ponuda u kampovima:

- ✓ dio kampa za cikloturiste
- ✓ mjesta za šatore u sjeni stabala
- ✓ mjesta za parkiranje bicikla na kojima se bicikli mogu zaključati
- ✓ besplatan parking za bicikle

Cikloturisti se o rutama Bjelovarsko-bilogorske županije te njihovom turističkom sadržaju i uslugama mogu informirati na web stranicama turističkih zajednica na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Trenutno je na webu dostupno samo nekoliko karti za cikloturiste. Karta cijele županije je bez detalja. Na webu nekoliko turističkih zajednica se nude karte njihovog područja s ograničenom količinom informacija (Bjelovar i Daruvar; označene staze, ugostiteljski objekti, izletišta, planinarski domovi, smještajni objekti).

19. Razvojni projekti s operativnim planovima razvoja

U skladu s preporučenim mjerama za razvoj cikloturizma, odnosno propisanim sadržajem operativnih planova razvoja cikloturizma na području županije proizlaze glavni razvojni projekti koje bi trebalo poduzeti u cilju ostvarenja zadane vizije. Prema toj viziji bi cikloturizam do 2020. godine postao jedan od osnova za cjelogodišnji turizam na cijelom teritoriju Hrvatske te u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

Područja na koje se odnose glavni razvojni projekti obuhvaćaju sljedeće skupine projekata na razini županije:

- ✓ Infrastrukturni projekti;
- ✓ Projekti vezani uz zakonsku regulativu;
- ✓ Projekti vezani uz edukaciju;
- ✓ Projekti koji se odnose na unaprjeđenje cikloturističke ponude;
- ✓ Projekti koji se odnose na sustav informiranja i marketing u cikloturizmu.

19.1. Infrastrukturni projekti

Razvoj cikloturističke infrastrukture do stupnja razvoja koji omogućava cikloturistima sigurno i ugodno konzumiranje prostora BBŽ je jedan od nužnih preduvjeta koji utječe na kvalitetu ponude. Planirani i predloženi projekti predviđaju izgradnja novih i održavanje postojećih biciklističkih puteva, staza i traka, izgradnja i uređenje vidikovaca i odmorišta uz biciklističke staze, postavljanje servisnih stanica za bicikle, uređenje i označavanje cikloturističkih ruta, povezivanje postojećih ruta, , uređenje biciklističkih staza trasom bivše željezničke pruge Bjelovar-Grubišino polje (sukladno Odluci o

razvrstavanju željezničkih pruga NN 03/14 pruga nije razvrstana kao željeznička pruga te je nužno riješiti imovinsko pravne odnose putem Ministarstva državne imovine), , tematskih biciklističkih parkova, staza za spust biciklima s gora itd.

Adaptacija jezerskih i riječnih obala na način da ih mogu koristiti cikloturisti, odnosno njihovo asfaltiranje se već primjenjuje u nekim dijelovima Hrvatske (okolica Osijeka). Ovakve adaptacije su korisne jer se mogu provoditi prilikom akcija učvršćivanja nasipa za potrebe osiguranja od poplava. Ovim adaptacijama se dobivaju atraktivne biciklističke rute bez posebnog ulaganja u njih.

Kako je ranije naglašeno, jedinice lokalne i područne samouprave imaju ograničen utjecaj na upravljanje prostorom. JLS mogu utjecati na izmjenu zakonske regulative na način da svoje prijedloge promjena dostave nadležnim Ministarstvima. Planirana je uspostava koordinacijskog odbora za razvoja cikloturizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji koji će okupiti ključne dionike, njihove prijedloge i planove razvoja. Biciklističke staze prolaze područjima ekološke mreže NATURA 2000 na području BBŽ te su stoga nužne su aktivnosti ishođenja dozvola, odnosno postupaka procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu (prethodna i glavna ocjena) sukladno odredbama Zakona o zaštiti prirode. Vidi: www.dzzp.hr/ekoloska-mreza/natura-2000/ekoloska-mreza-rh-natura-2000-1300.html

19.2. Edukacija

Bjelovarsko-bilogorska županija ima nedovoljno razvijene turističke djelatnosti a shodno tome i cikloturizam. Turizam i cikloturizam su uslužne djelatnosti koje su radno intenzivne i budući prihodi jako ovise o kvaliteti pružene usluge. Stoga je za razvoj cikloturizma nužno provesti edukaciju svih osoba i institucija koje su uključene u razvoj cikloturizma i samo pružanje usluga.

Potrebno je provesti edukaciju koja bi obuhvatila što širi krug sudionika. Ciljne skupine za ovu edukaciju bi bili: vlasnici smještajnih objekata, vlasnici ugostiteljskih objekata, vlasnici uslužnih obrta koji su bitni za cikloturiste, djelatnici u turističkim zajednicama, osobe koje žele biti biciklistički vodiči.

Potrebno je provjeriti da li je prilagođen i moderniziran obrazovni kurikulum ustanova s potrebama razvoja turističke ponude na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Tečajevi prilagođeni za edukaciju osoba koje bi pružale usluge cikloturistima moraju biti moderni i dobro osmišljeni i organizirani. Može se organizirati i kratke tečajeve za turiste koji su prilagođeni njihovim interesima (sportske aktivnosti, zoologija, botanika, enologija, gastronomija, povjesna i kulturna baština i sl.).

S vremenom će se pojaviti potreba za biciklističkim vodičima. Biciklistički vodiči bi morali tijekom tečaja (2-3 dana) naučiti sljedeće: osnove reanimacije i prve pomoći, osnove ljudske fiziologije, orientacija u prostoru, kartografija, osnove prehrane sportaša, planiranje biciklističkih tura u skladu s interesima i mogućnostima grupe, vođenje grupe cikloturista, hitni popravci, specifične tehnike vožnje bicikla (po stazama, van staza, niz brijege i sl). Uspješni polaznici tečaja bi dobili Potvrdu o položenom stručnom ospozobljavanju na temelju kojeg se pri Hrvatskom biciklističkom savezu dobiva licenca biciklističkog vodiča.

U Hrvatskoj je Istarska županija bila posebno uspješna u provođenju edukacije svih sudionika u turizmu. Tajna uspjeha Istarske županije u razvoju turizma ima dvije komponente: početna „prisila“ pohađanja edukacije i odabir izuzetno kvalitetnih španjolskih konzultanata koji su proveli edukaciju koju su učesnici s velikim interesom pratili. „Prisila“ je bila moguća u Istri jer IDS kontrolira sve institucije u županiji te su stoga mogli „natjerati“ i vlastite djelatnike ali i vlasnike smještajnih i ugostiteljskih objekata, proizvođače vina i maslinova ulja da se pojave na edukaciji koja je sudionike zainteresirala jer je bila iznimno kvalitetna.

19.3. Unaprjeđenje cikloturističke ponude

Pojedine županije i gradovi (posebno na obali Jadrana-zbog povoljnih klimatskih uvjeta) zadnjih godina ulažu napore kako bi razvili cikloturističku ponudu. Neki gradovi i županije su postavili oznake biciklističkih ruta i sadržaja koji su interesantni cikloturistima a nalaze se uz rute. Bjelovarsko-bilogorska županija i pojedini gradovi u županiju su postavili oznaku na jedinoj ruti te na lokalnim rutama i informacije za (ciklo)turiste (na nekoliko lokacija). Za razvoj cikloturizma (koji je nerazvijen i na strani ponude ali i potražnje-mali broj cikloturista dolazi) Bjelovarsko-bilogorska županija mora primijeniti dugotrajnu i dobro osmišljenu strategiju poticanja vlasnika smještajnih i ugostiteljskih objekata te servisnih obrta uz razvoj infrastrukture za koji je nadležna županija i gradovi. Kako je ranije u ovom Operativnom planu spomenuto, razvoj tržišta tamo gdje ga zapravo nema (engl. Market failure) te gdje je potrebno postići koordinaciju sudionika na tržištu (engl. Co-ordination failure; Diamond coconut model-Nobelova nagrada za ekonomiju) traži primjenu rješenja iz oblasti modernih ekonomskih teorija koje imaju uporište u strateškim igram (matematička osnova).

Nakon što Bjelovarsko-bilogorska županija odabere metode (u skladu sa željenim ciljevima i prioritetima te planiranim budžetom) potrebno je ponuditi koordinirane ekonomске poticaje pojedinim učesnicima na tržištu cikloturističkih usluga i to u ovom slučaju lokalnim vlasnicima smještajnih i ugostiteljskih objekata i servisa. Pri tome treba voditi računa o tome da je potrebno ponuditi dovoljno primamljiv ekonomski poticaj (subvencija ili nagrada) ako se vlasnik ponaša na ekonomski poželjan način (npr. ulaze/unapređuje neki od prioriteta iz Operativnog plana) ili ulaze u željenu aktivnost. Potrebno je postići da dovoljno osoba koje nude usluge (smještaj, prehrana, servisi i sl.) bude motivirano-naime BBŽ neće biti zanimljiva destinacija cikloturistima ako cijela županija ima samo par objekata „Bed&Bike“, samo nekoliko restorana koji su uz biciklističke rute i ako je teško dobiti promptan i kvalitetan servis bicikla. Mjere poticanja (jer opisani ekonomski problemi nisu rješivi bez poticaja i vanjske koordinacije od strane BBŽ) moraju biti provedene konzistentno, dovoljno dugo (više godina jer će prve godine rast ponude biti skroman) i s dovoljnim budžetom kako bi se razvile usluge koje su bitne za cikloturiste u dovoljnem obimu i prikladne kvalitete. Isto tako prilikom provođenja stimulacija poduzetnika da se postigne ravnomerni razvoj na području cijele županije. BBŽ kao cjelina ne bi puno postigla (unatoč potrošenim potporama i investicijama u infrastrukturu) ako bi npr. samo oko Daruvara niknuli sadržaji za cikloturiste. U tom slučaju ni cikloturisti ne bi dolazili u većem broju ni u županiju niti u Daruvar jer je motiv za dolazak previše lokaliziran)

BBŽ može poticati organiziranje biciklističkih manifestacija tijekom perioda kada cikloturisti mogu doći u BBŽ. Županija bi mogla potaknuti organiziranje manifestacija koje bi učinile županiju prepoznatljivom za bicikliste:

- ✓ evenata u kojem bi se vozili bicikli a sponzor bio npr. Red Bull (down-hill utrka s nekog brijege ili slično)
- ✓ triatlon natjecanje (plivanje po jezeru, maraton po cesti i duga vožnja bicikлом po ruti oko cijele županije)
- ✓ događaj (eng. event) prilagođen za određenu skupinu biciklista (prvenstvo u vožnji BMX bicikla, prvenstvo u vožnji po cesti, prvenstvo za bicikliste seniore (osobe 40+ godina; Austrija i Italija imaju svaki tjedan ovakve utrke)

BBŽ bi mogla poticati kupnju bicikla za iznajmljivanje i elektro-bicikla za vožnju po usponima na gore u županiji (primjerice NP Risnjak nudi takve elektro-bicikle).

BBŽ bi trebala na web postaviti sve dostupne informacije o infrastrukturi i uslugama namijenjenim cikloturistima.

Kada BBŽ postigne pokretanje ciklusa uspjeha (engl. Virtuous cycle; ciklus kada jedan uspjeh dovodi do sljedećeg i slijedi daljnji rast) u cikloturizmu postepeno će uslijediti aktiviranje prirodnih resursa te formiranje novih atrakcija i usluga na području županije.

Jačanje kompetencija i kapaciteta turističkih zajednica (koje imaju skromne resurse) je nužno jer pokrivači cijeli prostor županije. Cikloturisti tijekom boravka u nekoj regiji prelaze velike udaljenosti(najveći dio populacije prelazi 50-80km na dan) i kreću se po cijelom prostoru. Zbog navedenog je nužno kvalitetno prometno povezivanje i zajednička ponuda usluga susjednih županija

Neki gradovi u Hrvatskoj su požurili s uvođenjem „Bike share“ sustava. „Bike share“ je brzo rastući trend. Ipak, prilikom uvođenja ovog sustava treba imati na umu da je sustav ekonomski samoodrživ u gradovima gdje je populacija veća od 100.000 stanovnika. Nadalje, postoje primjeri ovakvih sustava koje operiraju privatne tvrtke u manjim gradovima koje pokrivaju gubitke u poslovanju jer imaju druge, ekonomski opravdane interese (npr. promocija za JCDecaux, Mobilkom ili France telecom itd.). Ekonomski preduvjeti i ekonomski model poslovanja, uzimajući u obzir i društvenu korist (eksternaliteti u raznim oblicima; zdravlje, manje zagađenje, manje prometnih gužvi, manje prometnih nesreća itd.) su vrlo dobro opisani u znanstvenom radu „Analysis of the externalities related to introduction of a Bike Sharing system in an urban area“ čiji su autori Antonio Tripodi i Luca Persia.

19.4. Informiranje i marketing

Paralelno s razvojem (koji će uslijediti) cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije nužna je i marketinška promocija županije kao poželjne destinacije i za cikloturiste. Najveća efikasnost marketinške promocije (geografski doseg i učinak po uloženoj kuni u promociju) se može postići efikasnim korištenjem Google AdWords-a, Facebook Pixel- i Tripadvisora. Efikasno korištenje ovih vidova promocije za potrebe turizma/cikloturizma u BBŽ zahtijeva angažman specijaliziranih agencija. Odlučivanje cikloturista vezano za posjetu nekoj regiji se najvećim dijelom oslanja na vlastito istraživanje putem interneta. Efikasan digitalni marketing usmjeren prema ovoj ciljnoj skupini bi dao najbolje rezultate (omjer dolazaka i uloženih sredstava u promociju BBŽ).

BBŽ može na web postaviti informativne materijale vezane uz cikloturizam i usluge u županiji. Web stranice BBŽ i turističkih zajednica u trenutku pisanja ovog Operativnog plana nisu dostaće (premalo je karti za downloadanje, premalo informacije o pojedinim rutama, nema informacija o vidikovcima/odmorištima uz pojedine rute, nema informacija o atrakcijama uz pojedinu rutu). BBŽ bi mogla formirati web stranu koja bi objedinjavala sve informacije koje su relevantne cikloturistima koji žele posjetiti BBŽ.

Evidentan je manjak infopunktova na kojima bi se cikloturisti mogli informirati.

Ako Bjelovarsko-bilogorska županija paralelno provede efikasnu promociju pomoću novih medija (Google AdWords, Facebook Pixel, Trip Advisor, Michelin lista restorana i sl.) i razvije kvalitetne i poželjne usluge za cikloturiste te omogući održivo korištenja prirodnih resursa bit će pokrenut ciklus uspjeha.

20. Popis projekata razvoja cikloturizma na području Bjelovarsko-bilogorske županije u razdoblju 2017.-2020.

20.1. Infrastrukturni projekti

- 20.1.1. Stara pruga Bjelovar-Garešnica(Grubišno Polje)-Banova Jaruga - Izrada projektne dokumentacije za stazu po staroj pruzi Bjelovar-Garešnica, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa za staru prugu Bjelovar-Garešnica, uređenje staze po staroj pruzi Bjelovar-Garešnica, izrada dokumentacije za EU financiranje projekta staze po staroj pruzi Bjelovar-Garešnica*

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorske županija, Turistička zajednica županije, gradova i općina, područja, Jedinice lokalne samouprave gradova i općina, Razvojne agencije

- 20.1.2. Izmještanje županijske rute na duljim potezima gdje rute prolaze cestama s intenzivnim automobilskim prometom na ceste s bitno slabijim intenzitetom prometa*

Razdoblje provedbe: 2018.-2019.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorske županija, Turistička zajednica županije, gradova i općina, područja, Jedinice lokalne samouprave gradova i općina

- 20.1.3. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute „Spring route“ (Daruvar-Sirač-Daruvar)*

Razdoblje provedbe: 2018.

Nositelj: Turistička zajednica Daruvar-Papuk, Grad Daruvar

- 20.1.4. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute prema Petrovom vrhu (Daruvar -Petrov vrh-Daruvar)*

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Daruvar-Papuk, Grad Daruvar

- 20.1.5. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute Od grada „jakih vrela“ na rijeci Toplici do Ribnjaka Končanica i idiličnih sela (Daruvar -Končanica-Daruvar)*

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Daruvar-Papuk, Grad Daruvar

- 20.1.6. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute do Izletišta Toplica*

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Daruvar-Papuk, Grad Daruvar

- 20.1.7. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute: STAZA 1: Bjelovar - Velike Sredice - Veliko Korenovo - Kiš farma - Gudovac - Prgomelje - Stančići - Klokočevac - Bjelovar*

Staza duga cca 30 km

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar, Grad Bjelovar

- 20.1.8. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute: STAZA 2: Bjelovar - Zvijerci - Gornje Plavnice - Stara - Diklenica - Kapela - Lalići - Podgorci - Domankuš - Zrinski Topolovac - Jakopovac - Tvrda Reka - Pavlin Kloštar - Gornje Zdjelice - Babotok - Jabučeta - Čurlovac - Kupinovac - Letičani, Trojstveni Markovac - Bjelovar*

Staza duga cca 60 km

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar, Grad Bjelovar

- 20.1.9. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute: STAZA 3: Bjelovar - Zvijerci - Kupinovac - Letičani - Puričani - Grginac - Bjelovar; staza duga cca 17 km*

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar, Grad Bjelovar

- 20.1.10. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute: STAZA 4: Bjelovar - Grginac - Puričani - Letičani - Veliko Trojstvo - Maglenča, Gornji Tomaš - Tomaš - Prokljuvani - Novoseljani - Bjelovar; staza duga cca 24 km*

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar, Grad Bjelovar

- 20.1.11. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute: STAZA 5: Bjelovar - Prokljuvani - Tomaš - Gornji - Tomaš - Maglenča - Šandrovac - Ravneš - Orovac - Severin - Dautan - Stari Pavljani - Novi Pavljani - Brezovac - Bjelovar; staza duga cca 55 km*

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar, Grad Bjelovar

20.1.12. Sustav gradskih bicikla

Razdoblje provedbe: 2018 - 2020.

Nositelj: Grad Bjelovar

*20.1.13. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute "Stazama Graničara"
(Garešnica-Dišnik-Bršljanica-Rogoža-V.Vukovje-Kaniška Iva-Ciglenica-Garešnica)*

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelj: TZ Sjeverna Moslavina, Grad Garešnica

20.1.14. Trasiranje , ucrtavanje i označavanje biciklističke rute „Poilovlje“ (trasa stare pruge Garešnica-Ciglenica-Kaniška Iva-Vukovje-Međurić)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelj: TZ Sjeverna Moslavina, Grad Garešnica

20.1.15. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute "Ilova" (Garešnica-Kajgana-Tomašica-Sokolovac-Dežanovac-Uljanik-Hrastovac-Garešnica)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelj: TZ Sjeverna Moslavina, Grad Garešnica

20.1.16. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute: Dječja cross country staza - staza bi okružila izletište Baru; dužina 3.000 m.

Rok provedbe 2018. godina

Nositelji: Grad Grubišno Polje i Turistička zajednica grada Grubišnoga Polja

20.1.17. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute „Ruta lova i ribolova“

Staza bi prolazila pokraj ribnjaka i lovačkih kuća koje se nalaze na području grada Grubišnoga Polja. Dužina rute je 24 km.

Rok provedbe: 2019. - 2020. godina

Nositelji: Grad Grubišno Polje i Turistička zajednica grada Grubišnoga Polja

20.1.18. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute: Ruta „Stara pruga“

Staza bi prolazila starom željezničkom prugom. Dužina rute je 40 km.

Rok provedbe 2020. godina

Nositelji: Grad Grubišno Polje i Turistička zajednica grada Grubišnoga Polja

20.1.19. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje biciklističke rute „Eko-etno ruta“

Staza bi obuhvaćala naprijed navedene rute koje bi ovom rutom bile objedinjene. Dužina rute 60km.

Rok provedbe 2020. godina

Nositelji: Grad Grubišno Polje i Turistička zajednica grada Grubišnoga Polja

20.1.20. Uređenje rute - Postavljanje servisnih stanica za bicikle - instalacija 10 solarnih stupova za popravak bicikla na cikloturističkoj županijskoj ruti

Razdoblje provedbe: 2017.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.21. Postavljanje informativnih tabli uz biciklističke staze

Razdoblje provedbe: 2017.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.22. Izgradnja odmorišta uz biciklističke staze

Razdoblje provedbe: 2018.-2019.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, jedinice lokalne samouprave, ŽUC, Hrvatska uprava za ceste, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.23. Izgradnja vidikovaca uz biciklističke staze

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, Jedinice lokalne samouprave, ŽUC, Hrvatska uprava za ceste, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.24. Postavljanje info-panoa uz biciklističke staze

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.25. Označavanje neoznačenih staza

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.26. Povezivanje sa stazama u susjednim županijama

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja, susjedne županije

20.1.27. Projektna dokumentacija za uređenje riječnih/jezerskih nasipa/obala

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja, razvojne agencije

20.1.28. Izrada dokumentacije za EU financiranje projekta uređenja riječnih/jezerskih nasipa/obala

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, razvojne agencije

20.1.29. Izrada projektne dokumentacije te ishodjenje građevinske dozvole za obnovu/gradenje/uređenje biciklističkih staza i trakova

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.30. Održavanje postojeće biciklističke infrastrukture gdje postoji

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.31. Trasiranje, ucrtavanje i označavanje novih biciklističkih ruta

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.32. Izgradnja tematskih biciklističkih parkova

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja, privatni sektor

20.1.33. Uređenje staze za adrenalinsku vožnju niz padine Bilogore/Moslavačke gore

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.1.34. Uređenje parkinga za bicikle

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.2. Projekti vezani uz zakonsku regulativu

20.2.1. Uspostava koordinacijskog odbora za razvoj cikloturizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Razdoblje provedbe: 2018.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja, biciklistički klubovi i udruge

20.2.2. Aktivnosti ishodenja dozvola i procjene utjecaja planiranih zahvata na ekološku mrežu NATURA 2000 (prethodna i glavna ocjena) sukladno odredbama Zakona o zaštiti prirode

Razdoblje: 2018.-2020.

Nositelji: Svi dionici

20.2.3. Definiranje i uvođenje standarda te označavanje objekata predviđenih za usluge cikloturizma (s QR kodovima za on-line recenzije kvalitete usluge)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.2.4. Hot-Line za prijavu opasne vožnje automobila, motocikla/kamiona (povećanje sigurnosti u prometu!)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja, Ministarstvo unutarnjih poslova

20.3. Projekti vezani uz edukaciju

20.3.1. Organiziranje tečajeva za edukaciju osoba koje bi pružale usluge za cikloturiste (gastronomija, enologija, vodiči cikloturista, serviseri i sl.)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Obrazovne ustanove, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja, biciklističke udruge i klubovi

20.3.2. Promocija vožnje bicikla u osnovnim i srednjim školama

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, osnovne i srednje škole na području BBŽ, gradovi i općine, biciklističke udruge i klubovi

20.3.3. Edukacija djelatnika turističkih zajednica, agencija i sl. vezano za cikloturizam

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Obrazovne ustanove

20.3.4. Edukacija o cikloturizmu i osposobljavanje biciklističkih vodiča

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorske županija, Turistička zajednica županije, gradova i općina, područja, Jedinice lokalne samouprave gradova i općina, Obrazovne ustanove

20.4. Projekti koji se odnose na unapređenje cikloturističke ponude

20.4.1. Analiza i odabir emitivnih tržišta

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Turističke zajednice županije, gradova i općina, Unajmljeni konzultanti specijalizirani za marketing turističkih destinacija

20.4.2. Povezivanje pružatelja usluga

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Turističke zajednice županije, gradova i općina na području Bjelovarsko-bilogorske županije, Razvojna agencija BBŽ,

20.4.3. Poboljšanje kvalitete smještaja i ugostiteljskih objekata namijenjenih cikloturistima

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Turističke zajednice županije, gradova i općina na području Bjelovarsko-bilogorske županije, turistički subjekti

20.4.4. Organizacija i provedba sportskih i rekreativnih utrka i maratona za bicikliste – kapitalna biciklijada

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja, biciklističke udruge na području BBŽ, turistički subjekti, Jedinice lokalne samouprave gradova i općina

20.4.5. Razvoj smještajne ponude u skladu s „Bike&Bed“ standardima

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja na području BBŽ, turistički subjekti, BBŽ

20.4.6. Povezivanje postojećih tematskih staza sa susjednim županijama, prekograničnim područjima te međunarodnim biciklističkim stazama

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, Turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.4.7. Prikupljanje informacija o svim cikloturističkim sadržajima i uslugama te postavljanje na jedinstvenu web stranicu

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja na području BBŽ, turistički subjekti,

20.4.8. Subvencioniranje cijene prijevoza bicikla vlakovima HŽ (besplatno za cikloturiste)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine

20.4.9. Kupnja nosača za 4 bicikla koji se montira na stražnju stranu autobusa (omogućuje mobilnost cikloturista u BBŽ)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.4.10. Web-anketa i izbor najbolje destinacije za cikloturiste u BBŽ (on-line; osigurati objektivnost- status bi se pojavljivao na web-portalu županije)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.4.11. Organizacija mesta na kojima cikloturisti mogu koristiti WC, tuš, dobiti osnovnu prvu pomoć

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.4.12. Postavljanje servisne stanice uz biciklističke staze

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.4.13. Definiranje standarda usluge i uvođenje standarda te oznake na objektima s QR kodom za slanje feedbacka o kvaliteti

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.4.14. Subvencioniranje agencija koje iznajmjuju bicikle

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.4.15. Subvencije za uređenje Bed&Bike smještaja i nagrade za objektivno najbolje u BBŽ

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.4.16. Subvencije za uređenje kampova za cikloturiste

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi i općine, Turističke zajednice županije, gradova, općina i područja

20.5. Informiranje i marketing

20.5.1. Izrada mobilne aplikacije s cikloturističkim kartama, opisom ruta i ponudom sadržaja za cikloturiste

Razdoblje: 2017.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, turističke zajednice županije, gradova, općina i područja, razvojne agencije, Jedinice lokalne samouprave gradova i općina

20.5.2. Izrada i tisk promidžbenih materijala i karti biciklističkih ruta

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova, općina i područja, Jedinice lokalne samouprave gradova i općina

20.5.3. Razvoj i brendiranje cikloturističke destinacije

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.4. Zajednička promocija destinacije

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.5. Izrada jedinstvene web-stranice na više jezika s digitaliziranim kartama, mogućnošću planiranja ruta i rezervacije smještaja. Ažurne informacije o nesrećama i radovima na cesti; podaci o voznim redovima vlakova i autobusa

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.6. Izrada appleta za smart telefon s istim funkcijama (kao gore) + GPS navigacija

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.7. Jedinstveni digitalni marketing cikloturizma za BBŽ (Google AdWords i Facebook Pixel za BBŽ kao destinaciju i upućivanje na portal BBŽ za

cikloturizam – sve na više jezika)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.8. Organiziranje događaja (eng. event) koji bi promovirali BBŽ (biciklističke utrke, triatlonska takmičenja, takmičenja u down-hill vožnji, događaji kao RedBull – događaji s najvećom vidljivošću)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.9. Web-anketa i proglašavanje najboljeg grada/općine za cikloturizam (Survey Monkey anketa na web-u)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.10. Izrada digitalnih biciklističkih karti za najvažnije rute u BBŽ (smjer, objekti uz stazu, visinska razlika i sl.)- karte uključiti na jedinstveni portal

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.11. Dostavljanje digitalnih biciklističkih karti u Here GmbH u Finsku

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

20.5.12. Dodati QR kodove na svu signalizaciju za bicikliste (info o lokaciji i okolini putem linka)

Razdoblje provedbe: 2018.-2020.

Nositelji: Bjelovarsko-bilogorska županija, razvojne agencije, turističke zajednice županije, gradova i općina, područja

21. Popis literature i izvora:

- ✓ Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011-2013
- ✓ Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije
- ✓ Biciklističke rute (BB županije)
- ✓ Orijentacijska karta za planinare i bicikliste Daruvar-Voćin, Đulovac, Sirač: TZ Daruvar-Papuk
- ✓ Richard A. Brealey & Stewart C Myers „Principles of Corporate Finance“
- ✓ McKinsey and Co. „Urban mobility at a tipping point“
- ✓ University of Montana „Analysis of Touring Cyclists: Impacts, Needs and Opportunities for Montana“
- ✓ Atkins Plc. „Cycling Study“
- ✓ W.Churchill Trust „Cycletourism for sustainable rural development : understanding and interpreting lessons from Europe“ Institut za turizam „Action plan for the development of cyclotourism“
- ✓ Technopolis Group „Evaluating the economic and social impacts of cycling infrastructure: considerations for an evaluation framework“
- ✓ West Wales Trails Ltd. „A Feasibility study into the creation of a community cycle trail from Ciliau-Aeron to the National Trust property of Llanerchaeron“
- ✓ Hume City „Cycling facility Feasibility Study“
- ✓ St Andrews Partnership „Feasibility Study for a Cycle Rental Scheme in St Andrews“
- ✓ Atkins Plc „Shared use cycle paths feasibility study“
- ✓ Thorhold „Bicycle route feasibility study“
- ✓ Victoria,Australia „Victoria's cycle tourism action plan“
- ✓ Sabine Baum & Vladislav Valentinov, „The institutional economics of rural development: Beyond market failure“
- ✓ Tiago Carvallho, Goncalo Santos & Rosa Felix, “The role of community bicycle shop in cycling policies:the case of Lisbon“
- ✓ Antonio Tripodi & Luca Persia, „Analysis of the externalities related to introduction of a Bike Sharing system in an urban area“
- ✓ Morris Teubal, Tamar Yinnon, Ehud Zuscovitch, „Networks and market creation“
- ✓ Strategija razvoja turizma RH do 2020., Ministarstvo turizma, Zagreb, travanj 2013.
- ✓ Akcijski plan razvoja cikloturizma, Ministarstvo turizma, Zagreb, travanj 2015.
- ✓ Strategija razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2014.-2020., Sisačko-moslavačka županija, veljača 2014.
- ✓ Studija razvoja cikloturizma SM županije, srpanj 2011.
- ✓ Studija plana označavanja biciklističkih staza, kolovoz 2011.
- ✓ Studija biciklističkih staza u gradu Bjelovaru, 2010, APE
- ✓ Strategija razvoja održivog turizma Parka prirode Lonjsko Polje, siječanj 2014.
- ✓ Projekt Klub iznajmljivača Hrvatske www.klub-iznajmljivaca.com
- ✓ Udruga Sindikat biciklista www.sindikatbiciklista.hr
- ✓ Plan održive urbane mobilnosti Grada Siska (SUMP), Grad Sisak, ožujak 2017.
- ✓ Idejno rješenje obilježavanja biciklističkih ruta u sklopu projekta „Biciklom za turizam bez granica“, Udruga Ruralni tandem, 2012.
- ✓ <http://www.htz.hr/>
- ✓ http://www.mint.hr/UserDocsImages/151014_AP_ciklotuirizam-saz.pdf
- ✓ <http://turizam-smz.hr/wp-content/uploads/2014/12/bike-map.jpg>
- ✓ <http://sindikatbiciklista.hr/razvoj-cikloturizma-u-hrvatskoj/>
- ✓ <https://turizam-smz.hr>
- ✓ <http://turizam-smz.hr/wp-content/uploads/2015/04/00.jpeg>
- ✓ <http://turizam-smz.hr/wp-content/uploads/2015/04/00.jpeg>
- ✓ <http://turizam-smz.hr/wp-content/uploads/2015/04/00.jpeg>

- ✓ <https://earth.google.com/web/>
- ✓ <https://sites.google.com/site/moslavackagora/novosti>
- ✓ <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-opcine-velika-ludina/>
- ✓ <http://blog.dnevnik.hr/moslavci/2006/05/1621036579/7svibanj-2006-foto-zapis-s-lagane-voznje-kroz-moslavinu-obavljenе.2.html>
- ✓ <https://drive.google.com/file/d/0B6VStIeWVXaTNk5vTkQ3WVVodVE/view>
- ✓ <http://www.topteme.hr/upoznajmo-biciklom-topusko-i-okolicu-a6-46>
- ✓ <http://www.sisak.hr/>
- ✓ <http://cikloturizam.tzrz.hr/>
- ✓ http://www.zacorda.hr/wp-content/uploads/2011/08/ZG-ZU_cikloturistica_karta_hr.pdf
- ✓ <http://www.tzbbz.hr/slike/bic-rute-bbz.pdf>
- ✓ <http://tzzps.hr/dozivi>

22. Popis tablica

Tablica 1 Čimbenici razvoja cikloturizma	11
Tablica 2 - Smještajni kapaciteti u BBŽ – domaćinstva	20
Tablica 3 - Smještajni kapaciteti u BBŽ prema vrsti objekta/smještaja.....	21
Tablica 4 - Turistički promet po podvrsti objekta	22
Tablica 5 - Prikaz svih pružatelja usluga za turiste u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji	22
Tablica 6 - Pregled podataka o broju dolazaka i broju noćenja turista	24
Tablica 7 - Pokazatelji turističkog prometa sustava eVisitor u TZovima gradova i općina BBŽ	25
Tablica 8 - broj turista u gradovima BBŽ	26
Tablica 9 - Državne glavne biciklističke rute.....	29
Tablica 10 - Glavne karakteristike biciklističkih ruta	39

23. Popis slika

Slika 1 - broj turista na području županije u 2016. godini	25
Slika 2 - Nacionalne biciklističke rute i EuroVelo mreža	30
Slika 3 - Prikaz uređenih biciklističkih ruta na području Bjelovarsko-bilogorske županije	31
Slika 4 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	32
Slika 5 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	32
Slika 6 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	33
Slika 7 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	33
Slika 8 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	34
Slika 9 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	34
Slika 10 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	35
Slika 11 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	35
Slika 12 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	36
Slika 13 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	36
Slika 14 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	37
Slika 15 - Lokacije na kojima su znakovi za bicikliste	37
Slika 16 - Glavne državne biciklističke rute (DG) na području Bjelovarsko-bilogorske županije.....	38
Slika 17 - Biciklijada Coner	39
Slika 18 - Lokacije obilježene infrastrukture na Cikloturističkoj županijskoj ruti BBŽ br1	40
Slika 19 - Prikaz infrastrukture na Lokalnoj „Sajamskoj ruti“	41

Slika 20 - Prikaz infrastrukture na Vinogradskoj ruti	42
Slika 21 - Prikaz infrastrukture na Bilogorskoj ruti	42
Slika 22 - Bilodravske rute.....	43
Slika 23 - Visinski profil staze A	44
Slika 24 - Visinski profil staze B	44
Slika 25 - Visinski profil staze C	45
Slika 26 - Visinski profil staze D	45
Slika 27 - Visinski profil staze E	46
Slika 28 - Visinski profil staze F	46
Slika 29 - Orientacijska karta za bicikliste s označenih 6 staza kod Daruvara.....	47
Slika 30 - Ruta oko Čazmanskog kaptola	48
Slika 31 - Plava ruta.....	49
Slika 32 - Zelena ruta	50
Slika 33 - Cikloturističke rute Koprivničko-križevačke županije.....	66
Slika 34 - Spojnica na cikloturističke rute Zagrebačke županije	67
Slika 35 - Pregled ruta Virovitičko-podravske županije	67
Slika 36 - Mreža cikloturističkih ruta Požeško-slavonske županije.....	68
Slika 37 - Mreža cikloturističkih ruta Sisačko-moslavačke županije	69
Slika 38 - Oznaka za zajedničko prometovanje biciklista s motornim vozilima na kolniku	71
Slika 39 - Piktogram bicikla	71
Slika 40 - Obavijesni znak	72
Slika 41 - Putokazni znak	72
Slika 42 - Znak za objekt koji nudi Bike&Bed smještaj-kategorizaciju	75
Slika 43 - Biciklistička staza uz cestu Kutina-Garešnica	95
Slika 44 - Znak na ulasku u Bjelovarsko-bilogorsku županiju (nema oznake za bicikliste)	95
Slika 45 - Selo kod Garešnice (fasade obiteljskih kuća)	95
Slika 46 - Selo kod Garešnice (fasade obiteljskih kuća)	96
Slika 47 - Selo kod Garešnice (fasade obiteljskih kuća)	96
Slika 48 - Potok i nasip kod Garešnice	96
Slika 49 - Pogled na obalu jezera/ribnjaka kod Garešnice	97
Slika 50 - Šuma uz cestu Garešnica-Daruvar	97
Slika 51 - Oznaka županijske biciklističke rute	97
Slika 52 - Oznaka županijske biciklističke rute	98
Slika 53 - Oznaka županijske biciklističke rute	98
Slika 54 - Pogled na ribnjake kod Končanice	99
Slika 55 - Oznaka za županijsku rutu u Grubišnom Polju.....	99
Slika 56 - Cesta kroz šumu (županijska ruta nadomak Bjelovara)	99
Slika 57 - Krajobraz uz cestu Končanica-Bjelovar	100
Slika 58 - Oznaka za županijsku rutu nadomak Bjelovara.....	100
Slika 59 - Biciklistička staza u Bjelovaru	100
Slika 60 - Info stup za turiste u Bjelovaru	101
Slika 61 - Info stup za turiste u Bjelovaru	101
Slika 62 - Oznaka za gradsku i županijsku rutu pored Bjelovara	102
Slika 63 - Oznaka za gradske biciklističke rute u Bjelovaru	102
Slika 64 - Oznaka za Bjelovarsku rutu.....	103
Slika 65 - Oznaka za bicikliste pored ceste za Ivanić-grad (u Sisačko-moslavačkoj županiji)	103
Slika 66 - Biciklisti	104
Slika 67 - Biciklisti	104

24. Fotografije iz arhive Alcina d.o.o.

Slika 43 - Biciklistička staza uz cestu Kutina-Garešnica

Slika 44 - Znak na ulasku u Bjelovarsko-bilogorsku županiju (nema oznake za bicikliste)

Slika 45 - Selo kod Garešnice (fasade obiteljskih kuća)

Slika 46 - Selo kod Garešnice (fasade obiteljskih kuća)

Slika 47 - Selo kod Garešnice (fasade obiteljskih kuća)

Slika 48 - Potok i nasip kod Garešnice

Slika 49 - Pogled na obalu jezera/ribnjaka kod Garešnice

Slika 50 - Šuma uz cestu Garešnica-Daruvar

Slika 51 - Oznaka županijske biciklističke rute

Slika 52 - Oznaka županijske biciklističke rute

Slika 53 - Oznaka županijske biciklističke rute

Slika 54 - Pogled na ribnjake kod Končanice

Slika 55 - Oznaka za županijsku rutu u Grubišnom Polju

Slika 56 - Cesta kroz šumu (županijska ruta nadomak Bjelovara)

Slika 57 - Krajobraz uz cestu Končanica-Bjelovar

Slika 58 - Oznaka za županijsku rutu nadomak Bjelovara

Slika 59 - Biciklistička staza u Bjelovaru

Slika 60 - Info stup za turiste u Bjelovaru

Slika 61 - Info stup za turiste u Bjelovaru

Slika 62 - Oznaka za gradsku i županijsku rutu pored Bjelovara

Slika 63 - Oznaka za gradske biciklističke rute u Bjelovaru

Slika 64 - Oznaka za Bjelovarsku rutu

Slika 65 - Oznaka za bicikliste pored ceste za Ivanić-grad (u Sisačko-moslavačkoj županiji)

Slika 66 - Biciklisti

Slika 67 - Biciklisti